

Projekt

z dnia 24 listopada 2023 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR LV/439/2023
RADY GMINY GRĘBOSZÓW**

z dnia 27 listopada 2023 r.

w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gręboszów

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688) oraz uchwały Nr XXXVI/308/2022 z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Gręboszów, uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gręboszów.

2. Integralną częścią uchwały są:

- 1) część tekstowa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gręboszów zawierająca uwarunkowania rozwoju gminy i ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego - politykę przestrzenną gminy, stanowiąca załącznik Nr 1;
- 2) rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gręboszów - „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” sporządzony na mapie w skali 1:10 000, stanowiący załącznik Nr 2;
- 3) rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gręboszów – „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, sporządzony na mapie w skali 1:10 000, stanowiący załącznik Nr 3;
- 4) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gręboszów, stanowiące załącznik Nr 4;
- 5) dane przestrzenne aktu, stanowiące załącznik Nr 5.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XXIV/112/2001 Rady Gminy Gręboszów z dnia 30 kwietnia 2001 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gręboszów.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gręboszów.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Gręboszów

Marek Mosio

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRĘBOSZÓW

**Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr LV/439/2023
Rady Gminy Gręboszów
z dnia 27 listopada 2023 r.**

Gręboszów 2023

WYKONAWCA:

GPLAN Sp. z o.o.
ul. Różana 22, 98-200 Sieradz
email. gplan.urbanistyka@gmail.com
tel. +48 508 189 897

I. WPROWADZENIE	9
1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRĘBOSZÓW JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	9
1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego	9
1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania	9
2. CELE ROZWOJU	12
II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	12
1. WYTYCZNE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO DOTYCZĄCE GMINY GRĘBOSZÓW	12
2. WYTYCZNE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO DO 2030 ROKU DOTYCZĄCE GMINY GRĘBOSZÓW	15
3. GMINA GRĘBOSZÓW W STRATEGII ROZWOJU POWIATU DĄBROWSKIEGO	15
III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	16
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	16
1.1. Podstawowe informacje o gminie	16
1.2. Dotychczasowa struktura funkcjonalno-przestrzenna	18
1.3. Obszary otwarte	19
1.4. Uzbrojenie terenów.....	20
1.5. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	21
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	21
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	23
3.1. Położenie fizyczno-geograficzne	23
3.2. Rzeźba terenu	23
3.3. Budowa geologiczna	24
3.4. Zasoby surowcowe.....	24
3.5. Utwory powierzchniowe, w tym warunki podłoża budowlanego	24
3.6. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne	25
3.6.1. Główne zbiorniki wód podziemnych.....	25
3.6.2. Jednolite części wód podziemnych.....	25
3.6.3. Wody gruntowe.....	25
3.6.4. Wody powierzchniowe	26
3.7. Warunki klimatyczne oraz klimat lokalny	26
3.8. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna	27
3.9. Lasy	28
3.10. Charakterystyka szaty roślinnej, flory oraz fauny	28
3.11. Uwarunkowania środowiskowe	30
3.11.1. Stan powietrza atmosferycznego.....	30
3.11.2. Stan czystości wód powierzchniowych	32
3.11.3. Stan czystości wód podziemnych	34

3.11.4. Zagrożenie środowiska przez odpady	36
3.11.5. Zagrożenia środowiska przez hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	37
3.11.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	38
3.12. Ochrona przyrody.....	40
3.12.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły.....	40
3.12.2. Obszar Natura 2000 Dolny Dunajec PLH120085	40
3.12.3. Stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt	41
3.13. Korytarze i węzły ekologiczne	41
3.14. Uwarunkowania przestrzenne związane z możliwościami turystycznego wykorzystania obszaru gminy	42
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	42
4.1. Ogólny rys historyczny gminy Gręboszów.....	42
4.2. Rys historyczny poszczególnych miejscowości gminy	44
4.3. Krajobraz kulturowy	46
4.4. Zasoby ochrony konserwatorskiej	48
4.4.1. Obiekty objęte ochroną.....	48
4.4.2. Stanowiska archeologiczne	48
4.4.3. Gminna Ewidencja Zabytków	55
5. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ OKREŚLONE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANICE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	62
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA.....	63
6.1. Szkolnictwo.....	63
6.2. Zasoby kulturowe	63
6.3. Ochrona zdrowia	64
6.4. Sport i rekreacja	64
6.5. Bezpieczeństwo publiczne	65
6.6. Działalność gospodarcza, bezrobocie	65
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU WŁASNOŚCI TERENÓW	66
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	66
8.1. Zagrożenie powodziowe.....	66
8.2. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego	67
9. UWARUNKOWANIA WNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	67
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ŻŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	67
11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	68
12. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	68

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	68
13.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji	68
13.2. Zaopatrzenie w wodę	72
13.3. Gospodarka ściekowa	72
13.4. Zaopatrzenie w gaz	72
13.5. Elektroenergetyka.....	73
13.6. Zaopatrzenie w ciepło.....	73
13.7. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej	74
13.8. Gospodarka odpadami	74
14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY GRĘBOSZÓW	75
14.1. Analiza ekonomiczna.....	75
14.1.1. Dochody i subwencje.....	75
14.1.2. Wydatki budżetu gminy	77
14.1.3. Wykonanie budżetu gminy Gręboszów	78
14.2. Podsumowanie analizy budżetu gminy Gręboszów	79
14.3. Analiza środowiskowa	79
14.4. Analiza społeczna.....	80
14.4.1. Liczba ludności i jej zmiany	80
14.4.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego.....	86
14.4.3. Warunki mieszkaniowe	88
14.5. Prognoza demograficzna.....	91
14.6. Zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod zabudowę	92
14.6.1. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkaniowej	93
14.6.2. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej.....	94
14.6.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcjach produkcyjnych.....	94
14.6.4. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową związaną z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych	95
14.7. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę	95
14.8. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy (sumy chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonności obszarów poza w pełni wykształconą zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną w granicach jednostki osadniczej, przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę).....	97
14.9. Potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji zadań własnych gminy oraz możliwości ich finansowania z budżetu gminy.....	99
14.9.1. Koszty związane z budową nowych dróg gminnych	99
14.9.2. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury technicznej.....	99
14.9.3. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury społecznej.....	100
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	100
1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY	100
2. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM.....	101
3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	101
3.1. Karty terenów	103

3.2. Tereny wyłączone spod zabudowy i o ograniczonych możliwościach zabudowy dla których nie określa się parametrów i wskaźników urbanistycznych	112
3.3. Tereny rolne - kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	113
3.4. Tereny lasów - kierunki i zasady kształtowania lasów i leśnej przestrzeni produkcyjnej	114
3.5. Tereny cmentarzy (ZC).....	115
3.6. Tereny zieleni urządzonej (ZP).....	115
3.7. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (W)	115
4. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	115
4.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska przyrodniczego.....	115
4.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	116
4.3. Ochrona powierzchni ziemi	117
4.4. Ochrona powietrza atmosferycznego	118
4.5. Ochrona klimatu akustycznego	118
4.6. Ochrona zieleni urządzonej i zadrzewień	118
4.7. Ochrona lasów.....	119
4.8. Obszary występowania surowców mineralnych chronionych przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem	119
4.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte	119
4.10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.....	119
4.11. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	119
4.11.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły.....	119
4.11.2. Obszar Natura 2000 Doliny Dunajec PLH120085	121
4.12. Krajobraz kulturowy	123
5. STREFY UZDROWISKOWE	123
6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	123
6.1. Obszary i obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego:	124
6.2. Ochrona zespołów budowlanych oraz obiektów architektury i budownictwa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	124
6.3. Stanowiska archeologiczne	125
7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI	125
7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej.....	125
7.1.1. Utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi).....	126
7.1.2. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie	126
7.1.3. Zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym	127
7.1.4. Odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami;	127
7.1.5. Poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania	127
7.1.6. Obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich	127
7.1.7. Preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych;	128
7.1.8. Zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych;	128

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	128
8.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę.....	128
8.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych	128
8.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło.....	129
8.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz	129
8.5. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną	130
8.6. Kierunki rozwoju i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami	130
8.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji.....	131
9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	131
10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	132
11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	132
12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	132
13. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	134
14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	134
15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 r. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY.....	134
16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI.....	135
17. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	135
18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMIEDIACJI.....	135
19. OBSZARY ZDEGRADOWANE	135
20. WYMOGI OBRONNOŚCI I OCHRONY CYWILNEJ	135
21. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE.....	136
22. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (W TYM O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 500 kW), A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU.....	136

23. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY	136
24. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM	137
V. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ	137
VI. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	138

I. WPROWADZENIE

Wstępne analizy (zarówno stanu prawnego, aktualnych uwarunkowań, potrzeb rozwoju) wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych dokumentu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gręboszów przyjętego uchwałą Nr XXIV/112/2001 Rady Gminy Gręboszów z dnia 30 kwietnia 2001 r.

Pierwotna wersja studium została opracowana według nieaktualnej na dzień dzisiejszy ustawy o planowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r., wg której ranga studium była inna. Opracowując niniejsze studium uznano, że zmiany nie mogą dotyczyć poszczególnych ustaleń. Mają one równocześnie uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. jak i rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej. Konsekwencją tego było opracowanie tekstu i rysunków studium stanowiących nowe opracowanie, w którym wykorzystano część zapisów ze studium z 2001 r.

Elementy, z jakich składa się Studium, są ściśle określone w art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 23 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2021 r. poz. 2405 i z 2023 r. poz. 1688) uchylone z dniem 24 września 2023 r.

1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRĘBOSZÓW JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego

Potrzeba koordynacji działań w zarządzaniu gospodarką przestrzenną zarówno na poziomie lokalnym jak i ponadlokalnym wymaga uściślenia roli poszczególnych elementów krajowego systemu planowania przestrzennego i ich wzajemnych powiązań.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gręboszów ma obowiązek uwzględnienia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy. Uwarunkowania te, szczególnie w przypadku, gdy planowane są ponadlokalne inwestycje publiczne, będą miały często decydujące znaczenie dla rozwoju gminy.

1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania

Studium jest wymagane ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. i ma służyć określeniu polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Sporządza je Wójt Gminy Gręboszów, a uchwała Rada Gminy Gręboszów. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustalania lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ustalenia tego dokumentu jakkolwiek obowiązują zarówno Radę Gminy, Wójta, jak i organy i jednostki podlegające Radzie, nie mają jednak mocy obowiązującej w stosunku do podmiotów samodzielnie gospodarujących na obszarze gminy. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

- 1) nie jest aktem prawa miejscowego;
- 2) jest elementem lokalnego systemu planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów sformułowanych w strategii rozwoju gminy;
- 3) jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążąc organy i jednostki samorządu lokalnego oraz organy, które je uzgodniły i zaopiniowały.

Prace planistyczne nad Studium mają charakter ciągły, a aktualność jego zapisów podlega okresowej ocenie przeprowadzanej co najmniej raz w kadencji samorządu.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- 2) stanu ład przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- 3) diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy;
- 4) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- 5) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 6) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- 7) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem;
- 8) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 9) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniając w szczególności:
 - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
 - c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 10) stanu prawnego gruntów;
- 11) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 12) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 13) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- 14) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 15) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 16) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- 17) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z zapisem ustawy w Studium określono w szczególności:

- 1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 lit. d:
 - a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego;
 - b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
- 2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
- 8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- 11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 12) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120);
- 13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 14) obszary zdegradowane;
- 15) granice terenu zamkniętego i jego strefy ochronnej, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności bezpieczeństwa państwa;
- 16) rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu,
- 17) inne obszary problemowe, wynikające z uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie Gręboszów.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ma służyć w zarządzaniu rozwojem gminy, w celu maksymalnego wykorzystania instrumentów gospodarki przestrzennej dla realizacji celów społeczno-gospodarczych. Jest dokumentem określającym zarys polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniający uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego.

Do dokumentów określających politykę władz gminy zalicza się ponadto Strategię Rozwoju Gminy Gręboszów, Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Gręboszów. Stanowią one wraz ze studium pierwszy poziom szeroko pojętego planowania w gminie.

Drugi poziom systemu planowania w gminie tworzą opracowania o charakterze operacyjnym, a wśród nich mogą znaleźć się między innymi: Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej itp.

Na trzecim poziomie lokalnego systemu planowania znajdują się akty i opracowania o charakterze regulacyjnym, takie jak plany miejscowe, decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o pozwoleniu na budowę), które pośrednio lub bezpośrednio służą realizacji celów rozwoju i działań określonych w ww. dokumentach o charakterze politycznym i operacyjnym.

Studium jako dokument przyjmowany uchwałą Rady Gminy podlega ocenie formalno-prawnej przeprowadzanej przez Wojewodę.

2. CELE ROZWOJU

Zostały one sformułowane w Strategii Rozwoju Gminy Gręboszów na lata 2022-2030. Wyodrębniono **cele strategiczne** oraz **kierunki działań**, które mają przyczynić się do osiągnięcia stanu wyrażonego w powyższym zapisie misji strategii. Są one następujące:

1) KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY:

Cel Strategiczny: Tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego opartego o społeczność lokalną, jako podstawy do podnoszenia poziomu życia mieszkańców, poprzez wzrost zaufania społecznego, bezpieczeństwa publicznego, dostępności do oświaty, opieki medycznej oraz rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

2) GOSPODARKA: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO:

Cel Strategiczny: Wzmacnianie potencjału lokalnej gospodarki oraz rozbudowa, wspieranie i promocja przedsiębiorczości oraz rolnictwa w gminie.

3) KULTURA I DZIEDZICTWO:

Cel Strategiczny: Budowa tożsamości lokalnej oraz rozwój kultury i dziedzictwa kulturowego wraz z dbałością o miejsca zabytkowe.

4) GOSPODARKA PRZESTRZENNA, ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

Cel Strategiczny: Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury technicznej, przy dbałości o stan środowiska, krajobrazu przy wykorzystaniu zasobów naturalnych i odnawialnych źródeł energii OZE.

5) PARTNERSTWO I WSPÓŁPRACA:

Cel Strategiczny: Wspieranie aktywności lokalnej, rozwój organizacji pozarządowych, wspieranie partnerstwa publiczno-prywatnego /PPP/

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. WYTYCZNE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO DOTYCZĄCE GMINY GRĘBOSZÓW

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego (PZPWM) sporządzony i przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego w 2018 r. poprzez przyjęcie uchwały XLVII/732/18 z dnia 26 marca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Mał. poz.3215).

Z punktu widzenia cech funkcjonalnych w strukturze przestrzennej województwa Gmina Gręboszów została zaliczona do subregionu tarnowskiego, dla którego wskazane zostały odrębne kierunki polityki rozwoju, rozwinięte następnie w Programie Strategicznym Subregionalny Program Rozwoju.

W projekcie studium należy uwzględnić zasady zagospodarowania oraz uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego o znaczeniu ponadlokalnym, ujęte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa

małopolskiego. Według PZPWM kluczowe zasady polityki przestrzennej, których realizacja wymaga skoordynowanych działań na poziomie regionalnym i lokalnym to:

- 1) oszczędne gospodarowanie przestrzenią zurbanizowaną i racjonalne jej wykorzystanie rozumiane jako:
 - a) koncentracja rozwoju w terenach już zurbanizowanych (recycling przestrzenny),
 - b) zapobieganie rozpraszaniu zabudowy,
 - c) zapewnienie właściwego poziomu usług odpowiednio do hierarchii ośrodków,
 - d) oszczędność komunikacyjna, czyli minimalizowanie długości ciągów komunikacyjnych i preferencje dla transportu publicznego.
- 2) oszczędne gospodarowanie zasobami naturalnymi i dbałość o poprawę jakości środowiska:
 - a) ochrona wód i zwiększanie retencji naturalnej, w tym także na terenach zurbanizowanych,
 - b) ochrona ekosystemów leśnych i starych drzewostanów oraz zwiększanie lesistości,
 - c) ochrona warunków do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego w miejscowościach,
 - d) uzdrowiskowych,
 - e) utrzymanie korytarzy przewietrzania w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym.
- 3) zachowanie bioróżnorodności w najcenniejszych obszarach:
 - a) bezwzględna dominacja ochrony bioróżnorodności na terenach Obszarów Węzłowych,
 - b) ochrona ciągłości ekologicznej w skali ponadregionalnej, regionalnej i lokalnej.
- 4) ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu
 - a) wzmocnienie faktycznej ochrony i świadome kształtowanie najcenniejszych krajobrazów Małopolski przy wykorzystaniu ustawy krajobrazowej,
 - b) rewitalizacja i rewaloryzacja najcenniejszych zespołów i obiektów dziedzictwa urbanistycznego, ruralistycznego i architektonicznego,
 - c) rozwój różnych form turystyki zachowującej potencjał i wartości środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu.
- 5) zmniejszanie ryzyka katastrof naturalnych:
 - a) powstrzymanie, a z czasem eliminacja, zabudowy w terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym,
 - b) powstrzymanie zabudowy na terenach osuwiskowych.

Obszar gminy Gręboszów w PZPWM został zaliczony do subregionu tarnowskiego, który należy do obszarów o stosunkowo dużej koncentracji ludności przede wszystkim w jego południowej części i znacznie mniejszej w części północnej. Przyrost naturalny i struktura wieku ludności kształtuje się w subregionie tarnowskim na średnim poziomie w porównaniu z innymi obszarami województwa. Na północnych obrzeżach znajdują się jednak gminy o jednym z najniższych w województwie wskaźników przyrostu naturalnego. Gminy subregionu cechuje niekorzystna struktura wieku w porównaniu z resztą regionu, gdyż notują one bardzo niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wysoki w wieku poprodukcyjnym. Niepokojącym zjawiskiem jest również w przypadku subregionu, a szczególnie miasta Tarnowa wysokie, ujemne saldo migracji.

Na tle województwa subregion tarnowski niekorzystnie odznacza się najniższym poziomem przedsiębiorczości. Szansą dla rozwoju subregionu i uniezależnienia się jego gospodarki od największych firm może być rozwój stref aktywności gospodarczej. Subregion tarnowski to także obszar o cennych walorach przyrodniczych i turystycznych oraz licznych zabytkach kultury materialnej. W oparciu o endogeniczne zasoby subregionu w coraz większym stopniu rozwija się infrastruktura służąca przemysłom czasu wolnego oraz turystyce aktywnej i kwalifikowanej.

Obszar gminy Gręboszów w PZPWM został zaliczony do obszaru funkcjonalnego Farma - F2. Obszar funkcjonalny „Farma” wyróżnia się na tle województwa dominacją rolniczego zagospodarowania na dobrych jakościowo glebach, z wysokim udziałem gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych (I-III). Stanowi nie tylko zaplecze żywnościowe dla aglomeracji krakowskiej i tarnowskiej, ale także kluczowy obszar produkcji warzywniczej w skali kraju. Północno-zachodnia część Farmy znajduje się w silnie zróżnicowanym pod względem rzeźby obszarze wyżyn – Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz Wyżyny Miechowskiej i Płaskowyżu Proszowickiego, natomiast część południowo-wschodnia położona jest na równinnej Nizinie Nadwiślańskiej oraz Podgórzu Bocheńskim i Płaskowyżu Tarnowskim – mezoregionach o łagodnej rzeźbie terenu. Historycznie rzecz biorąc północna część obszaru w przeszłości znajdowała się pod zaborem rosyjskim, natomiast południowa część w monarchii austro-węgierskiej, co tłumaczy czytelne jeszcze do dziś zaszłości w infrastrukturze czy modelu urbanizacji.

Największym wyzwaniem rozwojowym obszaru jest utrzymanie jego konkurencyjnej pozycji jako strefy produkcji rolniczej (specjalizacja, modernizacja, integracja), przy jednoczesnym wzbogaceniu i zróżnicowaniu profilu gospodarczego. Chodzi tutaj nie tylko o miejsca pracy w sektorze usług dla mieszkańców i usług dla rolnictwa, ale także w przemyśle spożywczym i innych działach gospodarki, w tym w turystyce i logistyce.

Cechą charakterystyczną obszaru funkcjonalnego Farma jest niższy od średniej wojewódzkiej poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Część gmin charakteryzuje się najniższymi dochodami w województwie, a na dodatek są to gminy małe, co jeszcze bardziej ogranicza ich możliwości inwestycyjne. Generalnie rzecz biorąc jest to obszar kumulacji negatywnych procesów społecznych - odpływu ludności, niskiego przyrostu naturalnego i starzenia się społeczeństwa. Wydaje się, że najtrudniejsza sytuacja występuje w powiecie dąbrowskim.

Problemem stanowiącym zagrożenie dla dalszego rozwoju produkcji rolnej w obszarze wyżynnym są procesy erozyjne, na które narażone są wysokiej jakości gleby, a zwłaszcza urodzajne pokrywy lessowe. Równinne tereny południowej części obszaru położone są w terenach zagrożonych powodzią i wymagają szczególnej polityki zagospodarowania przestrzennego. Kluczową kwestią dla zachowania rolniczego charakteru obszaru jest utrzymanie, a nawet polepszenie jakości przestrzeni produkcyjnej poprzez ochronę gleb najwyższej jakości przed przekształceniami ich na cele nierolnicze oraz ochronę przed naturalną sukcesją roślinną oraz zapewnienie dobrego stanu melioracji.

Rekomendacje do kształtowania polityki przestrzennej w dokumentach planistycznych i strategicznych gmin dla obszaru funkcjonalnego Farma (w odniesieniu do gminy Gręboszów):

- 1) zachowanie rezerw terenowych pod magistrale wodociągowe oraz planowany strategiczny gazociąg DN 1000 „Podgórska Wola-Tworzeń”;
- 2) kształtowanie terenów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- 3) wyznaczenie terenów pod zadania z zakresu mikroretencji;
- 4) planowanie zwartej zabudowy mieszkaniowej i zdecydowane zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy;
- 5) objęcie programami rewitalizacyjnymi centrów miast oraz kreacja centrów we wsiach gminnych z urządzoną atrakcyjną przestrzenią publiczną (zwłaszcza poprzez programy odnowy wsi);
- 6) zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych – Korytarz Doliny Wisły, Korytarz Wiśnicko-Lipnicki, Korytarz Ciężkowicko-Radłowski, obszar Radłowski, obszar Niepołomicki, rozumianej jako utrzymanie lub zapewnienie ciągłości tych korytarzy w obrębie lub bezpośrednim sąsiedztwie wskazanych w PZPWM.

2. WYTYCZNE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO DO 2030 ROKU DOTYCZĄCE GMINY GRĘBOSZÓW

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030” roku została przyjęta przez Sejmik Województwa Małopolskiego uchwałą Nr XXXI/422/20 z dnia 17 grudnia 2020 r.

Wizja regionu w 2030 r. zakłada, że Małopolskie w 2030 roku to region równych szans i wszechstronnego rozwoju Małopolan, nowoczesnej gospodarki, odpowiedzialnie podchodzącym do zasobów środowiska naturalnego, silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości, zachowującym swoją tożsamość i aktywnie działającym na rzecz integracji europejskiej.

Tak rozumiana wizja będzie realizowana poprzez cel główny sformułowany jako: Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym

W strukturze Strategii wyodrębnione zostały obszary tematyczne. Cel główny Strategii będzie realizowany w ramach pięciu obszarów tematycznych, dla których zostały zdefiniowane cele szczegółowe. W każdym z obszarów zostały wyodrębnione główne kierunki polityki rozwoju, dla których wskazano strategię postępowania oraz główne kierunki działań. Osiągnięciu celów w czterech obszarach tematycznych ma służyć realizacja przedsięwzięć strategicznych.

W Obszarze Rozwój Zrównoważony Terytorialnie nie wskazano przedsięwzięć strategicznych, gdyż Interwencje zaplanowane do realizacji w wymiarze terytorialnym będą adresowane do konkretnych terytoriów – obszarów strategicznej interwencji – które ze względu na swoją specyfikę i występujące tam problemy wymagają dodatkowego wsparcia, wykraczającego poza działania przewidziane dla całego województwa. W pozostałych obszarach tematycznych przedsięwzięcia strategiczne stanowią wybór zadań do zrealizowania na poziomie regionalnym przez samorząd województwa we współpracy z partnerami.

3. GMINA GRĘBOSZÓW W STRATEGII ROZWOJU POWIATU DĄBROWSKIEGO

Strategia Rozwoju Powiatu Dąbrowskiego została przyjęta uchwałą XXVIII/346/2014 w dniu 17 maja 2014 r. W ramach strategii wskazano misję powiatu: „Liczący się w Małopolsce ośrodek przetwórstwa rolno-spożywczego opartego na wysokotowarowej produkcji rolnej, z dodatkowymi miejscami pracy i źródłami dochodów w sferze przemysłu, usług i turystyki, atrakcyjny dla zamieszkania i inwestorów (czysty ekologicznie, dobrze skomunikowany, o rozwiniętej infrastrukturze technicznej i społecznej).

Założenia Strategii Rozwoju Powiatu Dąbrowskiego znajdują swoje odzwierciedlenie w obszarach, celach strategicznych, operacyjnych oraz zadaniach.

W Strategii określono następujące cele strategiczne:

- 1) wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności gospodarczej powiatu Ochrona środowiska naturalnego – inwestycje i podnoszenie świadomości ekologicznej;
- 2) podniesienie ekonomicznej opłacalności rolnictwa;
- 3) rozwój przemysłu czasu wolnego;
- 4) rozbudowa i modernizacja głównych ciągów komunikacyjnych zwiększających dostępność powiatu;
- 5) rozwój powiatowego i lokalnego układu drogowego;
- 6) poprawa dostępności sieciowej;
- 7) zapewnienie odpowiedniej jakości usług zdrowotnych;
- 8) doskonalenie jakości usług edukacyjnych;
- 9) dbałość o spójność, atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej;
- 10) zapewnienie sprawności w realizacji zadań publicznych;
- 11) wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego;

- 12) podnoszenie świadomości mieszkańców i wspieranie działań w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;
- 13) wspieranie działań zwiększających bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców;
- 14) prowadzenie działań zmierzających do włączenia i bezpieczeństwa społecznego;
- 15) rozwój współpracy z samorządami, środowiskiem gospodarczym i organizacjami pozarządowymi;
- 16) wymiana i wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych w ramach współpracy z partnerami zagranicznymi;
- 17) doskonalenie zarządzania powiatem.

Większość kierunków działań, które ze względu na swoją obszerność nie zostały uwzględnione w powyższej tabeli odnosi się pośrednio do Gminy Gręboszów. Jednocześnie w ww. strategii wymieniono zadania - najbardziej szczegółowy poziom strategii. Jedno z takich zadań odnosi się bezpośrednio do obszaru gminy. Jest to „Remont drogi powiatowej 1301K Wola Żelichowska – Gręboszów – Otfinów w km 0+000 – 2+700, 3+700 – 5+620 łącznie 4,620 km.”

Kluczową rolę we wdrażaniu Strategii Powiatu odgrywać będzie Rada i Zarząd Powiatu Dąbrowskiego przy udziale pracowników Starostwa Powiatowego, jednostek podległych i administracji zespolonej w oparciu o ustawę o samorządzie powiatowym. Wdrażanie Strategii odbywać się będzie z udziałem partnerów zewnętrznych, w tym z Gminą Gręboszów. Projekty rozwojowe realizowane będą w ramach dostępnych programów zewnętrznych, umożliwiających uzyskanie wsparcia finansowego. Konieczne jednak jest zapewnienie wymagalnego wkładu własnego Gminy.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

1.1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Gręboszów usytuowana jest w północno-wschodniej części województwa małopolskiego i północno-zachodniej części powiatu dąbrowskiego.

Opisywana jednostka od północy poprzez rzekę Wisłę graniczy z województwem świętokrzyskim oraz gminami Opatowiec i Nowy Korczyn w powiecie buskim, od wschodu z Gminami Bolesław i Olesno w powiecie dąbrowskim, od południa z Miastem i Gminą Żabno w powiecie tarnowskim, natomiast od zachodu poprzez rzekę Dunajec z Gminą Wietrzychowice w powiecie tarnowskim.

Od miasta wojewódzkiego siedzibę gminy dzieli odległość ok. 80 km. Jednocześnie znajduje się ona ok. 20 km od siedziby powiatu, którym jest miasto Dąbrowa Tarnowska.

Według Urzędu Statystycznego, strukturę terytorialną gminy stanowi 15 miejscowości. Powierzchnia gminy wynosi ok. 48,49 km².

Obszar gminy wg. danych GUS z dnia 31.12.2021 r. zamieszkiwało 3221 osób. Liczba ludności Gminy Gręboszów stanowi ok. 5,6% liczby ludności powiatu dąbrowskiego i ok 0,09% liczby ludności województwa małopolskiego. Gęstość zaludnienia w gminie (stan na 2021 r.) to 67 osób/km² i jest niższa niż dla powiatu – 109 osób/km² oraz województwa – 226 osób/km².

Tabela 1.1. Podział administracyjny gminy Gręboszów

Lp.	Sołectwo	Wsie / części wsi/ przysiółki wchodzące w skład sołectwa	Obręb geodezyjny (nazwa)	Powierzchnia obrębu geodezyjnego
1.	Gręboszów	Gręboszów (wieś)	Gręboszów (0001)	556,02 ha
2.	Bieniaszowice	Bieniaszowice (wieś)	Bieniaszowice (0002)	249,15 ha
3.	Biskupice	Biskupice (wieś)	Biskupice (0003)	283,33 ha
4.	Borusowa	Borusowa (wieś)	Borusowa (0004)	687,55 ha
		Błonie (część wsi Borusowa)		
		Dwór (część wsi Borusowa)		
5.	Hubenice	Hubenice (wieś)	Hubenice (0005)	303,85 ha
6.	Karsy	Karsy (wieś)	Karsy (0006)	241,74 ha
		Bugaj (część wsi Karsy)		
7.	Kozłów	Kozłów (wieś)	Kozłów (0007)	215,60 ha
8.	Lubiczko	Lubiczko (wieś)	Lubiczko (0008)	350,59 ha
9.	Okręg	Okręg (wieś)	Okręg (0009)	131,90 ha
10.	Ujście Jezuickie	Ujście Jezuickie (wieś)	Ujście Jezuickie (0010)	430,94 ha

11.	Wola Gręboszowska	Wola Gręboszowska (wieś)	Wola Gręboszowska (0011)	344,83 ha
		Buchta (część wsi Wola Gręboszowska)		
12.	Wola Żelichowska	Wola Żelichowska (wieś)	Wola Żelichowska (0012)	384,28 ha
		Błonie (część wsi Wola Żelichowska)		
		Gliniaki (część wsi Wola Żelichowska)		
13.	Zapasternicze	Zapasternicze (wieś)	Zapasternicze (0013)	83,76 ha
14.	Zawierzbie	Zawierzbie (wieś)	Zawierzbie (0014)	68,27 ha
15.	Żelichów	Żelichów (wieś)	Żelichów (0015)	517,00 ha

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gręboszów.

1.2. Dotychczasowa struktura funkcjonalno-przestrzenna

Gmina Gręboszów jest gminą wiejską, co w bezpośredni sposób wpływa na sposób zagospodarowania przestrzeni i przeznaczenia pod poszczególne funkcje. Istniejące zagospodarowanie przestrzenne jest jednym z najistotniejszych czynników rzutujących na sformułowanie zasad przestrzennego rozwoju gminy.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy kształtowała się przez wiele wieków i miała na nią wpływ uwarunkowania o różnej genezie. Do najważniejszych czynników należą: uwarunkowania historyczne, uwarunkowania przyrodnicze (w tym pokrycie terenu – niezalesione tereny, ukształtowanie terenu) oraz trwałe elementy zagospodarowania zarówno naturalne jak antropogeniczne, takie jak: rzeka Wisła i Dunajec, które w przeszłości stanowiły ważne szlaki komunikacyjne oraz stanowiły oś wzdłuż której ogniskowało się życie gospodarcze, społeczne i polityczne.

Sieć osadniczą gminy tworzy 15 wsi, wśród których, obszarowo i ludnościowo największe to Borusowa i Gręboszów, a najmniejsze Zawierzbie i Okrag. Wsie posiadają zwartą zabudowę, poza Karsami. Według typologii fizjonomicznej wsie gminy zaliczono do:

- 1) wielodrożnic (Lubiczko, Borusowa, Wola Gręboszowska, Gręboszów, Żelichów, Wola Żelichowska) o zabudowie chaotycznej, nieregularnym przebiegu dróg, przy których zwarcie stoją domy i zabudowania gospodarcze, ulicówek (Biskupice, Kozłów, Hubenice) jednodrożne o zwartej zabudowie, w której domy ciągną się po obydwu stronach jednej drogi;
- 2) widlic (Ujście Jezuickie);

- 3) samodzielnych przysiółków (Bieniaszowice, Okręg, Zawierzbie, Zapasternicze), zabudowa stosunkowo zwarta lecz nieliczna,
- 4) o zabudowie rozproszonej (Karsy).

Wsie charakteryzuje dominacja zabudowy rolniczej za wyjątkiem Gręboszowa. Ośrodek gminny skupia ludność nierolniczą co znajduje odzwierciedlenie w jego zabudowie. Koncentrują się tu placówki obsługi ludności i rolnictwa.

Istotnym elementem rozwoju gminy jest osadnictwo wiejskie, charakteryzujące się zwartymi układami przestrzennymi (za wyjątkiem wsi Karsy). Tego typu układy gwarantują prawidłowy rozwój i obsługę obszaru infrastrukturą techniczną i społeczną. Procesy urbanizacyjne, zwłaszcza w ostatnim dwudziestolecium, wyrażające się m. in. rozwojem zabudowy mieszkaniowej wzdłuż głównych dróg nie spowodowały jednak zatarcia się wyraźnych granic pomiędzy jednostkami osadniczymi. Granice pomiędzy sołectwami wyraźnie wyodrębniają się w strukturze gminy.

Ograniczeniem rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych gminy Gręboszów są wysokie klasy gruntów, podlegające prawnej ochronie. Uwarunkowanie to kierkuje rozwój wsi na wykorzystanie wolnych terenów wewnątrz oraz preferowanie odtwarzania zabudowy - szczególnie o złym stanie technicznym - w obrębie istniejących siedlisk.

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju jednostek osadniczych jest utrzymanie tożsamości krajobrazu kulturowego, założeń ruralistycznych i istniejących struktur przy porządkowaniu zabudowy wsi zwłaszcza na skrajach w aspekcie nadania jej nowego oblicza, a także tradycyjnego budownictwa nadwiślańskiego poprzez nawiązanie architektury nowych obiektów do miejscowych tradycji.

1.3. Obszary otwarte

Położenie geograficzne, ukształtowanie terenu oraz doliny rzek, mają znaczący wpływ na rodzaj i charakter zieleni występującej w gminie Gręboszów. Obszar gminy, w przeciwieństwie do większości gmin województwa małopolskiego, charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą terenu, jest monotony i całkowicie pozbawiony lasów. Niegdyś dolina Wisły opanowana była przez łęg topolowo-wierzbowy. Występowanie tych lasów zostało mocno ograniczone w wyniku pozyskiwania terenów pod użytki zielone i orne. Jedynie tereny nad samą Wisłą, na międzywalu, porastają zarośla wiklinowe i zagajniki wierzbowo-olchowe. Największą powierzchnię zajmują grunty orne, łąki oraz pastwiska. Naturalny system zieleni uzupełniony jest przez parki, skwery, cmentarze, sady oraz zieleń towarzyszącą zabudowie zagrodowej i mieszkaniowej. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne wpływając na łagodzenie lub eliminację uciążliwości życia na terenach zabudowy. Kształtują ponadto układy urbanistyczne, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miejscowości.

Dotychczasowy sposób zagospodarowania terenów jest w dużym stopniu zgodny z uwarunkowaniami wynikającymi ze specyficznych cech środowiska gminy Gręboszów. Tereny dolin rzecznych są głównie użytkowane jako użytki rolne. Zabudowa mieszkalna położona w dolinach rzek może być narażona na niekorzystne warunki klimatyczne, związane z gromadzeniem się zanieczyszczeń, spływem zimnego powietrza i znaczną wilgotnością powietrza. Warunki te mają niekorzystny wpływ na zdrowie mieszkańców.

Obszary otwarte czyli: pola uprawne, łąki, zadrzewienia, nieużytki, wody otwarte, itp. zajmują znaczącą część terenu gminy. Większość z nich pełni rolę produkcyjną, stanowiąc podstawę funkcjonowania lokalnego rolnictwa. Jednocześnie obszary otwarte pełnią coraz bardziej dostrzeganą i docenianą rolę pozaprodukcyjną

związaną z tworzeniem bazy przyrodniczej gminy i walorów krajobrazu. Walory te coraz częściej mają już swój wymiar promocyjny i ekonomiczny jako potencjalne środowisko rozwoju nowych funkcji, jak na przykład usługi turystyczne.

Na obszarze gminy nie występują żadne udokumentowane złoża kopalin.

1.4. Uzbrojenie terenów

W granicach gminy niemal wszystkie tereny pełniące funkcje mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, pozostają w zasięgu sieci wodociągowej z systemu lokalnych wodociągów. W 2021 r. z sieci wodociągowej korzystało 71,8% mieszkańców. Poziom zaspokojenia potrzeb jest oceniany pod względem ilościowym, jako wystarczający. Obszar gminy jest w pełni zwodociagowany. Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry.

Na terenie gminy Gręboszów nie funkcjonują oczyszczalnie ścieków. W miejscowościach odprowadzanie ścieków realizowane jest tam głównie w systemach indywidualnych, których uciążliwość jest tym większa im silniejszy jest stopień zurbanizowania terenu.

Przeważająca część obszaru gminy jest odwadniana przez spływ powierzchniowy do rzeki Wisły oraz w niewielkim stopniu do rzeki Dunajec. Funkcje odwadniające spełnia również system rowów otwartych i układ podziemnych urządzeń melioracyjnych.

Odbiorniki są uregulowane całkowicie lub częściowo i na ogół problemy z odprowadzaniem wód deszczowych w gminie nie występują. Lokalne podtopienia gruntów ornych i użytków zielonych na terenie gminy występują w dolinach niewielkich rzek, przy wysokich stanach wód.

Energia elektryczna dostarczana jest do gminy przez sieć napowietrzną magistralną średniego napięcia (15kV). Głównym punktem zasilania terenu Gminy jest stacja 110/15kV Niedomice, stacja 110/15kV Oleśnicka oraz stacja 110/15kV Szczucin. Stacje te zlokalizowane są poza granicą administracyjną Gminy Gręboszów. Do sieci magistralnych średniego napięcia łączących powyższe GPZ podłączone są stacje transformatorowe 15/0,4kV, z których zasilani są odbiorcy liniami elektroenergetycznymi niskiego napięcia. Istniejący system zasilania liniami 15kV zaspokaja obecne i perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne, przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju gminy i standardowych przerw w dostarczaniu energii.

Na obszarze gminy Gręboszów brak jest scentralizowanych systemów ciepłowniczych. System ciepłowniczy gminy oparty jest na indywidualnych źródłach ciepła - małych kotłowniach domowych, opalanych przede wszystkim, węglem i drewnem oraz w niewielu przypadkach olejem opałowym bądź gazem ziemnym ze zbiorników naziemnych oraz sieci. Z takich rozwiązań korzysta większość mieszkańców gminy w celu ogrzania pomieszczeń i podgrzania c.w.u. Z uwagi na rozproszenie zabudowy, w przeważającej ilości zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej w dalszej perspektywie nie przewiduje się scentralizowanego systemu dostawy ciepła.

Znaczna część zasobów mieszkaniowych charakteryzuje się niską wydajnością energetyczną budynków, a niski stan techniczny sprawia, że wydatki związane z bieżącym utrzymaniem wzrastają. Jednocześnie w ostatnich latach wzrosła znacznie liczba przeprowadzonych termomodernizacji obiektów prywatnych.

Gmina Gręboszów jest w całości zgazyfikowana. Gaz doprowadzany jest gazociągiem o przekroju \varnothing 80, stanowiącym odgałęzienie od wysokoprężnego gazociągu \varnothing 300 relacji Podgórska Wola – Grzybów. Gazociąg ten dochodzi do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w Woli Gręboszowskiej, skąd gaz rozprowadzany jest do wszystkich sołectw. Sieć średnioprężna wykonana jest z rur PE, z wyjątkiem sołectw: Wola Żelichowska, Zapasternicze, Żelichów, Hubenice oraz Borusowa, gdzie wykonana została z rur stalowych.

1.5. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na obszarze Gminy Gręboszów dotychczas nie uchwalono żadnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bowiem nie wystąpiły okoliczności ani rzeczowe ani prawne wymagające sporządzenia aktu prawa miejscowego.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Ład przestrzenny to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne (art.2 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Na aktualny stan ładu przestrzennego gminie Gręboszów, który wyraża się w postrzeganym krajobrazie kulturowym, składają się:

- 1) krajobraz wynikający z istniejącej urbanistyki i architektury;
- 2) walory krajobrazowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- 3) naturalne ukształtowanie terenu, stawy, doliny rzek Wisły i Dunajca;
- 4) krajobraz kulturowy wynikający z dawnych tradycji budowlanych;
- 5) szczególnie walory krajobrazowe terenów chronionych;
- 6) elementy industrializacji takie jak: napowietrzne linie elektroenergetyczne SN, maszty przekładnikowe.

Gmina Gręboszów położona u zbiegu Dunajca i Wisły pozostaje w zasięgu katastrofalnych powodzi. Sprawia to, iż istotnym elementem warunkującym bezpieczeństwo obszaru i jego rozwój jest utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym wałów przeciwpowodziowych poprzez unowocześnienie ich (zabezpieczenie przed infiltracją wód podziemnych, przeciekami i przebiciami), uporządkowanie zagospodarowania i użytkowania terenu w rejonie wałów zapewniających do nich dostęp w okresach powodzi oraz zabezpieczenie odpowiedniej drożności, tj. przejazdów przez i dojazdów wzdłuż wałów, utrzymanie sprawności technicznej zbieraczy i funkcjonujących rowów melioracyjnych.

Tereny budowlane położone w bezpośrednim sąsiedztwie wałów powodziowych w m. Biskupice, Karsy, Ujście Jezuickie, Okrąg wymagają korekty pod kątem zachowania wymaganego 50 m pasa ochrony od stopy wałów bez zabudowy i wszelkiej infrastruktury technicznej. Wiąże się to z utrzymaniem odporności wałów na działania wód powodziowych, a tym samym ochroną terenów przyległych przed powodzią.

Objęcie korytarzem ekologicznym rz. Wisły i Dunajca obszaru gminy, wymaga uwzględnienia funkcji jaką pełnią te struktury, przy formułowaniu polityki przestrzennej. Krajobraz gminy o dominacji agrocenozy, stanowi układ o ubogiej strukturze, całkowicie zdominowanej przez pola uprawne. Włączenie gminy w system ekologiczny kraju, kierunkuje jej rozwój na zachowanie, ochronę i wzbogacenie w krajobrazie elementów tworzących naturalne ciągi ekologiczne (migracji gatunków) jakimi są: zakrzewienia, starorzecza wykorzystywane jako użytki zielone, zadrzewienia wzdłuż cieków, rowów melioracyjnych i dróg.

Wysoka waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej uwzględniająca obok gleb również przyrodnicze czynniki produkcji - stanowi dogodny uwarunkowanie dla rozwoju rolnictwa i wysoko kwalifikuje gm. Gręboszów do pełnienia funkcji rolniczej. Rolnictwo to podstawowa dziedzina wpływająca na kształtowanie się obecnej struktury funkcjonalno-przestrzennej, w której dominują obszary o charakterze rolniczym. Obszar gminy predysponowany jest do produkcji rolnej wysokiej jakości na zasadach ekologicznych (stosunkowo czyste środowisko - gleby nie skażone chemicznie).

W świetle ustawy o ochronie gruntów rolnych, uwarunkowania glebowe nabierają istotnego znaczenia jako element ograniczający rozwój. Dotyczy to zwłaszcza gleb I-III kl. W obszarze gminy z uwagi na wysoką waloryzację rolniczej przestrzeni produkcyjnej, szczególnej ochronie winny podlegać czyste otwarte kompleksy rolnicze przed wprowadzaniem na nie zainwestowania.

Zróżnicowanie pod względem fizjograficznym obszaru gminy, wynikające z ukształtowania terenu, budowy geologicznej i stosunków wodnych znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowanych warunkach posadowienia kubaturowego. Z uwagi na charakter zabudowy głównie zagrodowej i jednorodzinnej (wyłączając tereny nie wskazane do zabudowy) uwarunkowanie to nie stanowi podstawowego problemu.

Ustalenia studium i planów miejscowych powinny być szczególnie rygorystyczne w strefach zurbanizowanych, co dotyczy zarówno funkcji, jak i form urbanistyczno-architektonicznych. Niejednokrotnie bowiem realizacja funkcji potencjalnie naruszających ład przestrzenny, w tym produkcyjno-usługowych przy zachowaniu odpowiedniej formy może dobrze wkomponowywać się w historyczne założenia ruralistyczne. Z drugiej strony realizacja trywialnych funkcji osadniczych przy złej formie może stwarzać chaos przestrzenny. Na obszarach wsi należy zwracać na te zagadnienia szczególną uwagę. Uzasadnione wydaje się na tych terenach wprowadzenia zakazu lokalizacji obiektów budowlanych o wysokości > 20 m. Niekorzystne dla ochrony walorów krajobrazowych jest rozbudowa funkcji gospodarczych w pobliżu eksponowanej osi dolin rzecznych Wisły i Dunajca.

Elementami punktowymi degradującymi krajobraz są stacje bazowe telefonii, pojedyncze silosy paszowe i zbożowe w gospodarstwach rolnych. Elementami obszarowymi są instalacje przemysłowe zakładów produkcyjnych i zakładów usługowych.

Dla terenów zachowanych zabytkowych układów ruralistycznych oraz zabytkowych zespołów zabudowy, powinno się stosować zalecenia ochronne sformułowane w studium oraz gminnym programie ochrony zabytków.

Na obszarach chronionych ze względu na zachowane walory przyrodnicze powinno się stosować zalecenia ochronne dotyczące poszczególnych typów ekosystemów oraz całości obszarów.

Dla poprawy walorów krajobrazowych oraz neutralizacji skutków negatywnych inwestycji należy przewidzieć wprowadzenie dodatkowych zadrzewień osłonowych wzdłuż dróg i osiedli, a także wokół pozostałych dużych i wysokich konstrukcji budowlanych. Wskazane byłoby także przywracanie kęp drzew na rozdrożach, małych remiz i czyżni. Istotna z punktu widzenia ochrony wód będzie odbudowa i zabezpieczenie jeszcze istniejących zadrzewień nadrzecznych. Należy dążyć do przywrócenia spójności liniowym zadrzewieniom, szczególnie w obszarach, gdzie jest miejsce na nasadzenia. Planując nowe drogi należy przewidywać potrzebę tworzenia zieleni przydrożnej.

Istotne jest, by nowe plany zagospodarowania przestrzennego, zgodnie ze studium, przewidywały koncentrację zabudowy w istniejących obszarach otwartych wewnątrz miejscowości lub na zewnątrz w strefie bezpośredniego sąsiedztwa z już istniejącą zabudową. Niepożądane jest wychodzenie z zabudową na nowe tereny wolne poza założeniami wsi. W szczególności niekorzystna jest zabudowa liniowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych w miejscach oddalonych od centralnych obszarów zurbanizowania. Konieczna jest rewitalizacja wszystkich cennych założeń ruralistycznych i parkowych.

W procesie sporządzania ustaleń planów i studium istotne jest niesytuowanie nowej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów o najwyższych walorach przyrodniczych. Tereny te powinny być otoczone innymi terenami otwartymi.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Według podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne (*regionalizacja wg J. Kondrackiego, 2002 r.*), obszar gminy Gręboszów leży w obrębie jednego mezoregionu:

Tabela 3.1. Gmina Gręboszów na tle regionu fizycznogeograficznego (od prowincji do mezoregionu) wg Kondrackiego (2002).

Nazwa	Regiony fizycznogeograficzne/ zasięg
Megaregion	Region karpacki
Prowincja	Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym
Podprowincja	Podkarpacie Północne
Makroregion	Kotlina Sandomierska
Mezoregion	Nizina Nadwiślańska

Źródło: Opracowanie własne

Obszar opracowania, według regionalizacji fizyczno-geograficznej [Kondracki, 2000], leży w makroregionie Kotlina Sandomierska, w obrębie mezoregionu **Nizina Nadwiślańska** - tworzy szeroką dolinę w górnym biegu Wisły. Region obejmuje również dolinę dolnego Dunajca i końcowy odcinek rzeki Wisłoki. Na północno-zachodnich rubieżach regionu rzeka Wisła wycina swą doliną wyraźny próg zwany terasem nad zalewowym. Ku wschodowi Nizina przechodzi w rozległy obszar wypełniony utworami piaszczystymi z widocznymi nieraz w krajobrazie pasmami wydmy. To głównie obszar międzyrzecza Wisły i Raby, kraina bagnista na północy wskutek minimalnego spływu wód i piaszczysta w części południowej, o niewielkich różnicach wysokościowych terenu. Powierzchnię tą zajmuje w znacznym stopniu, zwłaszcza w części bocheńskiej Niziny Puszcza Niepołomicka, środowisko lasów o różnorodnym składzie gatunkowym, z zachowanymi enklawami roślinności pradawnej puszczy.

3.2. Rzeźba terenu

Obszar gminy leży w widłach Dunajca i Wisły w obrębie terasy rędzinnej. Terasa stanowi równinę akumulacyjną formułowaną w czwartorzędzie przez stożki napływowe Dunajca i Wisły.

Morfologia terenu jest dość jednostajna, gdyż rzędne mieszczą się w granicach 175-168 m n.p.m. Charakterystycznym elementem rzeźby terenu są wyraźne zarysy meandrów Wisły i Dunajca, które zachowały się jako starorzecza. Starorzecza są częściowo zakumulowane, częściowo pokryte roślinnością, a w niektórych znajdują się małe naturalne zbiorniki wody. Większość czytelnych na powierzchni starorzeczy wykorzystywana jest przez ciek.

Dominującą formą antropogeniczną w krajobrazie są wały przeciwpowodziowe Wisły i Dunajca. Korytom tych rzek towarzyszą po obu stronach wąskie listwy terasy łęgowej (zalewowej) wznoszącej się do 2 m n.p. lustra wody.

3.3. Budowa geologiczna

Podłoże gminy Gręboszów budują utwory mioceńskie w postaci ilów krakowieckich, których spąg występuje na głębokości ok. 420 m. Składają się one z serii ilów w stropie, przechodząc w mułowce w spagu.

Powierzchnia utworów mioceńskich jest zróżnicowana, pocięta rynnami powstałymi prawdopodobnie u schyłku trzeciorzędu. Mieściły się w nich koryta pra-Wisły i Dunajca, w okresie poprzedzającym zlodowacenie krakowskie. Kopalne koryto doliny Wisły przebiega na południe od współczesnego na linii Szczurowa - Wietrzychowice Gorzyce - Ćwików - Wola Wadowska. Generalnie Wisła przesuwiała swoje koryto na północ spychana przez Dunajec, podcinając erozyjnie krawędź Wyżyny Śląsko-Małopolskiej. Rynny pra-Wisły i Dunajca były wielokrotnie zasypywane i wypłukiwane.

Nierównomierna powierzchnia podczwartorzędowa determinuje zmienną miąższość osadów czwartorzędowych. W kopalnych rynnach koryt rzecznych osady te osiągają miąższość 15-20 m, a poza nimi 4-10 m. W spagu tych osadów w obrębie kopalnych rynien zalegają żwiry i piaski o miąższości 5-10 m. Przykrywają je zwartą pokrywę mady rytmicznie warstwowane namułkami, piaskami pylastymi zailonami z domieszką humusu. W obrębie mad występują soczewki utworów organicznych (tortów i namułków). W podmokłych starorzeczach w stropie mad pojawiają się gytre, torfy i namulki.

3.4. Zasoby surowcowe

Na terenie gminy Gręboszów stwierdzono perspektywiczne i prognostyczne występowanie surowców: tj. siarki rodzimej w rejonie miejscowości Borusowa, Kozłów oraz Hubenice a także piasków pochodzenia rzeczno-jeziornego w okolicach wsi Okrąg i Bieniaszowice. Piaski oraz piaski z domieszką żwiru występują one na całym obszarze i są w większości pochodzenia rzeczno-jeziornego. Odslaniają się na powierzchni terenu w rejonie miejscowości Borusowa, Biskupice i Zawierzbie. Piaski te są drobne i drobnoziarniste, barwy jasnożółtej. Widoczne w odsłonięciach do głębokości 1-2,5 m, występują pod cienkim nadkładem gleby. Według wykonanych odwiertów mogą one występować do głębokości od 10 - 15 m. Na terasie zalewowej pomiędzy wałami spotkać można małe odkrytki, w których odsłaniają się źle wysortowane piaski, piaski ze żwirem z wkładkami namułków. Surowce ilaste - stanowią gliny widoczne w odsłonięciach do 2,5 m w rejonie Żelichowa.

3.5. Utwory powierzchniowe, w tym warunki podłoża budowlanego

Warunki podłoża budowlanego na obszarze arkusza Dąbrowa Tarnowska, w tym obszarze gminy Gręboszów opracowana na podstawie map topograficznej i geologicznej (Mądry, 2002) oraz map terenów objętych powodzią w latach 1934 (Lewakowski, 1935), 1997 i 1998, a także obserwacji terenowych.

Z analizy na obszarze gminy wyłączono obszary: użytków ornych klas II - IVa i łąk na glebach pochodzenia organicznego, tereny położone między wałami przeciwpowodziowymi oraz rejonu zwartej zabudowy.

O warunkach geologiczno-inżynierskich terenu decydują: rodzaj i stan gruntów, ukształtowanie terenu, położenie zwierciadła wód gruntowych oraz procesy geodynamiczne. Uwzględniając te kryteria wydzielono rejonu korzystne i niekorzystne, utrudniające budownictwo..

Warunki korzystne dla budownictwa występują w północno-zachodniej i południowo-wschodniej części obszaru arkusza (poza obszarem gminy Gręboszów).

Obszar o utrudnionych bądź niekorzystnych warunkach budowlanych na obszarze gminy stanowią tarasy holoceniowe: Wisły, Dunajca. Obszary szczególnie zagrożone znaczący zasięg powodzi w latach 1934, 1997 i 1998. Jednocześnie na tych obszarach występują bardzo płytko wody gruntowe. Terasy są zbudowane z piasków i piasków ze żwirem, przykrytych na znacznych obszarach madami (mulki, mulki piaszczyste, ily), osiagających

największe miąższości (5 m) w pobliżu koryt Wisły i Dunajca. Niekorzystne dla budownictwa są również, zbudowane z ilów mioceńskich.

Ponadto według mapy Mapy Geośrodowiskowej Polski – Plansza A, arkusz Tarnów 977, zwaloryzowane warunki podłoża budowlanego na obszarze gminy, będące niekorzystne lub utrudniające budownictwo występują pomiędzy miejscowościami Kozłów, Wola Żelichowska. Na zachód od miejscowości Gręboszów oraz Biskupice i na południe od miejscowości Lubiczko. Ponadto warunki niekorzystne występują na obszarze części wsi Borusowa (Dwór oraz Borusowa).

3.6. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne

Na zasoby wodne gminy Gręboszów składają się wody powierzchniowe i wody podziemne.

3.6.1. Główne zbiorniki wód podziemnych

Na obszarze Gminy Gręboszów nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP):

3.6.2. Jednolite części wód podziemnych

Gmina Gręboszów **położona jest w granicach czterech Jednolitych Części Wód Podziemnych:**

- 1) **JCWPD nr 133** (PLGW2000133) – obejmuje swoim zasięgiem praktycznie całą gminę Gręboszów;
- 2) **JCWPD nr 150** (PLGW2000150) - obejmuje swoim zasięgiem niewielką część gminy w jej południowo-zachodniej części;
- 3) **JCWPD nr 114** (PLGW2000114) - obejmuje swoim zasięgiem niewielką część gminy w zachodniej części, obejmuje swoim zasięgiem niewielką część gminy w zachodniej części wzdłuż rzeki Wisły.
- 4) **JCWPD nr 100** (PLGW2000100) - obejmuje swoim zasięgiem niewielką część gminy w zachodniej części, obejmuje swoim zasięgiem niewielką część gminy w zachodniej części wzdłuż rzeki Wisły.

Zagrożenie antropogeniczne tych zbiorników stanowi Lej depresji (lej regionalny-lokalny) związany z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp. Stan ilościowy oraz chemiczny zbiorników w 2012 r. został oceniony jako dobry. Ogólna ocena stanu JCWPD jest dobra. Zbiorniki nie są zagrożone ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych.

3.6.3. Wody gruntowe

Główny poziom wodonośny obszaru gminy Gręboszów związany jest z utworami czwartorzędowymi. Od powierzchni terenu, warstwa wodonośna izolowana jest słabo przepuszczalnymi madami rzecznyymi o zmiennej miąższości. Wyklinowanie się miejscami mad sprzyja powstawaniu "okien" hydrologicznych, ułatwiających infiltrację wód opadowych, zasilających bezpośrednio warstwę wodonośną. W obrębie mad występują sporadycznie wody zawieszona i śródglinne na głębokości od 3,5-5,5 m ppt. Stabilizują się one na różnych głębokościach, gdyż mogą komunikować się z głównym poziomem czwartorzędowym poprzez przewarstwienia piaszczyste.

Warstwa wodonośna poziomu czwartorzędowego wykazuje ciągłość, a spływ wód podziemnych odbywa się w kierunku koryt Dunajca i Wisły. Zwierciadło wody występuje na głębokości 1-5 m, najczęściej 2-3 m. Wahania jego uzależnione są od poziomu wód w głównych rzekach, wielkości opadów atmosferycznych i dopływu podziemnego z sąsiednich obszarów. Wysokie stany wody Dunajca i Wisły wpływają na podniesienie zwierciadła często do 0,5-1,5 m od pt, zaś niskie powodują jego obniżenie. W ciągu roku hydrologicznego poza wezbraniem

wiosennymi, letnimi i sporadycznie jesiennymi, przeważa drenaż czwartorzędowego poziomu wodonośnego przez te rzeki.

3.6.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy położony jest w zlewni Wisły i Dunajca. Około 95 % obszaru należy do zlewni Wisły, pozostały do zlewni Dunajca (jest to obszar pomiędzy korytem Dunajca a drogą Bieniaszowice - Okręg - Ujście Jezuckie).

Wisła stanowi naturalną północną a ujściowy odcinek Dunajca zachodnią granicę gminy. Wschodnimi krańcami płynie p. Zyblikiewicza. Poza tym sieć rzeczna reprezentowana jest przez potoki i ciek, z których najdłuższe to:

- 1) Rów Hubenicki płynący przez Lubiczko, Gręboszów, Wolę Gręboszowską gdzie uchodzi do Wisły,
- 2) Hubenicki płynie z Siedliszowic (Gmina Żabno) w kierunku północnym i północno-zachodnim, a w Kozłowie łączy się z Wiśliną i uchodzi do Wisły,
- 3) Wiślina prawobrzeżny dopływ Wisły odwadniająca największy meander Wisły od Kars po Kozłów i Hubenice, w końcowym odcinku przyjmuje najdłuższy ciek Hubenicki. Po powodzi w 1997 r. zmieniono bieg końcowego odcinka, kierując jej wody przed wałami Wisły w kierunku południowo-wschodnim.

Płynące ciek i potoki częściowo wykorzystują starorzecza Wisły i Dunajca, częściowo płyną jako rowy odwadniające w sztucznie wykopanych korytach.

Wody stojące to głównie małe zbiorniki wodne. Nieliczne z nich są naturalne, w obrębie najmłodszych starorzeczy, w większości przepływowe, odwadniane przez płynące ciek. Zbiorniki te w czasie większych opadów powiększają swoją powierzchnię, jednakże generalnie powierzchnie ich ulegają sukcesywnemu zmniejszeniu wskutek postępującego procesu eutrofizacji. W wielu miejscowościach występują niewielkie zbiorniki wyrobiskowe w gliniankach, a także sztuczne zbiorniki, wśród których są coraz bardziej zanikające stawy hodowlane. Wody powierzchniowe wzbogacają i urozmaicają dość monotony krajobraz gminy.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przedmiotowy obszar znajduje się w granicach 4 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- 1) Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia RW20001921499;
- 2) Wisła od Dunajca do Wisłoki RW20002121799;
- 3) Wiślina RW20002621569;
- 4) Kanał Zyblikiewicza RW20002621729.

3.7. Warunki klimatyczne oraz klimat lokalny

Klimat gminy Gręboszów, leżącej w dolinie Wisły należy do jednego z najcieplejszych w Polsce. Średnia temperatura roku kształtuje się na poziomie 8° C (w Borusowej 7,8° C), a średnie miesięczne temperatury wahają się od -3,2° do 4° w styczniu i 18,2° do 17,5° w lipcu.

Okres wegetacyjny (ze średnią temp. > 5° C) wzdłuż Wisły obejmuje rekordową w Polsce liczbę 225 dni. Zbliżone do tego są tendencje trwania średniej temp. > 10° C (okres intensywnego rozwoju roślin) - 165 dni. Długość okresu bez przymrozkowego na terasach Wisły wynosi 167-170 dni. Średnie roczne zachmurzenie kształtuje się na poziomie 64 %.

Roczny rozkład wiatrów (ze stacji IMGW w Borusowej) wskazuje na przewagę wiatrów zachodnich i północno-zachodnich. Charakterystyczną cechą klimatu lokalnego gminy, jest stosunkowo duży udział cisz. Dla Borusowej ilość dni z ciszami stanowi 43 % dni w roku.

Średnie roczne sumy opadów atmosferycznych w dolinie Wisły kształtują się na poziomie 600-659 mm, dla Borusowej wynoszą 554 mm. Według wskaźnika pluwiometrycznego Schmucka region Wisły zaliczono do umiarkowanie wilgotnego.

3.8. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Największy udział w całkowitym bilansie gminy Gręboszów mają użytki rolne, które stanowią aż 86,87 % bilansu gminy. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 4 851 ha.

Tabela 3.8.1. Klasy bonitacyjne gruntów ornych (łącznie z sadami) i ich struktura.

Klasa gleb	Udział %
I	12,5
II	26,9
III	48,4
IV	11,3
V	0,7
VI	0,2

Źródło: Urząd Gminy Gręboszów

Jak wynika z powyższej tabeli największy udział w pośród gruntów ornych posiadają gleby klasy I – 12,5%, II- 26,9% i III- 48,4%. Udział gleb najsłabszych na terenie gminy jest znikomy.

Tabela 3.8.2. Klasy bonitacyjne użytków zielonych i ich struktura.

Klasa gleb	Udział %
I	5,3
II	28,4
III	37,9
IV	23,2
V	4,2
VI	1,1

Źródło: Urząd Gminy Gręboszów

Teren gminy Gręboszów obfituje w obszary bardzo żyznych gleb, tzw. mad nadwiślańskich i naddunajeckich. Prawie cały obszar gminy pokrywają więc gleby I - III klasy bonitacyjnej. Najlepsze gleby, klasy I i II zalegają tereny wzdłuż Dunajca i Wisły. Lokalnie występują gleby IV klasy, powstałe na podłożu piasków. Ten typ gleb ciągnie się wąskim pasem od wsi Lubiczko przez wschodnią część Gręboszowa i Wolę Gręboszowską oraz zajmuje wschodnią część Woli Żelichowskiej i Zapasternicza. Niewielkie płyty gleb V i VI klasy leżą w strefie zalewowej w pobliżu Wisły. Natomiast, w obrębie nielicznych i nie zasypanych a odwodnionych starorzeczy, tej rzeki, spotyka się czarne ziemie. Wysoką wartością odznaczają się również gleby użytków zielonych, których 60% zakwalifikowano do I- III klasy.

Ogólnie, gleby występujące na terenie gminy Gręboszów, charakteryzują się wysokimi walorami przydatności rolniczej. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej uwzględniający obok gleb, również przyrodnicze czynniki produkcji, jest bardzo wysoki i wynosi 102,1 pkt. dla gminy, przy średniej dla Polski 66,6 pkt.

Gleby na terenie gminy Gręboszów są zagrożone zanieczyszczeniami metalami ciężkimi. Głównym źródłem emisji metali ciężkich w gminie Gręboszów jest proces spalania węgla kamiennego. Ze względu na powszechność stosowania węgla jako źródła energii i rozproszenie źródeł, emisje te stanowią najpoważniejsze zagrożenie dla czystości gleb. Na terenie gminy Gręboszów zanieczyszczenia chemiczne gleb w szczególności metalami ciężkimi, wynikają głównie z komunikacji (zanieczyszczenia komunikacyjne), energetyki (niska emisja) oraz stosowania nawozów sztucznych.

3.9. Lasy

Teren gminy Gręboszów jest praktycznie obszarem bezleśnym. W gminie Gręboszów grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują obszar 295 ha, co stanowi ok. 0,65 ogólnej powierzchni gminy. Występujące większe zadrzewienia i zakrzaczenia znajdują się w międzywalu Wisły, zajmują one 209 ha, co stanowi 50 % powierzchni międzywała.

Dominuje tu wiklina i jej plantacje zakładane w celach produkcyjnych oraz spotyka się pojedyncze okazy topoli białej, wierzby białej oraz kruchej.

3.10. Charakterystyka szaty roślinnej, flory oraz fauny

Teren gminy jest praktycznie bezleśny, większe zadrzewienia zachowały się jedynie w międzywalu rz. Wisły. Międzywale swoim charakterem zdecydowanie odróżnia się od pozostałego obszaru gminy. Podstawową różnicą jest wysoki udział zadrzewień o charakterze zwartych krzewów i zarośli nadrzecznych oraz gruntów z kategorii "wody płynące", które w większości stanowią koryto Wisły i odcinki ujściowe jej dopływów.

Panującym zbiorowiskiem w dolinie Wisły był niegdyś łąg topolowo-wierzbowy. Został on jednak wyniszczony z powodu zmniejszenia ryzyka zatorów lodowych oraz pozyskiwania terenów pod użytki zielone i grunty orne. O występowaniu w przeszłości zespołu łągu topolowo-wierzbowego świadczą często spotykane tu pojedyncze okazy topoli białej i wierzby białej oraz kruchej. Obecnie dominują tu wikliny. Są to zbiorowiska zaroślowe wykształcające się na aluwiach rzecznych. Występują również jako zbiorowiska zastępcze lub otulinowe i degradacyjne łągu wierzbowo-topolowego. Zbiorowisko to tworzy się również przy współdziałaniu człowieka, jako sztuczne plantacje zakładane w celach produkcyjnych.

Niższe warstwy roślinności stanowi roślinność zielna. Są to głównie pnącza jak: chmiel zwyczajny, winobluszcz, jeżyna popielica, żywokost lekarski.

Występujące starorzecza opанowane są głównie przez roślinność zbiorowisk wodnych (rzęsa drobno I trójrowkowa), zespoły szuwarowe (szuwar trzcinowy, pałkowy, manrowy, kosaćcowy) oraz zarośla wierzbowe. Do częstych zbiorowisk na omawianym terenie należą fitocenozy będące pod wpływem corocznych zalewów,

pozostawiających po sobie piaszczyste lub mułowato-błotne osady. Najpospolitszym zespołem jest Polygono-Bidentetum z przewagą uczepów i rdestów. Niewielki udział na terenie doliny Wisły w obszarze gm. Gręboszów mają łąki głównie okresowo wilgotne i pola uprawne.

Świat zwierzęcy jest tu odmienny od obszarów położonych poza doliną. Dominują tu gatunki związane ze środowiskiem wodnym, szukające schronienia, miejsc lęgu czy gniazdowania w sąsiedztwie rzeki lub na łąkach, brzegach rzecznych, w zaroślach wikliny. Bogactwo nisz ekologicznych o znacznym stopniu naturalności jest tu szczególnie cenne.

Skład gatunkowy fauny doliny rzecznej i terenów przyległych został zdominowany przez przybyte tu u schyłku ostatniego zlodowacenia zwierzęta elementu zachodnioeuropejskiego. Są to takie gatunki jak: sarna, zając szarak, kret i wiele innych. Występowanie szeregu biotopów zdecydowało o swoistym układzie gatunkowym świata zwierząt. Mieszkańcami doliny są zwierzęta żyjące w wodzie (ryby, żaby, traszki, liczne bezkręgowce), żywiące się zwierzętami wodnymi, żerujące bezpośrednio z powierzchni tani wody (kaczki, grążyce, mewy, rybitwy) lub brodzące w strefie przybrzeżnej (siewki). W zaroślach wikliny i roślinności szuwarowej gniazdują pokrzewki błotne. Skarpy nadbrzeżne stwarzają dogodne warunki do gniazdowania dla brzegówek i zimorodków. Łąki i pola uprawne są odpowiednie dla drobnej zwierzyny łownej (zając szarak, bażant, kuropatwa), ptaków gniazdujących na ziemi, w krzakach i na drzewach (skowronek polny, świergotek łąkowy, pliszka). Zadrzewienia i zakrzewienia licznie zamieszkują ptaki gniazdujące na drzewach oraz ssaki owadożerne i gryzonie.

Oprócz stałych mieszkańców licznie występują tu gatunki ptaków przelotnych lecących na zimowiska doliną Wisły. Są to głównie ptaki żyjące w podobnych biotopach - brodzce, biegusy, kuliki, gęsi, kaczki, grążyce, tracze i inne. Doliną lecą również inne gatunki nie związane z tym biotopem kierujące się na południe i południowy zachód Europy.

Ichtiofaunę Wisły i ujściowych odcinków jej dopływów stanowią gatunki reofilne żyjące w rzekach i strumieniach o charakterze nizinnym - krainy brzany (płoc, akań, ukleje, szczupaki), a w starorzeczach i rozlewiskach ryby limnofilne (leszcz, sandacz, sum, karaś, lin).

Większość zwierząt żyjących na tym terenie objęto ochroną gatunkową. Spośród chronionych ssaków występuje kilka gatunków owadożernych jak: jeż wschodni, kret, ryjówka aksamitna, mięsożernych - łasica, gronostaj. Lista chronionych ptaków jest długa - przeważają wróblowate rozpowszechnione na całym terenie. Do najliczniejszych należą: bogatka, trznadel, mazurek, rudzik, pierwiosnek. Są gatunki których stanowiska są pojedyncze lub nawet sporadyczne, szczególnie rzadkie i zagrożone wyginięciem. Należą do nich gagoł krzykliwy i mewa mała, ujęte w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, a ponadto bączek, bocian biały, tracz murogęś, pustułka, kuropatwa, przepiórka, derkacz, bekas krzyk, brodziec samotny, sowa uszatka, zimorodek, dudek, skowronek polny, wilga, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, traszki. Pod względem faunistycznym obszar ten jest bardzo cenny.

Poza doliną Wisły, obszar gminy stanowi agrocenozę urozmaiconą przydrożnymi zadrzewieniami składającymi się głównie z wierzby, olchy i topoli. Dominuje tu roślinność synantropijna rozwijająca się na siedliskach dwojakiego rodzaju, jako roślinność segetalna wysiewana wraz z roślinami uprawnymi, oraz jako roślinność ruderalna towarzysząca osiedlom ludzkim, liniom komunikacyjnym.

Roślinność synantropijna obfituje w gatunki łatwo rozprzestrzeniające się i ulegające innym w walce o miejsce. W znacznej części są to gatunki obce naszej florie. Wiele z nich odznacza się obfitą produkcją nasion, dużą łatwością obsiewu i bardzo szybkim rozwojem, wskutek czego mogą w krótkim czasie opanować znaczne przestrzenie. Z drugiej strony rośliny te mniej odporne są w naszych warunkach klimatycznych, bardzo łatwo ustępują trwalszym gatunkom rodzinnym. Dlatego zbiorowiska synantropijne utrzymują się dłużej tylko przy nieprzerwanej ingerencji człowieka. Powierzchnia zajmowana przez tego typu zbiorowiska stale wzrasta, kosztem rodzinnej roślinności wiejskich, przychaci i przydroży. Zmiany te widać, gdyż znikają stare chwasty segetalne np.

maki, kąkol, chaber miejsce których zajmują ekspansywne chwasty jednoliścienne np. miotła zbożowa. W efekcie zamiast wielobarwnych łąnów zbóż, niepodzielnie panuje zieleń.

Na polach gdzie uprawia się rośliny okopowe i pospolite warzywa jak ziemniaki, buraki, cebulę występuje prawie zawsze: komosa biała, rdest plamisty, rdest kolankowy, gorczyca polna, perz właściwy. W zbożach spotyka się rumian polny, niezapominajkę, powój polny. Rośliny synantropijne mają jednak znacznie biocenotyczne, stanowią bazę pokarmową dla zimującego ptactwa.

Zbiorowiska łąk rozmieszczone są punktowo po całym terenie. Łąki wymagają odpowiedniej wilgotności toteż towarzyszą licznym starorzeczom, dolinom rzek i strumieni.

3.11. Uwarunkowania środowiskowe

3.11.1. Stan powietrza atmosferycznego

Powietrze atmosferyczne jest elementem środowiska naturalnego o szczególnym znaczeniu dla istnienia życia na ziemi. Ze względu na powszechność występowania i brak naturalnych barier dla przenikania substancji gazowych i pyłów jest ono odbiorcą dużego ładunku zanieczyszczenia. Łatwa dyfuzja i ruch mas powietrza umożliwiają rozprzestrzenianie się szkodliwych substancji na znaczne odległości, co uniemożliwia ograniczenie zanieczyszczenia do miejsca jego powstania.

Do powietrza dostawać mogą się różnego rodzaju zanieczyszczenia będące substancjami chemicznymi w postaci pyłów lub gazów, lub części czy też całe organizmy żywe. Mogą one być naturalnymi składnikami powietrza występującymi w nadmiarze lub nie występującymi w nim w stanie naturalnym.

Na obszarze gminy Gręboszów brak jest scentralizowanych systemów ciepłowniczych. Potrzeby cieplne odbiorców zaspakajane są przez:

- 1) energię cieplną z kotłowni lokalnych;
- 2) energię cieplną z indywidualnych źródeł energii.

Niska emisja na terenie gminy związana jest z indywidualnymi środkami ciepłowniczymi w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Spala się w nich także różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Ponadto wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają także lokalne przestarzałe kotłownie pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania oraz małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych i technologicznych. Nie posiadają one praktycznie żadnych urządzeń do ochrony powietrza. Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i o różnym stopniu zasiarczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare urządzenia grzewcze posiadają niską sprawność. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla i pył.

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie gminy.

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zanieczyszczenia komunikacyjne

(tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Ponadto mniejsze znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek zużywania się podzespołów pojazdów np. ścierania się opon czy klocków hamulcowych oraz zużywania się nawierzchni dróg.

Zwiększonego stopnia zanieczyszczeń można się spodziewać w okresie grzewczym, w granicach w ośrodkach o skoncentrowanej zabudowie. Stan powietrza w gminie jest dobry. Badania stanu powietrza przeprowadzane były dla całej strefy małopolskiej w 2021 r. Strefa ta sklasyfikowana została pod kątem ochrony zdrowia w kategorii A (poziom stężeń nieprzekraczający wartości dopuszczalnej) i C stężenia substancji zanieczyszczającej powietrze na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne bądź poziomy docelowe, zaś pod kątem ochrony roślin w kategorii A.

Na terenie gminy nie występuje zagrożenie promieniowaniem jonizującym. Jedynymi źródłami promieniowania jonizującego jest stacja telefonii cyfrowej.

Źródeł zanieczyszczeń powietrza należy także upatrywać w rolnictwie - nasilenie erozji eolicznej, intensyfikacja pylenia z pól, kompostowanie, emisja produktów rozkładu materii organicznej, zanieczyszczenia powstające podczas użytkowania pojazdów i maszyn rolniczych oraz ogrzewania budynków, rozpylane pestycydy i cząstki nawozów sztucznych.

Innym zjawiskiem negatywnym, związanym z powietrzem jest zanieczyszczenie odorowe (gazami złowonnymi). Na terenie gminy odory mają charakter lokalny i wiążą się głównie z działalnością rolniczą, m. in.: zbiorniki bezodpływowe ścieków i oczyszczalnie przydomowe, źle użytkowana i przechowywana gnojowica, fermy hodowlane zwierząt, źle posadowiona kanalizacja.

Ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy umożliwiają badania instalacji przeprowadzane przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Tarnowie. O klasie jakości powietrza decydowały przede wszystkim wyniki pomiarów stężeń pyłu zwieszonego (PM_{2,5} i PM₁₀), NO₂, SO₂, CO, O₃.

Na terenie gminy w ramach sieci monitoringu zanieczyszczeń gazowych powietrza województwa małopolskiego nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych. Najbliższy punkt pomiarowy powietrza znajduje się w poza granicami gminy w Tarnowie.

Tabela 3.11.1. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia – klasyfikacja podstawowa

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}
Strefa małopolska	PL 1203	A	A	C	A	A	A	A ¹	A	A	A	C	C ¹²

¹ dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

² dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, Aglomeracja Krakowska i strefa miasto Tarnów uzyskała klasę A, strefa małopolska klasę C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie małopolskim- raport wojewódzki za rok 2021 , GIOŚ

Wg oceny jakości powietrza w województwie małopolskim gmina Gręboszów leży w strefie małopolskiej obejmującej całe województwo oprócz miasta Tarnów i Aglomeracji Krakowskiej. Wg kryteriów ochrony zdrowia

w 2021 r. stwierdzono w niej w przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM 10 oraz benzo(a)pirenu – zaliczono do klasy C.

Jest to poziom powyżej docelowego, co niesie dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych oraz opracowanie programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu, jeśli program nie był opracowany pod kątem określonej substancji.

Przekroczenie średniorocznego poziomu docelowego PM10 oraz przekroczenie poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM10 (24-godz.) określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim w 2021 roku miało miejsce na obszarze całej gminy Gręboszów.

Przekroczenie poziomu docelowego dla stężenia B(a)P określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim w 2021 roku występowało na całym obszarze gminy Gręboszów.

Ze względu na ochronę roślin w strefie tarnowskiej nie występowało przekroczenie dopuszczalnych wartości stężeń (NOx, SO2) – zaliczono do klasy A. Jednocześnie nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego dla ozonu w kryterium ochrony roślin. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla wskaźnika O₃ (OR Ochrona Roślin) miało miejsce na całym obszarze gminy Gręboszów.

3.11.2. Stan czystości wód powierzchniowych

Ocenę stanu wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego, stanu chemicznego i ocenę stanu JCW.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny, jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przedmiotowy obszar znajduje się w granicach 4 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zawartych w poniższej tabeli.

Tabela 3.11.2. Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP na terenie gminy Gręboszów

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia RW20001921499	dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieką istotnego - Dunajec od ujścia do Zbiornika Czchów, dobry stan chemiczny	Zagrożona
Wisła od Dunajca do Wisłoki RW20002121799	dobry potencjał ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieką istotnego - Wisła od Wisłoki do Dunajca, dobry stan chemiczny	Zagrożona
Wiślina RW20002621569	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Zagrożona
Kanał Zyblikiewicza RW20002621729	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę jednolitych części wód powierzchniowych płynących znajdujących się na terenie gminy Gręboszów, których monitoring prowadzono w ostatnich latach.

Tabela 3.11.2.1 Ocena JCWP na terenie gminy Gręboszów w roku 2016 r.

Nazwa i kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia RW20001921499	II	I	II	DOBRY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Kanał Zyblikiewicza RW20002621729	III	II	I	UMIAKOWANY	-	ZŁY

Źródło: WIOŚ, Kraków

Poniższa lista przedstawia Jednolite Części Wód Powierzchniowych dla których zastosowano odstępstwo termin osiągnięcia dobrego stanu:

- 1) Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia RW20001921499;
 - 2) Wisła od Dunajca do Wisłoki RW20002121799;
 - 3) Wiślina RW20002621569;
 - 4) Kanał Zyblikiewicza RW20002621729.
- 1) **Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia (RW20001921499)**- Brak możliwości technicznych. W programie zaplanowano działanie opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na odcinku cieków istotnego - Dunajec ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej obejmującej szczegółową analizę lokalnych uwarunkowań, mającą na celu dobór optymalnych rozwiązań technicznych. Wdrożenie konkretnych działań naprawczych będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu ww. analiz. Dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.
 - 2) **Wisła od Dunajca do Wisłoki (RW20002121799)**– Brak możliwości technicznych. W programie działań zaplanowano działanie opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na odcinku cieków istotnego - Wisła ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej obejmującej szczegółową analizę lokalnych uwarunkowań, mającą na celu dobór optymalnych rozwiązań technicznych. Wdrożenie konkretnych działań naprawczych będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu ww. analiz. Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych. Dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

- 3) **Wiślina (RW20002621569)** - Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodności oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2021 r.
- 4) **Kanał Zyblikiewicza (RW20002621729)** - Regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią w dolinie kanału Zyblikiewicza Nr 1 gm. Bolesław, Gręboszów, Żabno”. Regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią w dolinie kanału Zyblikiewicza Nr 2 gm. Mędrzechów, Bolesław, Olesno. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2015 r.

Stan wód jest zagrożony obszarowymi spływami rolniczymi (spływ z pól nawozów sztucznych) oraz na presję komunalną – odprowadzanie oczyszczonych wód przez oczyszczalnie. Należy jednak podkreślić, iż oczyszczalnie wprowadzają do rzek oczyszczone ścieki na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, które regulują m.in. warunki ilości i jakości zrzucanych ścieków. Są one objęte kontrolą.

Zgodnie z wynikami prowadzonego monitoringu, wody powierzchniowe w JCWP na terenie gminy dobry stan/potencjał ekologiczny. Jest to związane głównie z obciążeniem wód ładunkiem substancji zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych. Dane statystyczne wskazują, że sukcesywnie zwiększa się odsetek ludności korzystającej ze zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków. Stan wód również ulega systematycznej poprawie. O stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne, co oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywracanie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych jest procesem długotrwałym. Można przypuszczać, że stan wód powierzchniowych będzie ulegał stopniowej poprawie, przynajmniej w zakresie wskaźników fizykochemicznych, w dłuższej perspektywie poprawie będą również ulegały elementy biologiczne w wodach.

Prawie wszystkie rzeki i ciekły na odcinkach, w których przepływają przez osady wiejskie w gminie, są odbiornikami ścieków o różnym stopniu oczyszczenia lub ścieków nieoczyszczonych. Poważnym zagrożeniem są również wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni.

Funkcjonujące jeszcze na nieskanalizowanych terenach szamba oraz w pełni nie oczyszczone ścieki stanowią znaczne zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki socjalno-bytowe wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT 5, ChZT, azot amonowy i fosforany.

3.11.3. Stan czystości wód podziemnych

Ze względu na fakt, iż wody podziemne są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia, bardzo istotna jest kontrola zmian jakości tych wód oraz określenie ich trendów i dynamiki, m.in. poprzez prowadzenie monitoringu regionalnego.

Gmina Gręboszów występuje w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych nr 100, 114, 133 i 150.

W ostatnich latach na terenie gminy Gręboszów nie prowadzono pomiarów jakości wód podziemnych. Wody podziemne występujące w użytkowych poziomach wodonośnych gminy Gręboszów, mimo iż są ujmowane dla zaopatrzenia ludności w wodę do picia, nie są objęte systematycznymi badaniami, które pozwalałyby oceniać na bieżąco ich jakość i obserwować zachodzące zmiany. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów w punkcie zlokalizowanym najbliżej gminy Gręboszów.

Tabela 3.11.3. Ocena jednolitych części wód podziemnych w punkcie pomiarowym zlokalizowanym najbliżej gminy Gręboszów.

Nr JCWPd	KLASA SUROWA 2016	Stan JCWPd	Cel środowiskowy	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
133 Punkt pomiarowy Lubasz (gmina Szczucin)	III	DOBRY	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
150 Jodłówka Tuchowska (gmina Tuchów)	III	DOBRY	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
100	III	DOBRY	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
114 Cisia Wola (gmina Książ Wielki)	III	DOBRY	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona

Źródło: WIOŚ, Kraków

W związku z powyższą tabelą można założyć, iż stan JCWPd na terenie gminy Gręboszów jest dobry.

Na terenie gminy Gręboszów w ramach monitoringu diagnostycznego nie zlokalizowano punktów pomiarowych wód podziemnych.

Niekorzystnie na stan wód podziemnych wpływają również inne ogniska zanieczyszczeń, wśród których możemy wyróżnić:

- 1) drogi publiczne – zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi i produktami ich spalania, zasolenie w czasie zimy, awaryjne wycieki substancji transportowych;
- 2) tzw. „dzikie” wysypiska śmieci;
- 3) nieodpowiednio zabezpieczone stacje paliw;
- 4) ферmy hodowlane zwierząt.

Decydującymi źródłami zanieczyszczeń jest działalność rolnicza, w tym zagrody gospodarskie wyposażone w obiekty inwentarskie, a także płyty gnojowe, szamba i śmietniki. Ponadto dodatkowym źródłem zagrożenia jest chemikalizacja rolnictwa (w tym stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów). Brak sieci kanalizacyjnej i wodociągowej powoduje, iż istnieje poważne zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych ściekami przenikającymi bezpośrednio do gruntu.

3.11.4. Zagrożenie środowiska przez odpady

Efektom działalności gospodarczej i bytowej człowieka są odpady przemysłowe i komunalne. Główną metodą zagospodarowania odpadów jest ich składowanie na wysypiskach. Odzysk odpadów w całości bądź w ich części stanowi pierwszy i najważniejszy, po unikaniu ich powstawania element systemu gospodarki odpadami.

Zasady gospodarowania odpadami w gminie zostały określone w:

- 1) „Planie gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego na lata 2016-2022”;
- 2) uchwale Nr III/24/2015 Rady Gminy Gręboszów z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Gręboszów (Dz. Urz. Woj. Małop. Z 2020 r. poz. 5205 z późn. zm.)

W gminie Gręboszów zakresie gospodarki odpadami wprowadzony został system bezpośredniego usuwania odpadów tzn. oparty o regularną usługę zbierania odpadów przy użyciu znormalizowanego sprzętu do gromadzenia i wywozu odpadów. Stosowany jest system „umowny” polegający na przekazaniu obowiązków w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi przedsiębiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. Systemem usuwania odpadów został objęty cały teren gminy.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami z zakresu gospodarki odpadami, gmina została zobligowana do zarządzania odpadami komunalnymi (odbiór, zagospodarowanie odpadów, wyznaczenie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zapewnienie odpowiedniego poziomu recyklingu, działalność informacyjna). Na zlecenie gminy zadania te będzie wykonywać wyłonione w przetargu przedsiębiorstwo. Podstawą systemu stała się selektywna zbiórka odpadów w zlokalizowanych na każdej posesji pojemnikach do tego przeznaczonych. Opady zielone mogą być kompostowane także we własnym zakresie.

Zbiórka odpadów wielkogabarytowych w sposób zorganizowany odbywa się sporadycznie. Powszechnie jest, tak jak w całym kraju wystawianie przez mieszkańców zużytych urządzeń przy pojemnikach na odpady. Powoduje to, że osoby trzecie rozbierają pozostawione urządzenia dla pozyskania surowców wtórnych, a do środowiska często przedostają się substancje niebezpieczne (freony, oleje).

Na terenie gminy Gręboszów został zorganizowany stacjonarny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w Gręboszowie w magazynie byłej Gminnej Spółdzielni w Gręboszowie pod adresem Gręboszów nr 164. Do punktu każdy mieszkaniec może dostarczać odpady komunalne takie jak: zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki i chemikalia, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady budowlane i remontowe, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony.

Głównymi wytwórcami odpadów komunalnych są mieszkańcy gminy. Ich ilość jest uzależniona od liczby mieszkańców oraz poziomu życia na danym terenie. Wzrost stopy życiowej mieszkańców powoduje zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wpływa na zmianę ich składu. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca gminy wyniosła w 2021 r. 137 kg.

Tabela 3.11.4. Zestawienie odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Gręboszów w latach 2019 – 2021.

Lata	2019	2020	2021
Odpady zebrane w tonach	415,28 t	402,31 t	445,84 t
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	161,60 t	173,45 t	195,50 t

Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	38,9%	43,1%	43,8%
---	-------	-------	-------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, marzec 2023 r.

Składowanie odpadów stanowi zagrożenie dla jakości wód podziemnych, powierzchniowych oraz dla powietrza atmosferycznego. Szczególnie groźne są nielegalne składowiska (w tym „dzikie” wysypiska śmieci), które przyczyniają się do degradacji środowiska przyrodniczego. Jednak zgodnie z nowymi przepisami ryzyko powstawania nielegalnych wysypisk się zmniejszy.

3.11.5. Zagrożenia środowiska przez hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Zgodnie z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej należy sytuować w miejscach najmniej narażonych na występowanie hałasu i drgań, a jeżeli występuje przekroczenie wartości dopuszczalnych (określone w przepisach o ochronie przed hałasem i drganiami), należy stosować skuteczne zabezpieczenia np.: zachowanie odpowiednich odległości od źródeł uciążliwości, odpowiednie usytuowanie i ukształtowanie budynku, elementy amortyzujące drgania oraz osłaniające i ekranujące przed hałasem.

Hałas przemysłowy generowany jest przez zakłady produkcyjne i usługowe. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. Pomiar hałasu przemysłowego nie jest prowadzony systematycznie ani regularnie, zazwyczaj jest przeprowadzany wskutek interwencji.

Hałas przemysłowy w gminie stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z podmiotami gospodarczymi. Związany jest głównie z funkcjonowaniem obecnych na terenie gminy podmiotów. Hałas przemysłowy stanowią tak źródła znajdujące się na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu np. wentylatory, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu - od pracy maszyn i urządzeń), emitowany do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Dodatkowe źródło hałasu stanowią ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. cięcie, kucie, szlifowanie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy. Uciążliwość hałasu emitowana z tych obiektów zależy między innymi od ilości źródeł hałasu i czasu ich pracy. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziałujących na klimat akustyczny należy do zadań WIOŚ. W przypadkach stwierdzenia nadmiernego poziomu hałasu nakładane są kary.

Na obszarze gminy Gręboszów hałas przemysłowy nie jest źródłem problemów, z uwagi na brak zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska. Na dzień sporządzania dokumentu brak jest podmiotów, które posiadałyby wydane decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu. Koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych tak, więc ma charakter liniowy. Na poziom tego hałasu wpływ ma przede wszystkim natężenie ruchu, złożoność układu drogowego, a także stan nawierzchni dróg. Przez teren gminy Gręboszów przebiegają lub biorą początek następujące drogi:

- 1) droga wojewódzka: DW 973 relacji Busko Zdrój – Wierzchosławice;
- 2) drogi powiatowe;
- 3) drogi gminne.

Duże natężenie ruchu pojazdów na terenie gminy jest główną przyczyną wysokiego poziomu hałasu na pierwszej linii zabudowy mieszkaniowej, usytuowanej wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Z powodu narastającego ruchu pojazdów ciężkich, przemieszczających się po głównych szlakach komunikacyjnych, poziom dźwięku w porze nocnej jest także znaczny.

W ostatnich latach Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie nie prowadził pomiarów dotyczących poziomu hałasu na terenie gminy Gręboszów.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem pól elektromagnetycznych występujących na omawianym terenie są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne oraz stacje bazowa telefonii komórkowej. W przypadku stacji bazowych emitowane pola elektromagnetyczne znajdują się na wysokości ponad 30 m n.p.t., nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców

Przez obszar gminy nie przebiegają napowietrzne linie przesyłowa wysokich lub najwyższych napięć. Energia elektryczna doprowadzana jest liniami napowietrznymi średniego napięcia 15kV, które wraz ze stacjami transformatorowymi są źródłem pól elektromagnetycznych. W przypadku linii energetycznych średniego oraz niskiego napięcia nie ma konieczności wyznaczenia pasa ochronnego.

Ewentualne oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza ustalonego i wyłączono go spod zabudowy pasa technicznego, wyznaczanego dla prawidłowej obsługi i konserwacji linii.

Komunikacyjne zagrożenia środowiska

Ruch pojazdów samochodowych oddziałuje na środowisko poprzez:

- 1) emisję zanieczyszczeń do atmosfery;
- 2) emisję hałasu i wibracji;
- 3) zagrożenia wypadkowe.

Rozwój systemu transportowego bardzo utrudnia bytowanie i stanowi zagrożenie dla wielu gatunków zwierząt. Ciągi komunikacyjne przechodzące przez tereny otwarte w dolinach praktycznie utrudniają naturalną wędrówkę zwierząt.

3.11.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Poważne awarie

Poważne awarie mogą wystąpić wskutek stacjonarnych procesów przemysłowych na terenie konkretnego zakładu, a także w dowolnym miejscu w trakcie magazynowania, transportu i przepakowywania. O zakwalifikowaniu danego zakładu do zakładu o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych decyduje rodzaj i ilość substancji niebezpiecznej w tym zakładzie. Żaden z zakładów o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii nie znajduje się na terenie gminy Gręboszów.

Zagrożenie dla środowiska na terenie gminy może wynikać z transportu drogowego materiałów niebezpiecznych, w postaci toksycznych środków przemysłowych i niebezpiecznych substancji chemicznych, w tym paliw płynnych. Dla zwiększenia nadzoru przestrzegania przepisów w zakresie drogowego przewozu

materiałów niebezpiecznych prowadzone są akcje kontroli tych przewozów koordynowane przez policję, przy udziale Państwowej Straży Pożarnej, Inspekcji Transportu Drogowego i Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zanieczyszczenia wód

Do cieków na terenie gminy Gręboszów dopływają również zanieczyszczenia ze źródeł rozproszonych czyli odpływy ścieków ze zwodociagowanych, a nie skanalizowanych miejscowości i z posesji nie posiadających przydomowych oczyszczalni ścieków. Na stan czystości wód płynących mają wpływ źródła obszarowe tj. spływy z terenów upraw rolnych i innych terenów, z których odpływ kieruje się do rzek. Poważnym problemem związanym z zanieczyszczeniem wód jest skażenie wód pierwszego poziomu wodonośnego stanowiącego źródło wody ujmowane przez studnie głębinowe. Stanowią one m.in. źródła wody dla gospodarstw rolnych, domowych oraz zakładów produkcyjnych. Główną przyczyną zanieczyszczenia wód pierwszego poziomu wodonośnego jest przesiąkanie ścieków z nieszczelnych szamb, budynków gospodarskich i innych. Sytuację w tym zakresie można poprawić poprzez likwidację szamb, a budowę zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni grupowych, które mają uzasadnienie ekonomiczne oraz większej ilości oczyszczalni przydomowych oraz przyzakładowych.

Zagrożenia wynikające z „produkcji” odpadów

Większość odpadów wytwarzanych na terenie gminy Gręboszów stanowią odpady niejednorodne – zawierają m.in. papier, tworzywa sztuczne, opakowania plastikowe, szklane czy metalowe, odpady biodegradowalne (resztki żywności, ziemi), ale też farby, lakiery czy tusze. Nie ma w nich dominującej frakcji odpadów jednorodnych.

Jednocześnie odpady powstające na terenach wiejskich charakteryzują się pewnymi specyficznymi cechami. Po pierwsze, odpady powstające na terenach wiejskich są bardziej zróżnicowane pod względem pochodzenia i stopnia szkodliwości dla środowiska. W każdym gospodarstwie rolnym prowadzona jest produkcja przy użyciu maszyn i różnych substancji. Sprawia to, że powstające odpady zawierają m.in. substancje chemiczne używane w rolnictwie typu opakowania po środkach chemicznej ochrony roślin – pestycydach i insektycydach. Są to niewielkie ilości w odniesieniu do pojedynczego gospodarstwa, jednak ze względu na masowość występowania zjawiska jest to problemem. Inną cechą odpadów na terenach wiejskich jest ich duże przestrzenne rozproszenie. Na obszarach o zabudowie rozproszonej jest tyle źródeł powstawania odpadów ile gospodarstw.

Rozproszenie utrudnia gromadzenie odpadów w wyznaczonych miejscach oraz ich zagospodarowanie. Złożona sytuacja w gospodarce odpadowej na wsi polegająca na dużych odległościach do punktu składowania, koszty transportu oraz brak zrozumienia potrzeby gromadzenia odpadów i odpowiedniego składowania, powodują, że problem jest rozwiązywany w sposób najprostszy tj. wyrzucanie wraz z odpadami komunalnymi lub co gorsze spalane.

Zjawisko zaśmiecania terenów (dzikie wysypiska) jest zjawiskiem powszechnym i występuje również na obszarze gminy Gręboszów. Dzięki wysypiska odpadów oddziałują na środowisko w różny sposób. W przypadku składowania odpadów organicznych, bez substancji szkodliwych, wysypisko oddziałuje głównie na pogorszenie wrażeń estetycznych, deformują naturalność i estetykę. Jeśli wyrzucane są odpady niebezpieczne, to nawet niewielkie ich ilości są groźne dla środowiska. Najbardziej szkodliwe jest wyrzucanie odpadów do „oczek wodnych”, bagienek lub składowanie na ich brzegu. Małe źródła wody, bagienka itp. pełnią bardzo ważną rolę w środowisku; urozmaicają krajobraz, wzbogacają bioróżnorodność krajobrazu rolniczego i leśnego. Są one miejscem bytowania, czasami rzadkich gatunków roślin i zwierząt, szczególnie charakterystycznych dla bagien.

Ponadto na terenie gminy Gręboszów występują inne zagrożenia takie jak:

- 1) zagrożenie powodziowe, w tym w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wałów przecipowodziowych;

- 2) zagrożenia pożarowe terenów nieużytkowanych łąk;
- 3) inne zagrożenia urbanistyczne –napowietrzane linie energetyczne średniego.

3.12. Ochrona przyrody

Objęcie ochroną prawną obszarów o najwyższych walorach ekologicznych i zasobach przyrodniczych w gminie zabezpiecza je przed niewłaściwym użytkowaniem i chroni przed utratą cennych wartości.

Na terenie gminy Gręboszów w myśl ustawy o ochronie przyrody, powołano wskazana poniżej formy ochrony przyrody, mające na celu ochronę cennych zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych gminy.

3.12.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły

Obszar objęty ochroną stanowią tereny położone w zachodniej i północnej części gminy wzdłuż wałów przeciwpowodziowych ciągnących się od miejscowości Okręg do miejscowości Hubenice (granica gminy).

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły - powołany został dla zachowania naturalnego charakteru biegu Wisły i jej otoczenia jako ostoi ptactwa wodnego i błotnego oraz rzadkich roślinnych zbiorowisk nadwodnych, a także zachowania szczególnie ważnego, naturalnego ciągu korytarza ekologicznego Wisły, mającego znaczenie międzynarodowe. Występują tu ekosystemy leśne, właściwe dla terenów okresowo zalewanych, wodne oraz bagienne, a także antropogeniczne (pola uprawne i łąki). Do najciekawszych zbiorowisk roślinnych należą liczne jeszcze na tym terenie płaty coraz rzadszych w Polsce łągów wierzbowo-topolowych. Cała dolina Wisły jest niezwykle atrakcyjna krajobrazowo, jest również ważnym terenem rekreacyjnym.

Na obszarze OCHK obowiązują ustalenia i zakazy zawarte w uchwale Nr XII/142/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 6538).

3.12.2. Obszar Natura 2000 Dolny Dunajec PLH120085

Zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części gminy w granicach linii brzegowej Wisły od miejscowości Bieniaszowice do miejscowości Ujście Jezuickie.

Zlewnia Dunajca jest ważną ostoją wielu cennych gatunków ryb. W Dunajcu, na odcinku od Czchowa do ujścia do Wisły, występuje 26 gatunków ryb należących do pięciu rodzin. Rybostan zdominowany jest przez ryby karpowate: brzanę, klenia, jelca, świnkę i ukleję. Występują tu również głowacica, pstrąg potokowy, certa, szczupak, boleń, okoń, sandacz i jazgarz. Poniżej zbiornika w Czchowie zaznacza się wpływ zbiornika i w zespole typowo rzecznych gatunków ryb pojawiają się karpowate gatunki jeziorne: leszcz, płoć i krap oraz ryby okoniowate

Dla ostoi sporządzono plan zadań ochronnych - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 4 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolny Dunajec PLH120085 (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2014 r. poz. 4920, z 2017 r. poz. 1366 i z 2020 r. poz. 4087).

W Załączniku Nr 6 do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 4 września 2014 r. przedstawiono **wskazania do zmian w istniejącym studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gręboszów**, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

3.12.3. Stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt

Na terenie gminy Gręboszów występują siedliska przyrodnicze podlegające w Polsce ochronie prawnej na mocy prawa polskiego lub europejskiego o numerze 1130 boleń (Aspius aspius) – ryba karpowata, typowym biotopem bolenia są nizinne wody płynące, ale spotyka się go również w wodach słonawych, ujściach rzek, lagunach jak i w niektórych dużych i małych jeziorach połączonych z rzekami. Lubi wody czyste, dobrze natlenione, o dnie piaszczystym lub piaszczystożwirowym. Przebywa najczęściej w pobliżu powierzchni wody, tylko na zimę ściąga na głębie.

Zlewnia Dunajca jest ważną ostoją wielu cennych gatunków ryb. W Dunajcu, na odcinku od Czchowa do ujścia do Wisły, występuje 26 gatunków ryb należących do pięciu rodzin. Rybostan zdominowany jest przez ryby karpowate: brzanę, klenia, jelca, świnkę i ukleję. Występują tu również głowacica, pstrąg potokowy, certa, szczupak, boleń, okoń, sandacz i jazgarz. Poniżej zbiornika w Czchowie zaznacza się wpływ zbiornika i w zespole typowo rzecznych gatunków ryb pojawiają się karpowate gatunki jeziorne: leszcz, płoć i krap oraz ryby okoniowate.

Z gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej stwierdzono tu występowanie wielu gatunków ryb, takich jak: minog strumieniowy, losoś atlantycki, boleń, głowacz białopłetwy oraz ważne gatunki ryb nie wymienione w załączniku II: piekielnica, brzana, brzana peloponeska, świnka, głowacz przegopłetwy, lipień, certa.

3.13. Korytarze i węzły ekologiczne

Obszar gm. Gręboszów obejmują określone w sieci ECONET PL korytarze ekologiczne rz. Wisły i Dunajca o międzynarodowym znaczeniu „Puszcza Niepołomicka KPd-4B”.

Tego typu korytarze łączą obszary węzłowe o znaczeniu europejskim oraz stanowią trasy migracji o znaczeniu europejskim oraz stanowią trasy migracji różnych organizmów. Korytarze tej rangi charakteryzuje bogactwo siedlisk i nisz ekologicznych. Istotą ich jest przebieg i kierunek strumienia panmiksji genów w przestrzeni. Istotną cechą korytarzy jest ich szerokość, która dla rangi europejskiej powinna wynosić kilka kilometrów. Z tego względu cały obszar gminy mieści się w obrębie styku korytarzy doliny Wisły i Dunajca.

Oś korytarza ekologicznego doliny Wisły (w większości teren międzywala) objęty został częściową ochroną poprzez utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły. Jest to obszar niezwykle atrakcyjny krajobrazowo, występują liczne meandry i starorzecza, bardzo cenne resztki nadrzecznych lasów lęgowych zagrożonych całkowitym zanikiem w Polsce, a znaczne powierzchnie zajmują wikliny nadrzeczne. Mnogość i różnorodność nisz ekologicznych o znacznym stopniu naturalności, stanowi ostoję dla roślin i zwierząt.

Węzły ekologiczne, w tym te o znaczeniu lokalnym powinny być chronione w procesach zagospodarowania przestrzennego. Stanowią bowiem biocentra utrzymujące równowagę ekologiczną gminy i zasilające zdegradowane tereny sąsiednie.

Na obszarach korytarzy ekologicznych najważniejszym działaniem związanym z procesami zagospodarowania jest zachowanie ciągłości struktur i procesów ekologicznych, w tym migracji gatunków roślin i zwierząt. W korytarzach powinna występować ciągłość biocenozy łąkowo-pastwiskowych, wodno-błotnych oraz zadrzewieniowo-leśnych. W dolinach rzek grupuje się największa liczba naturalnych i samaturalnych ekosystemów.

3.14. Uwarunkowania przestrzenne związane z możliwościami turystycznego wykorzystania obszaru gminy

O atrakcyjności turystycznej obszaru gminy decydują trzy czynniki – ranga walorów turystycznych, stopień dostępności komunikacyjnej oraz stan zagospodarowania turystycznego.

Pierwszy ważny, lecz nie w pełni doceniany czynnik to znaczne walory krajobrazu i środowiska przyrodniczego przydatne do rozwoju funkcji turystycznych.

Gmina Gręboszów posiada potencjał turystyczny w zakresie takich form jak wędkarstwo, wędrowki piesze, rowerowe, jeździectwo czy fotografia plenerowa. Przez miejscowości w gminie przebiegają szlaki turystyczne m.in. szlak drewnianego budownictwa regionalnego oraz znajdują się liczne stawy wyrobiskowe do celów wędkarskich. W rozwijaniu się turystyki związanej z jeździectwem sprzyjają takie warunki przyrodnicze jak: duży potencjał łąk i pastwisk, zmienność krajobrazu i otwartość przestrzenna głównych jednostek krajobrazowo-morfologicznych.

Na terenie gminy brak obecnie infrastruktury turystycznej. W „Strategii Rozwoju Gminy Gręboszów na lata 2022-2030” zalecano rozwinąć bazę turystyczną w tym: obiekty infrastruktury turystycznej (bazy noclegowej, usług turystycznych, sieci gastronomicznej), utworzyć szlaki piesze, rowerowe i szlaki konne, pola namiotowe - wykorzystując do tego potencjał gminy Gręboszów.

Zgodnie z wyżej wymienionymi informacjami i rekomendacjami – gminę Gręboszów należałoby promować jako miejsce pozwalające spokojnie odpocząć pośród łąk, pastwisk, czystego powietrza oraz z możliwością skorzystania z szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych). Turyści coraz częściej stawiają na wypoczynek z dala od zgiełku miasta. Dalszy rozwój promocji gminy – jej walorów kulturowych, historycznych oraz turystycznych – i budowanie wizerunku samorządu przyjaznego zarówno mieszkańcom, jak i inwestorom czy turystom, jest jednym z celów operacyjnych gminy na najbliższe lata. Gmina powinna więc poszukiwać kolejnych, nieszablonowych rozwiązań promocyjnych, a przede wszystkim pracować nad spójną komunikacją wizerunkową. Powstanie ujednoczonej identyfikacji wizualnej gminy, mającej na celu budowanie świadomości „marki”, która mogłaby być, znakiem rozpoznawczym gminy Gręboszów pozwoliłoby szerzej promować gminę na zewnątrz, a w dalszej perspektywie przyczyniłoby się do jej większej rozpoznawalności w regionie oraz do mocniejszej identyfikacji mieszkańców z ich małą ojczyzną.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. Ogólny rys historyczny gminy Gręboszów

Osadnictwo na terenach gminy Gręboszów sięga okresu neolitu, czyli młodszej epoki kamiennej (ok. 5500-2300 roku p.n.e), kiedy to pojawiła się ludność rolnicza, prowadząca osiadły tryb życia. Sprzyjały temu warunki naturalne obszaru: niezalesione tereny u ujścia Dunajca do Wisły były dogodnym miejscem do prowadzenia osiadłego trybu życia. Podczas badań archeologicznych odnaleziono zostały punkty i ślady osadnicze wskazujące na istnienie dawnych osad kultury łużyckiej, przeworskiej oraz ludności celtyckiej i germańskiej. Walory tego terenu doceniły w okresie późniejszym ludy zamieszkujące ziemie w okresie wpływów rzymskich (II w. p.n.e.-III w. n.e.). Ludność tych ziem utrzymywała liczne związki handlowe z Cesarstwem Rzymskim (fakt ten potwierdza znalezienie na terenie Gręboszowa „skarbu” składającego się z monet rzymskich). Od poł. IV w. następuje stagnacja i zanik osadnictwa związany najpewniej z najazdem Hunów. Kolejny okres osadniczy odnotowano na terenie gminy na przełomie VII/VIII w. i związany był on z napływem ludności słowiańskiej ze wschodu. Do k. VIII w. Słowianie pozostawali w zależności od Kaganatu Awarского z ośrodkiem na nizinie Panońskiej. W wyniku ostatecznej klęski Awarów w starciu z Karolem Wielkim w 805 r., nastąpił przełom i niezależnienie się plemion Słowiańskich. Wtedy też powstało Państwo Samona, a następnie Państwo Wielkomorawskie, które prawdopodobnie podporządkowało

sobie plemiona nad górą Wisłą i Sanem. Nie udało się definitywnie stwierdzić czy plemiona te tworzyły związek o nazwie Wiślanie czy Chrobacja, gdyż w przekazach funkcjonują obie nazwy. Pewnikiem jest natomiast to, że teren obecnej gminy Gręboszów znajdował się w centrum terytorium związku Wiślan, podporządkowanego przynajmniej od X w. Królestwu Czeskiemu i diecezji katolickiej w Ołomuńcu. Istniało wtedy ponad 100 grodów i strażnic, które usytuowane były na skrzyżowaniach ważnych szlaków handlowych i przy ważnych przeprawach (np. w rejonie Opatowca).

Wykopaliska archeologiczne przeprowadzone w XX w. wykazały, że wszystkie grody wiślańskie zostały zniszczone między k. X a połową XI w. w okresie tzw. kryzysu Państwa Piastowskiego. Przebudową kraju zajął się Kazimierz Odnowiciel, syn Mieszka II, który zastał kraj spustoszony po najazdach wojsk cesarskich, czeskich i ruskich. Siedzibą dworu książęcego uczynił w 1041 r. miasto Kraków gdyż nie ucierpiało ono dotkliwie podczas najazdów. Władca sprowadził do kraju z Niemiec zakon benedyktynów, którego zadaniem miało być szerzenie chrześcijaństwa w Małopolsce. Pierwotna siedziba mnichów benedyktyńskich miała być na Skałce w Krakowie, ostatecznie otrzymali z nadania Tyniec. W kolejnych wiekach mnisi benedyktyńscy odegrali istotną rolę w procesie osadniczym. Od XI do pocz. XIII w. mnisi z klasztoru tynieckiego byli inicjatorami pierwszych akcji osadniczych. Mieli oni w posiadaniu Opatowiec położony na lewym brzegu Wisły i sprawowali kontrolę nad przeprawą rzeczną w Ujściu. Źródła potwierdzają, że trakt nadwiślański łączył się tu z traktem dunajeckim, który biegł wzdłuż Dunajca przez Gręboszów i Ofinów do Sącza. Wzdłuż tego traktu z pewnością istniały jakieś osady, gdyż wymienione są one w dokumencie z 1244 r. Ten etap kolonizacji przerwały najazdy mongolskie z 1241 r. i 1259 r., w czasie których zniszczony został Opatowiec i Nowe Miasto Korczyn, które pełniły istotną rolę w procesie osadniczym. Osadnicy pochodzili głównie z ludnych terenów w rejonie Wiślicy i Korczyna. Kolejna akcja kolonizacyjna miała miejsce w XIII i XIV w. i przebiegała już na prawie niemieckim. Akcje osadnicze musiano zaczynać od nowa co kilkadziesiąt lat z powodu częstych wylewów Dunajca i Wisły oraz zmiany ich koryta. Na terenie obecnej gminy Gręboszów z tego powodu zniknęły wioski, które wymieniane były w średniowiecznych źródłach: np. wioska Glinik, Ostróg czy Wodomcza.

Struktura własnościowa na terenie gminy Gręboszów, znana w późniejszych wiekach, ukształtowała się przed połową XIV w. Wzmianki źródłowe z 1124 r. dot. posiadania klasztoru tynieckiego, świadczą o tym, że benedyktyni mogli posiadać nie tylko wioski na lewym brzegu Wisły na czele z Opatowcem, ale również tereny na prawym brzegu, min. Ujście (Jezuickie). W 1504 r. benedyktyni tynieccy kupili część wsi Ujście i byli jej właścicielami do końca XVI w. Pierwsze wzmianki źródłowe o własności rycerskiej w rejonie Gręboszowa pochodzą dopiero z k. XIII w. W odróżnieniu od innych terenów województwa sandomierskiego, na obszarze obecnej gminy Gręboszów, dobra rycerskie były mocno rozdrobnione. W XV w. dominował w rejonie Gręboszowa ród rycerski, który pieczętował się herbem Półkozic, a konkurowali z nim Nieczujowie (Gręboszowscy) i Tarnowscy.

Na równi zagmatwana była do roku 1772 przynależność parafialna obecnych obszarów gminy. W tym miejscu należy dodać, że omawiane tereny do czasów rozbiorów nierozzerwalnie związane były z ośrodkami położonymi na lewym brzegu Wisły, która przez stulecia nie stanowiła bariery, a wręcz przeciwnie stanowiła oś wzdłuż której ogniskowało się życie gospodarcze, społeczne i polityczne. Wisła była szlakiem komunikacyjnym. Mocne były również związki rodzinne między mieszkańcami miejscowości położonych na obu brzegach Wisły, gdyż większość mieszkańców terenów położonych na południowym brzegu Wisły pochodziła z kolejnych fal osadniczych napływających z północnego brzegu Wisły. W pierwszym etapie kolonizacyjnym (1 poł. XII — 1 poł. XIII wieku) osady położone tuż nad brzegiem Wisły lub Dunajca włączano do istniejących już parafii: p.w. św. Szymona i Judy Apostołów w Opatowcu (Ujście, Biskupice i Bieniaszowice) albo do parafii p.w. św. Mikołaja w Starym Korczynie (Hubenice). W XIII wieku powstała parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Gręboszowie i do niej włączano nowo lokowane wioski (Karsy, Kozłów, Lubiczko, Wola Gręboszowska, Wola Żelichowska itd.). Żelichów należał do

parafii p.w. św. Piotra i Pawła Apostołów w Otfinowie, który powstał w wyniku fali kolonizacyjnej biegnącej od południa wzdłuż Dunajca.

Po I rozbiorze Polski część ziem gminy zakupił hrabia Wodzicki — zwolennik austriackich rządów. W okresie powstania listopadowego przez te ziemie szedł przemysł żywności i broni z Galicji. W roku 1863 przez komorę celną w Ujściu Jezuickim przybywali tutaj uciekinierzy z Królestwa Polskiego po powstaniu listopadowym. To tu został aresztowany przez Austriaków powstańczy dyktator gen. Marian Langiewicz. W okresie I wojny światowej w okolicach Gręboszowa toczyły się walki w których brał udział 1 pułk legionów dowodzony przez Józefa Piłsudskiego, który to 29 września 1914 roku wraz z I Pułkiem Piechoty Legionów Polskich przeprawił się na lewy brzeg Dunajca. Działania wojenne przyczyniły się do częściowego zniszczenia Gręboszowa. W trudnym okresie międzywojennym wielu mieszkańców Gręboszowa wyemigrowało w poszukiwaniu lepszego bytu. W roku 1934 w skład gminy wchodziło 15 sołectw: Bieniaszowice, Biskupice, Borusowa, Gręboszów, Hubenice, Karsy, Kozłów, Lubiczko, Okręg, Ujście Jezuickie, Wola Gręboszowska, Wola Żelichowska, Zapasternicze, Zawierzbie i Żelichów. Gmina zajmowała obszar 46 km², a liczba ludności wynosiła około 5,3 tys. osób.

W historię Gręboszowa wpisana jest martyrologia narodu polskiego. Już od pierwszych dni września 1939 r. na terenie gminy Gręboszów toczyły się walki żołnierzy Wojska Polskiego z przeważającymi siłami Wehrmachtu. Walczyły tu dwie dywizje Grupy operacyjnej „Boruta”: 6. Dywizja Piechoty oraz 21. Dywizja Piechoty Górskiej. Walki były krótkie, aczkolwiek krwawe i intensywne. Nastąpił czas okupacji hitlerowskiej. Teren powiatu dąbrowskiego włączony został do utworzonego przez hitlerowców tworu, tzw. Generalnej Guberni. Powiat utracił wszystkie swe uprawnienia samorządowe. Zgodnie z planami niemieckimi, Generalna Gubernia miała być głównym rezerwuarem siły roboczej dla potrzeb rolnictwa i przemysłu III Rzeszy. Z terenu gminy Gręboszów wiele osób wywieziono na roboty przymusowe do Niemiec. Na tych ziemiach ginęli partyzanci i przypadkowi mieszkańcy (pacyfikacja Ujścia Jezuickiego). Okupacja ziem Gręboszowskich skończyła się oficjalnie 17 stycznia 1945 r. kiedy to powiat dąbrowski zajęły oddziały Armii Radzieckiej.

4.2. Rys historyczny poszczególnych miejscowości gminy

Bieniaszowice - Wieś położona jest nad Dunajcem, kilka km na południe od Gręboszowa na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m, a jej powierzchnia wynosi 2,49 km². Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIV i pochodzi od imienia Bieniasz (syn Bienia). Pierwsza wzmianka źródłowa o wsi pochodzi z roku 1395, ale powstała ona najpewniej jeszcze w XIII w. We wsi były łany kmiece i folwark rycerski. Bieniaszowice były jedyną wioską na terenie obecnej gminy gdzie panowały odmienne stosunki własnościowe. Przez całe dzieje nigdy nie było tu wielkiej ani średniej własności szlacheckiej. Dominowała tu drobna szlachta gospodarująca na niewielkich kawałkach ziemi.

Biskupice – obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIV i pochodzi od słowa „biskup” (czyli własność biskupów, analogicznie do Opatowca czyli własności opatów). Powierzchnia wsi wynosi 2,83 km². Leży nad Wisłą, kilka km na zachód od stolicy gminy — Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Pierwsza wzmianka źródłowa o Biskupicach pochodzi z roku 1391, ale powstanie wsi datowane jest przynajmniej na XIII w.

Borusowa - obecna nazwa wsi Borusowa - (Borzyszowski Staw — XIV w., Boruszowa — XVIII w.) ukształtowała się w końcu wieku XVI i pochodzi od imienia Borzysz lub Borzysław. Powierzchnia wsi wynosi 6,87 km². Leży nad Wisłą, kilka km na północ od Gręboszowa, na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Źródła podają, iż we wczesnym średniowieczu istniała osada na terenie obecnej wsi, ale wchodziła ona w skład księżęcej wsi Hubenice. Świadczy o tym wzmianka o jeziorze Boruszowskim, które zostało wydzierżawione przez Kazimierza Wielkiego franciszkanom nowokorczyńskim w roku 1346. Samodzielna wieś o nazwie Borusowa powstała dopiero

w 4 ćwierci XVI wieku, gdyż po raz wymieniono ją w spisie podymnego królewskiego starostwa nowokorczyńskiego z roku 1596 razem z Zawierzbem.

Gręboszów – stolica gminy. Obecna nazwa wsi ukształtowała się w końcu wieku XIII i pochodzi o imienia Grębosz, w poprzednich wiekach brzmiała ona nieco inaczej - Grabossow — 1287, Gramboschow — 1343, Grambisscz 1346, Gramboschow — 1470-80. Powierzchnia wsi wynosi 5,56 km² i leży ona kilka km od ujścia Dunajca do Wisły. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Gręboszów to jedna z najstarszych wsi w gminie, istniała z całą pewnością na początku XIII wieku. Osada Gręboszów była ściśle związana z gęsto zaludnionymi terenami na lewym brzegu Wisły (rejon Opatowca, Starego Korczyna i Wiślicy). Prawy brzeg Wisły porośnięty był nieprzebytą puszczą z wąskim, żyznym choć bagiennym pasem wzdłuż Wisły i Dunajca. Wyżej położone miejsca nadawały się do natychmiastowego zasiedlenia. Już w przeszłości tereny te były okresowo zasiedlane. W miarę karczowania puszczy i osuszania mokradel (od początku XIII do końca XV wieku) naturalną koleją rzeczy było przesuwanie się osadnictwa na wschód od Dunajca i południe od Wisły. Gręboszowska osada od swych najdalszych początków istnienia zmagala się z corocznymi wylewami Wisły i Dunajca. Była wielokrotnie niszczone i na nowo odbudowywana. Pierwsza wzmianka źródłowa o Gręboszowie pochodzi dopiero z roku 1287.

Hubenice – obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIV i najprawdopodobniej pochodzi od imienia (H)Ubysław. W ubiegłych wiekach nazwa miejscowości brzmiała nieco inaczej: Ubenicze— XIV w., Hubenicze — 1470-80, 1579. Powierzchnia wsi wynosi 3,03 km². Leży nad Wisłą, kilka km na północny-wschód od stolicy gminy - Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Wieś z całą pewnością ma wczesnośredniowieczne korzenie, gdyż leżała przy szlaku handlowym z Tarnowa, poprzez Żabno, Otfinów, Janikowice Starego, a później do Nowego Korczyna i właśnie w Hubenicach znajdowała się przeprawa przez Wisłę.

Karsy - obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIV i pochodzi od zdrobniałego imienia Kars, (Karszy — 1385, Karsi — 1470-80). Powierzchnia wsi wynosi 2,42 km². Leży nad Wisłą, kilka km na północ od Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Pierwsza wzmianka źródłowa o Karsach pochodzi z roku 1385, a o Kątach (Kanthi) z roku 1391, aczkolwiek data powstania wsi może być wcześniejsza o całe stulecie. Kąty z biegiem lat zostały wchłonięte przez Karsy.

Kozłów – (Kozlow- 1470-80). Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIV i pochodzi od staropolskiego „kozła” — jelenia. Powierzchnia wsi wynosi 2,16 km². Leży na północny-wschód od stolicy gminy — Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Pierwsza wzmianka źródłowa o Kozłowie pochodzi z roku 1317, a następna z 1343 roku.

Lubiczko – (Lubiczko — 1470-80, Lubyczko — 1579). Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIII i może pochodzić od popularnego wówczas Lubusz, Lubicz, Lubko lub od właściciela pieczętującego się herbem Lubicz. Powierzchnia wsi wynosi 3,51 km². Leży na południu w pobliżu stolicy gminy — Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Wieś po raz pierwszy wzmiankowana była w dokumencie z 1244 roku, w którym mowa jest o rozgraniczeniu posiadłości księcia krakowskiego i sandomierskiego Bolesława Wstydlivego od posiadłości rycerza Świętopelka z rodu Gryfitów, do którego należało Lubiczko. Lubiczko wymienia również w Liber Beneficiorum Jan Długosz i podaje, że były tam łąny kmiece, role zagrodników i karczma. Był tam również folwark rycerski.

Okręg – obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XVIII, a jej nazwa oznacza określony obszar. Powierzchnia wsi wynosi 1,32 km². Leży nad Dunajcem, kilka km na południowy-zachód od stolicy gminy — Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Wieś założyli w swoich dobrach jezuiti ok. 1725 roku.

Ujście Jezuickie – (Usce — 1359, Usczye — 1470-80). Obecna nazwa wsi ukształtowała się dopiero w wieku XVIII. Powierzchnia wsi wynosi 4,31 km². Leży przy ujściu Dunajca do Wisły na północny-zachód od Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-175 m n.p.m. Ujście wymienione zostało w źródłach po raz pierwszy, w roku 1359, aczkolwiek można śmiało założyć, że było jedną z najstarszych wiosek w gminie. Wieś istniała z dużą pewnością już w połowie XII wieku i była mocno związana z kasztelanią wiślicką. Nazwa i położenie (ujście Dunajca do Wisły) wskazuje, iż pełniło ono ważną funkcję w żegludze po Dunajcu i Wiśle. Najprawdopodobniej znajdowała się tu przystań rzeczna.

Wola Gręboszowska – (Wolia Gramboszowska — XVI w.). Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIII — Wolya — nowo lokowana wieś z „woli” właściciela lub zasadzcy, będąca od kilku do kilkudziesięcioletnim okresie tzw. „wolnizny”, „wolicy”. Powierzchnia wsi wynosi 4,38 km². Leży w centrum gminy nieopodal Gręboszowa (nieco na północny-wschód). Wieś położona jest na średnich wysokościach 170- 180 m n.p.m. Wola Gręboszowska, podobnie jak Gręboszów, od początku swego istnienia pozostawała prawdopodobnie w rękach przedstawicieli rodów rycerskich pieczętujących się herbem Nieczuja. W roku 1372 po raz pierwszy wieś została wymieniona w źródłach.

Wola Żelichowska – (Wolya Zelichowska — XVI w.). Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XIII — Wolya — nowo lokowana wieś z „woli” właściciela lub zasadzcy, będąca od kilku do kilkudziesięcioletnim okresie tzw. „wolnizny”, „wolicy”. Powierzchnia wsi wynosi 3,45 km². Leży kilka km na wschód od stolicy gminy — Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Wieś (jako Gorzejów) po raz pierwszy wzmiankowana była w dokumencie z 1244 roku.

Zapasternicze – (Zapasternicze — XVIII w.). Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XVIII i oznacza miejsce za „pasternikiem” (za gminnymi pastwiskami lub na ich miejscu). Powierzchnia wsi wynosi 0,83 km². Leży kilka km na wschód od stolicy gminy — Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Nie zachował się żaden dokument źródłowy, aczkolwiek wieś powstała najpewniej między 1708, a 1725 rokiem.

Zawierzbie – (Zawierzbie — XVII w.). Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XVII i oznacza teren położony za obszarem porośniętym wierzbami, których na podmokłych terenach nadwiślańskich nigdy nie brakowało. Powierzchnia wsi wynosi 0,68 km². Leży nad Wisłą nieco na północny-wschód od Gręboszowa. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Wieś powstała w 4 ćwierci XVI wieku, gdyż po raz wymieniono ją w spisie podymnego królewskiego starostwa nowokorczyńskiego z roku 1596 z roku 1596 razem z Borusową i jakąś niezidentyfikowaną wioską w parafii gręboszowskiej.

Żelichów – (Zelychow, Zelichow —1244, 1470-80, Żelyezow — 1579). Obecna nazwa wsi ukształtowała się w wieku XVIII. Powierzchnia wsi wynosi 5,17 km². Leży południowo-wschodnim skraju gminy Gręboszów. Wieś położona jest na średnich wysokościach 170-180 m n.p.m. Wieś po raz pierwszy wzmiankowana była w dokumencie z 1244 roku, w którym mowa o rozgraniczeniu posiadłości księcia krakowskiego i sandomierskiego Bolesława Wstydliwego od posiadłości rycerza Świętopełka z rodu Gryfitów, do którego należał Żelichów.

4.3. Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy gminy Gręboszów, rozumiany jako ukształtowany antropogenicznie fragment przestrzeni geograficznej, łączący elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego, jest stosunkowo jednolity. Obszar ten posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, związane z występowaniem rozległych obszarów rolnych oraz położenie w widłach Wisły i Dunajca.

Badania archeologiczne dowodzą, że już od początku młodszej epoki kamienia (neolitu 5500-2300 lat p.n.e.) na terenie gminy Gręboszów istniało osadnictwo. Dogodne położenie niezalesionych terenów obecnej gminy u ujścia Dunajca do Wisły, sprzyjało rozwojowi osadnictwa. Z tego okresu pozostały fragmenty narzędzi kamiennych oraz ręcznie lepionych naczyń glinianych. Za ślady tego osadnictwa uważać należy znalezione na gruntach wsi: Gręboszów, Wola Gręboszowska, Wola Żelichowska, Hubenice zabytki archeologiczne w postaci fragmentów siekierek krzemienych. Obok narzędzi częstym znaleziskiem są fragmenty naczyń, które pochodzą najliczniej z okresu wpływów rzymskich (II w. p.n.e.-III w. n.e.). W okresie wpływów rzymskich ludność tych terenów utrzymywała liczne związki handlowe z Cesarstwem Rzymskim o czym świadczy znalezisko monet rzymskich, które miało miejsce na przełomie XIX i XX wieku na terenie Gręboszowa. Od poł. IV wieku nastąpiła najpewniej pustka osadnicza na omawianych terenach związana prawdopodobnie z najazdem Hunów. Dopiero na przełomie VII i VIII wieku tereny te zasiedliła napływająca z bagien poleskich ludność słowiańska. Jej poziom rozwoju kultury materialnej był dużo niższy niż ich poprzedników, np. nie znali koła garncarskiego.

Teren obecnej gminy Gręboszów znajdował się w centrum Państwa Wiślan. Wiadomo, że na przełomie IX i X wieku było ono dobrze zorganizowane, posiadało ponad sto grodów i strażnic. Znajdowały się one na skrzyżowaniu ważnych szlaków handlowych (lądowych i wodnych) i ważnych przeprawach. Taka przeprawa znajdowała się w rejonie Opatowca. Nieprzypadkowo też *vis a vis* tej osady na lewym brzegu Wisły wzniesiono strażniczy gród w Demblinie. Prawdopodobnie w końcu X wieku gród ten został zniszczony przez wojów Bolesława Chrobrego, który spustoszył Państwo Wiślan podporządkowane od kilkadziesiąt lat władcom w Pradze. Wykopaliska archeologiczne potwierdzają, że nie pozostał się żaden gród wiślański. Te same wykopaliska potwierdzają, że kilka, kilkanaście lat później część grodów została odbudowana, ale z całą pewnością zostały one obsadzone przez załogi piastowskie. Zasadą było, że w pobliżu grodów i na skrzyżowaniach traktów handlowych lub ich przepraw przez rzeki, powstawały ośrodki administracyjno-handlowe i ośrodki kultu religijnego. Takim ośrodkiem był ubezpieczony przez gród w Demblinie — Opatowiec należący do potężnego klasztoru w Tyńcu. Wszystko to sprawiało, że z tych ośrodków prowadzona była akcja osadnicza na zalesionych terenach położonych z dala od żyznych, ale podmokłych dolin lewobrzeżnej Wisły i Dunajca. Inicjatorami pierwszych akcji osadniczych byli benedyktyni z klasztoru tynieckiego i w mniejszym stopniu cystersi z klasztoru w Jędrzejowie-Brzeźnicy. Akcję kolonizacyjną prowadzono również z księżęcej Wiślicy i Starego Korczyna. Pierwszymi byli benedyktyni, którzy kolonizowali te tereny od przełomu XI i XII wieku. Bazą był Opatowiec położony na lewym brzegu Wisły. Nie przypadkowo kontrolę nad przeprawą w Ujściu sprawowali benedyktyni z Opatowca, a przeprawę w Hubenicach (*vis a vis* Korczyna) przedstawiciele władzy księżęcej. Pierwsza wzmianka źródłowa o przeprawie pod Opatowcem pochodzi z pierwszej ćwierci XII wieku. O komorze celnej pod Opatowcem wiemy ze źródła datowanego na rok 1278. Nie ulega wątpliwości, że pierwsza akcja kolonizacyjna prowadzona była zza Wisły. Osadnicy pochodzili z ludnych terenów w rejonu Wiślicy i Korczyna. Późniejsza, trzynasto- i czternastowieczna akcja kolonizacyjna (na prawie niemieckim) — przynajmniej częściowo — prowadzona była w oparciu o ludność niemiecką (*vide* imiona sołtysów z Gręboszowa).

Obecnie do najcenniejszych pod względem historycznym i architektonicznym obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Gręboszów należą niewątpliwie te wpisane do rejestru zabytków województwa małopolskiego, aczkolwiek należy również zwrócić uwagę na inne obiekty, które swą wartością historyczną bądź artystyczną kształtują krajobraz kulturowy gminy – figury, kapliczki i krzyże przydrożne oraz:

- 1) kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP w Gręboszowie;
- 2) kościół parafialny pw. św. Zygmunta w Żelichowie;
- 3) kaplica mszalna pw. Opieki NMP w Borusowej;
- 4) cmentarz parafialny z kwaterą wojenną nr 250 w Gręboszowie;
- 5) park podworski w Borusowej;
- 6) kapliczka słupowa zwieńczona figurami św. Jana Nepomucena i Mikołaja w Kozłowie.

4.4. Zasoby ochrony konserwatorskiej

4.4.1. Obiekty objęte ochroną

Na terenie gminy Gręboszów znajduje się kilka obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków. Zostały oznaczone na rysunkach studium jako „**Obiekty wpisane do rejestru zabytków**” oznaczone na załączniku Nr 2 oraz załączniku Nr 3.

Tabela 4.4.1. Obiekty i obszary wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego

REJESTR ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH			
L.p.	Miejscowość	Rodzaj obiektu/obszaru	Numer rejestru
1.	Borusowa	Kaplica mszalna pw. Opieki NMP	A-1305/M z dnia 09.08.2012 r.
2.	Borusowa	Park podworski	A-284/M z dnia 22.10.1986 r.
3.	Gręboszów	Kościół paraf. pw. Wniebowzięcia NMP	A-280 z dnia 24.06.1986 r.
4.	Gręboszów	Cmentarz paraf. z kwaterą wojenną	A-328 z dnia 18.12.1989 r.
5.	Żelichów	Kościół paraf. pw. św. Zygmunta	A-331 z dnia 06.12.1971 r.
REJESTR ZABYTKÓW RUCHOMYCH			
L.p.	Miejscowość	Rodzaj obiektu/obszaru	Numer rejestru
1.	Borusowa	Wyposażenie kaplicy mszalnej pw. Opieki NMP	B-398/M z dnia 21.09.2015 r.
2.	Kozłów	Kapliczka słupowa zwieńczona rzeźbami św. Jana Nepomucena i Mikołaja	B-276/M z dnia 30.11.2011 r.
3.	Żelichów	Wyposażenie kościoła paraf. pw. św. Zygmunta	B-276 z dnia 06.12.1971 r.

Źródło: Rejestr Zabytków Województwa Małopolskiego (stan na marzec 2023 r.)

Wyżej wymieniony wykaz i zestawienie obiektów oraz stref objętych ochroną są listami otwartymi, które mogą ulec zmianie w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w wyniku kolejnych analiz.

4.4.2. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Gręboszów znajduje się 121 stanowisk archeologicznych będących świadectwem wielowiekowego osadnictwa. Stanowią one świadectwo obecności osiedli ludzkich na przestrzeni wieków. Spośród zabytków archeologicznych największe znaczenie dla odtworzenia historii miejscowego osadnictwa mają osady. Wszystkie zewidencjonowanie stanowiska podlegają ochronie prawnej.

Zabytki archeologiczne zostały oznaczone na załączniku Nr 2 oraz Nr 3 studium jako „**Stanowiska archeologiczne**”

Tabela 4.4.2. Stanowiska archeologiczne na obszarze gminy Gręboszów

Lp.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr st. na obszarze	Nr st. w miejscowości	Charakter obiektu	Chronologia
1.	Bieniaszowice	99-64	64	1	Ślad osadniczy	neolit
2.	Bieniaszowice	99-64	71	2	Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze
3.	Biskupice	98-64	11	1	Punkt osadniczy osada	Epoka kamienia Późne średniowiecze
4.	Borusowa	98-65	4	1	Ślad osadniczy osada	Prahistoria
5.	Borusowa	98-65	5	2	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
6.	Borusowa	98-64	29	3	Punkt osadniczy	pradzieje
7.	Borusowa	98-64	30	4	Punkt osadniczy	neolit
8.	Borusowa	98-64	31	5	Osada	Późne średniowiecze/ nowożytna
9.	Borusowa	98-64	32	6	Punkt osadniczy	neolit
10.	Borusowa	98-64	33	7	Punkt osadniczy	Epoka kamienia
11.	Borusowa	98-64	34	8	Punkt osadniczy	Epoka kamienia
12.	Gręboszów	98-64	1	1	Osada Osada Osada Osada Osada	Pradzieje Późny okres lateński Okres wpływów rzymskich Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze
13.	Gręboszów	98-64	2	2	Punkt osadniczy	Okres wpływów rzymskich
14.	Gręboszów	98-64	3	3	skarb	Okres wpływów rzymskich
15.	Gręboszów	98-64	4	4	Punkt osadniczy	Okres wpływów rzymskich

16.	Gręboszów	98-64	5	7	Punkt osadniczy	Okres wpływów rzymskich
17.	Gręboszów	98-64	9	8	Punkt osadniczy osada	Epoka kamienia Okres wpływów rzymskich
18.	Gręboszów	98-64	10	9	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Epoka kamienia pradzieje
19.	Gręboszów	98-64	12	10	Punkt osadniczy osada	Pradzieje Późne średniowiecze
20.	Gręboszów	98-64	13	11	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Epoka kamienia
21.	Gręboszów	98-64	14	12	osada	Późne średniowiecze
22.	Gręboszów	98-64	15	13	Punkt osadniczy	Epoka kamienia
23.	Gręboszów	98-64	16	14	Punkt osadniczy	pradzieje
24.	Gręboszów	98-64	17	15	Punkt osadniczy osada	Pradzieje Późne średniowiecze
25.	Gręboszów	98-64	18	16	Punkt osadniczy osada	Pradzieje Późne średniowiecze
26.	Gręboszów	98-64	19	17	Punkt osadniczy	Epoka kamienia
27.	Gręboszów	98-64	20	18	Punkt osadniczy osada	Pradzieje Późne średniowiecze
28.	Gręboszów	98-64	21	19	Punkt osadniczy	neolit
29.	Gręboszów	98-64	22	20	Punkt osadniczy	pradzieje
30.	Gręboszów	98-64	23	21	Osada Punkt osadniczy	Pradzieje Późny OWR
31.	Gręboszów	98-64	24	22	Punkt osadniczy	Późny OWR
32.	Gręboszów	98-64	25	23	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Epoka kamienia Późne średniowiecze
33.	Gręboszów	98-64	26	24	Punkt osadniczy	pradzieje
34.	Gręboszów	98-64	27	25	Punkt osadniczy	pradzieje
35.	Gręboszów	98-64	39	26	Osada Punkt osadniczy	Pradzieje Średniowiecze
36.	Gręboszów	98-64	40	27	Punkt osadniczy	Epoka kamienia

37.	Gręboszów	98-64	41	28	Punkt osadniczy	neolit
38.	Gręboszów	98-64	42	29	Punkt osadniczy	Epoka kamienia
39.	Gręboszów	98-64	43	30	Punkt osadniczy	Epoka kamienia
40.	Gręboszów	99-64	70	5	osada	Epoka kamienia średniowiecze
41.	Gręboszów	99-64	76	6	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
42.	Hubenice	98-65	13	1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
43.	Hubenice	98-65	14	2	osada	prahistoria
44.	Hubenice	98-65	15	3	Ślad osadniczy Ślad osadniczy osada	Prahistoria Epoka brązu Późne średniowiecze
45.	Hubenice	98-65	16	4	Osada osada	Prahistoria Okres rzymski
46.	Hubenice	98-65	17	5	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Prahistoria Późne średniowiecze
47.	Hubenice	98-65	18	6	Osada osada	Późny okres rzymski prahistoria
48.	Hubenice	98-65	19	7	Ślad osadniczy	Późny okres rzymski
49.	Hubenice	98-65	20	8	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
50.	Hubenice	98-65	21	9	osada	Późny okres rzymski
51.	Hubenice	98-65	22	10	Ślad osadniczy	Późny okres rzymski

52.	Hubenice	98-65	23	11	Osada Ślad osadniczy Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Prahistoria Ep. Brązu/ wcz. Ep. Żelaza Późny okres rzymski Wczesne średniowiecze
53.	Hubenice	98-65	24	12	Osada osada	Późny okres rzymski Wczesne średniowiecze
54.	Hubenice	98-65	25	13	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
55.	Karsy	98-64	28	1	Punkt osadniczy	Epoka kamienia
56.	Kozłów	98-65	6	1	osada	Późne średniowiecze
57.	Kozłów	98-65	7	2	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
58.	Lubiczko	99-64	69	1	Osada osada	Średniowiecze nowożytna
59.	Lubiczko	99-64	73	2	osada	nowożytna
60.	Lubiczko	99-64	75	3	osada	średniowiecze
61.	Lubiczko	99-64	77	4	osada	prahistoria
62.	Lubiczko	99-64	78	5	osada	średniowiecze
63.	Lubiczko	99-64	81	6	Osada osada	Prahistoria Wczesne średniowiecze
64.	Lubiczko	99-64	82	7	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
65.	Lubiczko	99-64	83	8	osada	średniowiecze
66.	Lubiczko	99-64	84	9	osada	Wczesne średniowieczne
67.	Lubiczko	99-64	85	10	Ślad osadniczy osada	Prahistoria nowożytna
68.	Lubiczko	99-64	86	11	Ślad osadniczy osada	Epoka kamienia nowożytna
69.	Lubiczko	99-64	104	12	osady	Neolit (kultura pucharów lejkowatych; wczesna epoka żelaza (kultura łużycka)
70.	Okręg (obecnie Ujście Jeziuckie)	99-64	63	1	osada	średniowiecze
71.	Okręg	99-64	65	2	Ślad osadniczy	neolit
72.	Okręg	99-64	67	3	Ślad osadniczy	Epoka kamienia

73.	Ujście Jezucikie	98-64	6	4	Punkt osadniczy	pradzieje
74.	Ujście Jezucikie	98-64	7	5	Osada Osada	Pradzieje
75.	Ujście Jezucikie	98-64	8	6	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Epoka kamienia Pradzieje
76.	Ujście Jezucikie	99-64	61	1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
77.	Ujście Jezucikie	99-64	62	2	Ślad osadniczy	neolit
78.	Ujście Jezucikie	99-64	66	3	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Prahistoria średniowiecze
79.	Wola Gręboszowska	98-65	8	1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
80.	Wola Gręboszowska	98-65	9	2	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
81.	Wola Gręboszowska	98-65	10	3	Ślad osadniczy	prahistoria
82.	Wola Gręboszowska	98-65	11	4	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
83.	Wola Gręboszowska	98-65	12	5	osada	prahistoria
84.	Wola Gręboszowska	98-64	35	6	punkt osadniczy	Epoka kamienia
85.	Wola Gręboszowska	98-64	36	7	osada	Późne średniowiecze
86.	Wola Gręboszowska	98-64	37	8	Punkt osadniczy	neolit
87.	Wola Gręboszowska	98-64	38	9	punkt osadniczy	Epoka kamienia
88.	Wola Żelichowska	99-65	2	2	Ślad osadniczy	prahistoria
89.	Wola Żelichowska	99-65	3	3	Ślad osadniczy	neolit
90.	Wola Żelichowska	99-65	4	4	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
91.	Wola Żelichowska	98-65	26	5	Ślad osadniczy	neolit
92.	Wola Żelichowska	98-65	27	6	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Prahistoria Wczesne średniowiecze
93.	Wola Żelichowska	98-65	28	7	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Prahistoria Późne średniowiecze
94.	Wola Żelichowska	98-65	29	8	Ślad osadniczy	Późny okres rzymski
95.	Wola Żelichowska	98-65	30	9	osada	Okres rzymski

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gręboszów

96.	Wola Żelichowska	99-64	102	1	Osada osada	Wczesne średniowiecze nowożytna
97.	Żelichów	99-65	5	10	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Epoka kamienia prahistoria
98.	Żelichów	99-65	6	11	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
99.	Żelichów	99-65	7	12	Osada Ślad osadniczy Osada	Prahistoria Kultura łużycka Okres wpływów
100	Żelichów	99-65	8	13	Ślad osadniczy	Późny ok. wpl. rzymskich Późne średniowiecze
101	Żelichów	99-65	9	14	Osada Osada osada	Prahistoria Średniowiecze nowożytność
102	Żelichów	99-65	10	15	osada	Późne średniowiecze
103	Żelichów	99-65	11	16	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze
104	Żelichów	99-65	12	17	osada	średniowiecze
105	Żelichów	99-65	13	18	osada	średniowiecze
106	Żelichów	99-65	14	19	osada	Neolit Późny ok. wpl. rzymskich
107	Żelichów	99-65	15	20	Ślad osadniczy	prahistoria
108	Żelichów	99-65	23	21	Ślad osadniczy	średniowiecze
109	Żelichów	99-65	24	22	Osada osada	Późny ok. wpl. rzymskich Wczesne średniowiecze
110	Żelichów	99-65	57	23	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze
111	Żelichów	99-65	58	24	Ślad osadniczy	Epoka żelaza
112	Żelichów	99-65	87	1	Osada	Średniowiecze
113	Żelichów	99-64	88	2	Osada osada	Prahistoria Wczesne średniowiecze
114	Żelichów	99-64	95	3	Ślad osadniczy	prahistoria
115	Żelichów	99-64	96	4	Ślad osadniczy osada	Prahistoria Wcz. Śred. IX/X w.
116	Żelichów	99-64	97	5	Osada Osada	Halsztat Okres wpływów rzymskich

117	Żelichów	99-64	98	6	Osada Ślad osadniczy	Prahistoria nowożytna
118	Żelichów	99-64	99	7	Ślad osadniczy	Wczesna średniowiecze
119	Żelichów	99-64	100	8	Ślad osadniczy osada	Prahistoria średniowiecze
120	Żelichów	99-64	101	9	Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze
121	Żelichów	99-64	103	25	osada	Wczesna epoka żelaza (kultura łużycka)

Źródło: Sporządzono na podstawie materiałów udostępnionych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Tarnowie (stan na marzec 2023 r.)

4.4.3. Gminna Ewidencja Zabytków

Wykaz zabytków architektury i budownictwa na terenie gminy Gręboszów, figurujących w gminnej ewidencji zabytków. Poniższe obiekty i obszary zostały oznaczone na Załączniku Nr 2 oraz Nr 3 studium jako „**Obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków**” oraz „**Obszary wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków**”.

Tabela 4.4.3. Obiekty i obszary wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

I.p.	miejsowość	obiekt	Datowanie	forma ochrony
1	Bieniaszowice	dom nr 27	ok. 1920 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
2	Bieniaszowice	dom nr 35	lata 30-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
3	Bieniaszowice	dom nr 49	1918 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
4	Bieniaszowice	figura przydrożna – Serce Pana Jezusa	1898 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
5	Biskupice	dom nr 26	ok. 1920 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
6	Biskupice	dom nr 52	ok. 1920 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
7	Biskupice	kapliczka domkowa pw. Matki Bożej Królowej Różańca	2 poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

8	Borusowa	zespół dawnej zabudowy dworskiej	XIX – XX wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
9	Borusowa	dwór w zespole dawnej zabudowy dworskiej	1908-1909 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
10	Borusowa	figura MB Różańcowej w zespole dawnej zabudowy dworskiej	1908 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
11	Borusowa	figura przydrożna – Chrystus Frasobliwy	1860 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
12	Borusowa	figura przydrożna – Krzyż	1761 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
13	Borusowa	figura przydrożna – Krzyż	1842 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
14	Borusowa	kaplica mszalna pw. Opieki NMP (wraz z drzewostanem)	1860 rok	Rejestr Zabytków: A-1305/M z dnia 09.08.2012 r.
15	Borusowa	park dworski	XIX/XX wiek	Rejestr Zabytków A-284/M z dnia 22.10.1986 r.
16	Borusowa	rządówka w zespole dawnej zabudowy dworskiej	II połowa XIX wieku i XX wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
17	Borusowa	stajnia I	pocz. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
18	Borusowa	stajnia II	1922 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
19	Borusowa	stodoła I	1925 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
20	Borusowa	stodoła II	1921 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
21	Gręboszów	bramka wschodnia w ogrodzeniu kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	XVII wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

22	Gręboszów	bramka zachodnia w ogrodzeniu kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
23	Gręboszów	budynek bractwa św. Anny	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
24	Gręboszów	cmentarz rzymskokatolicki wraz z drzewostanem	ok. 1850 rok	Rejestr Zabytków A-328 z dnia 18.12.1989 r.
25	Gręboszów	cmentarz wojenny nr 250	I poł. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
26	Gręboszów	dom nr 101	lata 30-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
27	Gręboszów	dom nr 121	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
28	Gręboszów	dom nr 14	1930 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
29	Gręboszów	dom nr16	ok. 1930 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
30	Gręboszów	dom nr 17	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
31	Gręboszów	dom nr 30	XIX/XX wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
32	Gręboszów	dom nr 53	1918 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
33	Gręboszów	dom nr 61	lata 20 –te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
34	Gręboszów	dom nr 82	lata 20 –te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
35	Gręboszów	dom nr 9	1925 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
36	Gręboszów	dom nr 95	lata 30-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

37	Gręboszów	Dwór	k. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
38	Gręboszów	figura przydrożna – krzyż	1795 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
39	Gręboszów	figura przydrożna MB Różańcowej	1887 rok	Gminna Ewidencja Zabytków
40	Gręboszów	figura przydrożna ŚW. Anny	II poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
41	Gręboszów	figura przydrożna ŚW. Jana Nepomucena	1761 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
42	Gręboszów	grobowiec rodziny Janota Bzowskich	I poł. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
43	Gręboszów	kapliczka południowa w ogrodzeniu kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	II poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
44	Gręboszów	kapliczka północna w ogrodzeniu kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	II poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
45	Gręboszów	kapliczka wschodnia w ogrodzeniu kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	II poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
46	Gręboszów	kościół parafialny p.w. NMP Wniebowziętej wraz z drzewostanem	1650 rok	Rejestr Zabytków A-280 z dnia 24.06.1986
47	Gręboszów	krzyż przydrożny	1933 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
48	Gręboszów	nagrobek Anny Kisielewskiej	1864 rok	Gminna Ewidencja Zabytków
49	Gręboszów	nagrobek Franciszka Zaroda (wójta Woli Żelichowskiej)	ok. 1912 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

50	Gręboszów	nagrobek Katarzyny Andryszkiewicz	1891 rok (?)	Gminna Ewidencja Zabytków
51	Gręboszów	nagrobek Stefanii Dutkiewiczowej	1906 rok	Gminna Ewidencja Zabytków
52	Gręboszów	obelisk (figura z Grupą Ukrzyżowania)	1760 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
53	Gręboszów	obelisk z krzyżem	1759 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
54	Gręboszów	pomnik Grunwaldzki	1910 rok	Gminna Ewidencja Zabytków
55	Gręboszów	stajnia w dawnym zespole dworskim	1914 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
56	Gręboszów	stajnia w zagrodzie nr 53	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
57	Karsy	figura NMP Niepokalanie Poczętej	1908 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
58	Karsy	figura przydrożna – Serce Pana Jezusa	1911 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
59	Karsy	figura przydrożna MB z Dzieciątkiem	XIX/XX wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
60	Karsy	krzyż przydrożny	1867 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
61	Karsy	krzyż przydrożny	II poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
62	Kozłów	figura przydrożna – Serce NMP	1898 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
63	Kozłów	figura przydrożna św. Józefa z Dzieciątkiem	1991 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
64	Kozłów	kapliczka słupowa z figurami śś. Jana Nepomucena i Mikołaja	1744 rok	Rejestr zabytków: B-276/M z dnia 30.11.2011
65	Kozłów	kapliczka z Wizerunkiem Ukrzyżowanego	XVIII/XX wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

66	Lubiczko	figura przydrożna Krzyż kamienny na kolumnie	I po. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
67	Lubiczko	figura przydrożna MB z Dzieciątkiem	1957 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
68	Lubiczko	figura przydrożna	1912 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
69	Lubiczko	figura przydrożna NMP Niepokalanie Poczęta	1910 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
70	Okręg	dom nr 28	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
71	Ujście Jezuickie	ementarz wojenny z lat 1914-1915	1914-1915	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
72	Ujście Jezuickie	dom nr 21	lata 30-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
73	Ujście Jezuickie	dom nr 29a	ok. 1936 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
74	Ujście Jezuickie	dom nr 30	lata 30-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
75	Ujście Jezuickie	dom nr 41	lata 30-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
76	Ujście Jezuickie	dom nr 73	lata 30-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
77	Ujście Jezuickie	dom nr 82	ok. 1926 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
78	Ujście Jezuickie	kapliczka domkowa pw. MB Różańcowej	poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
79	Ujście Jezuickie	pomnik ofiar II wojny światowej	1959 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
80	Wola Gręboszowska	dom nr 47	1935 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
81	Wola Gręboszowska	figura przydrożna Najświętsze Serce Maryi	1913 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

82	Wola Żelichowska	dom nr 38	XIX/XX wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
83	Wola Żelichowska	dom nr 93	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
84	Wola Żelichowska	figura przydrożna NMP Niepokalanie Poczętej	1913 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
85	Wola Żelichowska	figura przydrożna NSJ	1947 rok	Gminna Ewidencja Zabytków
86	Wola Żelichowska	kapliczka domkowa pw. NMP	1894 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
87	Wola Żelichowska	Maneż	po 1928 roku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
88	Wola Żelichowska	obelisk poległych w czasie I wojny światowej	1928 rok	Gminna Ewidencja Zabytków
89	Wola Żelichowska	obora w zagrodzie nr 93	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
90	Wola Żelichowska	zagroda nr 92	XIX/XX wiek	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
91	Zapasternicze	dom nr 17	lata 20-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
92	Zapasternicze	dom nr 19	lata 20-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
93	Zapasternicze	krzyż przydrożny	1938 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
94	Zawierzbie	dom nr 13	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
95	Zawierzbie	krzyż przydrożny z grupą Ukrzyżowania	II poł. XIX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
96	Żelichów	dom nr 29	lata 20-te XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
97	Żelichów	dom nr 31	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

98	Żelichów	dom nr 37	1902 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
99	Żelichów	dom nr 44	1918 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
100	Żelichów	dom nr 60	1920 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
101	Żelichów	dom nr 67	1920 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
102	Żelichów	figura przydrożna Najświętszego Serca Jezusa	1975 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
103	Żelichów	figura przydrożna NMP Królowej Różańca	1911 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
104	Żelichów	kościół parafialny pw. Św. Zygmunta wraz z drzewostanem	1642 rok (przeniesiony z Pleśnej)	Rejestr Zabytków A-331 z dnia 06.12.1971 r.
105	Żelichów	pomnik poległych w czasie I wojny światowej	1931 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
106	Żelichów	stajnia w zagrodzie nr 31	pocz. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
107	Borusowa	cmentarz parafialny	II poł. XX wieku	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
108	Żelichów	cmentarz rzymskokatolicki	1937 rok	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

Źródło: Załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 322/2022 Wójta Gminy Gręboszów z dnia 6 grudnia 2022 r.

5. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ OKREŚLONE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANICE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015 r. poz. 774 i 1688) Sejmiki poszczególnych województw uchwalą audyty krajobrazowe w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 11 września 2018 r.

Klasyfikację krajobrazów i metodologię audytu określono w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. W związku z tym na obszarze województwa

małopolskiego na chwilę obecną nie obowiązuje audyt krajobrazowy, natomiast termin jego opracowania w związku z późniejszym wejściem w życie rozporządzenia uległ wydłużeniu.

W dniu opracowania projektu Studium na obszarze województwa małopolskiego nie obowiązuje audyt krajobrazowy oraz nie określono granic krajobrazów priorytetowych.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA

6.1. Szkolnictwo

Na terenie gminy funkcjonują obecnie placówki oświatowe wskazane w poniższej tabeli:

Tabela 6.1. Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Gręboszów, a także granice obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę, od dnia 1 września 2019 r.

Nazwa szkoły	Adres siedziby szkoły, adresy innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych	Granice obwodu szkoły od dnia 1 września 2019 r.
Szkoła Podstawowa im. mjr. Henryka Sucharskiego	Gręboszów nr 136 33-260 Gręboszów	Miejscowości: Bieniaszowice, Biskupice, Borusowa, Gręboszów, Hubenice, Karsy, Kozłów, Lubiczko, Okręg, Ujście Jezuickie, Wola Gręboszowska, Wola Żelichowska, Zapasternicze, Zawierzbie, Żelichów,

Źródło: Załącznik do uchwały Nr VII/58/2019 Rady Gminy Gręboszów z dnia 21 czerwca 2019 r.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Publiczne Przedszkole w Gręboszowie. Obecnie trwa budowa nowego budynku przedszkola ze żłobkiem, dzięki czemu gmina będzie również realizowała zadanie z zakresu ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

6.2. Zasoby kulturowe

Działalność kulturalna w gminie Gręboszów organizowana i koordynowana jest przez Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Gręboszowie (GCKiCz). Składa się ono z oddziałów: domu kultury (Gręboszów, nr 143) i biblioteki publicznej (Gręboszów, nr 140). Podstawowym celem działalności Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Gręboszowie jest przede wszystkim zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej społeczeństwu gminy, jak również pozyskanie i przygotowanie społeczności lokalnej do aktywnego uczestnictwa w kulturze.

Od 1997 roku na terenie gminy ukazuje się kwartalnik społeczno-kulturalny „Gazeta Gręboszowska”, którego wydawcą jest Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Gręboszowie. Pismo zrzeszone jest w Polskim Stowarzyszeniu Prasy Lokalnej. Tradycyjnie w każdym numerze dokumentowane są bieżące wydarzenia społeczne, kulturalne i sportowe oraz ważniejsze przedsięwzięcia z terenu gminy. Niezwykle istotną częścią każdego wydania są publikacje dotyczące historii gminy Gręboszów, wydarzeń i postaci z nią związanych.

Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Gręboszowie swoje działania ukierunkowuje również na wsparcie i rozwój folkloru. Przykładem tego jest działalność Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Gręboszowskiej. Działa on przy GCKiCz od 1999 roku. Skład zespołu ulega ciągłej rotacji, przez co kolejne pokolenia dzieci i młodzieży

z terenu gminy mogą kształcić swoje umiejętności wokalne i taneczne, jak również poznawać piękno i bogactwo rodzimego folkloru, ucząc się tradycyjnych piosenek i tańców ludowych.

Gminna Biblioteka Publiczna w Gręboszowie gromadzi i udostępnia materiały z różnych dziedzin wiedzy. Księgozbiór jest regularnie uzupełniany nowościami wydawniczymi oraz pozycjami sugerowanymi przez czytelników. W naszej bibliotece znajdują się książki dla wszystkich grup wiekowych. Na księgozbiór składają się książki naukowe, popularnonaukowe, literatura piękna dla dorosłych i dzieci, bajki, lektury.

W Gminie Gręboszów funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich m. in.:

- 1) KGW Bieniaszowice – Okręg;
- 2) KGW Biskupice;
- 3) KGW Borusowa;
- 4) KGW Gręboszów;
- 5) KGW Hubienice – Kozłów;
- 6) KGW Lubiczko;
- 7) KGW Ujście Jezuickie;
- 8) KGW Wola Gręboszowska;
- 9) KGW Wola Żelichowska;
- 10) KGW Zapasternicze;
- 11) KGW Zawierbie.

6.3. Ochrona zdrowia

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Gręboszów usługi świadczą dwie placówki:

- 1) Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gręboszowie,
- 2) Gabinet Rehabilitacji w Ujściu Jezuickim, wchodzący w skład GZOZu.

Ponadto na obszarze gminy funkcjonuje jedna apteka prywatna.

6.4. Sport i rekreacja

Dodatkowo w gminie funkcjonuje Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Gręboszowskiej. Gmina Gręboszów posiadając swoiste tradycje sportowe wyposażona jest w obiekty sportowe – 4 boiska sportowe w miejscowościach: Karsy, Borusowa, Ujście Jezuickie i Wola Żelichowska. Równocześnie w gminie działają kluby sportowe: Karsy - „Strażak”, Borusowa - „Wisła”, Ujście Jezuickie - „Dunajec” oraz Wola Żelichowska - „Wolania”.

W Gminie Gręboszów znajduje się „Orlik”. Składa się z boiska piłkarskiego pokrytego sztuczną nawierzchnią oraz boiska przeznaczonego do gry w koszykówkę, siatkówkę i badminton. Ponadto boisko jest ogrodzone, posiada oświetlenie oraz przyłącza energetyczne, wodociągowe i kanalizacyjne. Obiekt wyposażony jest w szatnie i pomieszczenia na sprzęt sportowy. Z boisk mogą korzystać wszyscy mieszkańcy, a trenerzy środowiskowi czuwają nad bezpieczeństwem zawodników.

Kluby Sportowe w gminie Gręboszów:

- 1) Ludowy Zespół Sportowy „Strażak” Karsy działający w oparciu o sekcje piłki nożnej - trzy drużyny piłkarskie (seniorzy, juniorzy, trampkarze);

- 2) Ludowy Zespół Sportowy „Dunajec” Ujście Jezuickie – piłka nożna (seniorzy);
- 3) Ludowy Zespół Sportowy „Wolania” Wola Żelichowska – piłka nożna (seniorzy);
- 4) Ludowy Zespół Sportowy „Wisła” Borusowa – piłka nożna (seniorzy).

Walory przyrodnicze Gminy Gręboszów są ważnym elementem rozwoju takich form turystyki jak: wędkarstwo, wędrowki piesze i rowerowe, jeździectwo czy fotografia plenerowa. Istniejące walory gminy kwalifikują ją do celów penetracyjnych. Dla tych celów właśnie, kapitalne znaczenie posiadają przebiegające przez teren gminy szlaki turystyczne, m.in. szlak drewnianego budownictwa regionalnego. W szczególności znakomite warunki przyrodnicze, z dużym udziałem łąk i pastwisk, zmienność krajobrazu i otwartość przestrzenna głównych jednostek krajobrazowo– morfologicznych, sprzyjają rozwojowi jeździectwa. Na terenie gminy brak jest typowych obiektów infrastruktury turystycznej (całkowity brak bazy hotelowej i żywieniowej) a więc jakby na wstępie, agroturystyka posiada potencjalnie najlepsze możliwości do rozwoju. Możliwe, zdaje się również, podjęcie organizowania wsi letniskowych przez wykorzystanie pustostanów i domów tzw. „letnich” oraz przygotowanie niezbędnej infrastruktury turystycznej np. pola namiotowe, oznakowane ścieżki rowerowe itp.

6.5. Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem publicznym czuwają: Komenda Powiatowa Policji w Dąbrowie Tarnowskiej oraz Punkt Przyjęć Interesantów Komendy Powiatowej Policji w Gminnym Centrum Kultury i Czytelnictwa.

Za ochronę przeciwpożarową odpowiada Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Dąbrowie Tarnowskiej. W gminie funkcjonuje ponadto 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Dwie jednostki z gminy tj. OSP Ujście Jezuickie oraz OSP Hubenice-Kozłów wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Wszystkie jednostki w Gminie są znakomicie wyposażone oraz regularnie zyskują bardzo dobre wyniki w wojewódzkich przeglądach operacyjno-technicznych.

Ponadto w gminie Gręboszów działa Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, którego zadaniem jest m. in. monitorowanie zagrożeń i występujących klęsk żywiołowych, prognozowanie rozwoju sytuacji, a także podjęcie koordynacji działań ratowniczych i porządkowo-ochronnych prowadzonych przez jednostki organizacyjne zaangażowane w reagowanie kryzysowe na obszarze gminy oraz informowanie mieszkańców o zasadach postępowania w razie sytuacji kryzysowej.

6.6. Działalność gospodarcza, bezrobocie

Sytuacja gospodarcza w gminie Gręboszów sukcesywnie się poprawia. Rośnie liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy.

Według ewidencji najwięcej zarejestrowanej działalności jest związanych z działalnością w sektorze budowlanym (36), sprzedażą detaliczną i hurtową oraz handlem straganowym (17), naprawą i sprzedażą pojazdów (7), produkcją wyrobów z betonu i innych (7) oraz wieloma, mniej licznymi, innymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy i poza nią.

W gminie Gręboszów na koniec 2022 r. funkcjonowało 210 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (wg GUS). W przeważającej większości podmioty te reprezentują sektor prywatny i należą do właścicieli krajowych. Ponad 71% podmiotów gospodarczych to zakłady osób fizycznych.

Ponadto 97,8% stanowią firmy zatrudniające od 0 do 9 osób. Na terenie gminy funkcjonują 4 zakłady zatrudniających od 10 do 49.

Pozostałe podmioty gospodarcze to według ilości: spółki prawa handlowego, stowarzyszenia i organizacje społeczne, spółki z udziałem kapitału zagranicznego, fundacje i spółdzielnie. W ostatnich latach liczba przedsiębiorstw nieznacznie się zwiększyła. Wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym dla gminy Gręboszów w 2021 r. wyniósł 908,6 i jest niższy od wskaźnika dla powiatu dąbrowskiego (1145,4) oraz wskaźnika dla województwa małopolskiego (2163,7).

Liczba osób bezrobotnych wynosiła w 2021 r. 64 osoby (94 rok wcześniej), w tym 45 kobiet. Prawo do zasiłku miało 12 osób, natomiast pozostałe miały status osób długotrwale bezrobotnych.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU WŁASNOŚCI TERENÓW

Powierzchnia gruntów wchodzących w skład gminnego zasobu nieruchomości w 2023 r. wynosiła ok. 72 ha. Na podstawie analizy lokalizacji terenów komunalnych można stwierdzić, iż zasoby te są nieliczne. W związku z tym nieznacznie wpływają na kształtowanie polityki przestrzennej gminy. Pojedyncze działki gminne posiadają większą powierzchnię, jednak nie większą niż 2 ha. W większości stanowią one tereny wskazane do urbanizacji.

Z analizy terenów własności Skarbu Państwa wynikają, iż zasoby terenów Skarbu Państwa są znacznie większe w porównaniu z komunalnymi. Na obszarze całej gminy ze względu na lesistość znajdują się działki o większych arealach niż te wchodzące w skład mienia gminnego, stanowiące pojedyncze działki w postaci cienkich smug znajdujących się na terenach łąk, pastwisk oraz w dolinach rzek. Z punktu kształtowania polityki przestrzennej są to obszary wyłączone oraz z ograniczoną możliwością wprowadzania zabudowy.

Pozostałe działki stanowiące własność komunalną lub Skarbu Państwa (w przyszłości po przeprowadzeniu komunalizacji) wolne od zabudowy i położone na obrzeżach dzisiaj zurbanizowanych terenów są nieliczne. Tak więc w tym zakresie, ich lokalizacja i udział w ogólnej strukturze własności stanowi znikome uwarunkowanie dla przyszłego zagospodarowania przestrzennego gminy.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

8.1. Zagrożenie powodziowe

Status obszarów szczególnego zagrożenia powodzią został uregulowany w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tym przepisem, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy określone w ustawie Prawo wodne są:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- 2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- 3) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- 4) pas techniczny.

W granicach gminy Gręboszów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wisły oraz rzeki Dunajec, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%). Występują tu również obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące tereny między linią brzegu rzeki Wisły i Dunajca, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy (arkusze map: M-34-66-A-b-4, M-34-66-B-a-3, M-34-66-B-a-4, M-34-66-A-d-2, M-34-66-B-c-1). Dodatkowo zgodnie

z mapami zagrożenia powodziowego w granicach gminy występują obszary zagrożone zalaniem, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% a także obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%).

W niniejszym studium naniesiono obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) zgodnie z aktualnymi mapami zagrożenia powodziowego. Obszary te zostały oznaczone na zał. Nr. 2 oraz zał. Nr. 3 jako „**Obszary szczególnego zagrożenia powodzią**”.

8.2. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są związane z możliwością wystąpienia awarii bądź wypadków z udziałem substancji niebezpiecznych. Substancje niebezpieczne są przewożone przez teren gminy transportem drogowym oraz są magazynowane, głównie na terenach stacji paliw oraz zakładów przemysłowych.

Na terenie miasta i gminy Gręboszów nie znajduje się ani jeden zakład zakwalifikowany do kategorii zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub posiadający magazyn substancji niebezpiecznych.

Ponadto zagrożenie pożarowe na terenie gminy stwarza zwartość zabudowy budynków drewnianych i budynków o pokryciu łatwopalnym.

9. UWARUNKOWANIA WNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Obszar gminy Gręboszów znajduje się poza zasięgiem gwałtownych zjawisk o charakterze geologicznym i geomorfologicznym. Rzeźba terenu nie stwarza warunków do spontanicznych ruchów masowych gruntu. W bazie SOPO (System Osłony Przeciwosuwiskowej) nie znajduje się żadne osuwiska (obrywy), czy tereny zagrożone ruchami masowymi na terenie gminy.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Gmina Gręboszów jest uboga w złoża kopalin. Na obszarze gminy brak jest udokumentowanych złóż surowców naturalnych. Jednocześnie na obszarze gminy znajdują się 2 obszary perspektywiczne i prognostyczne.

Tabela 10. Złoża perspektywiczne i prognostyczne na obszarze gminy Gręboszów

L.p.	Nr obszaru	Kopalina	Geneza	Lokalizacja wg. miejscowości
1.	1300_007	Siarka rodzima (SR)	osadowa – chemiczna	Borusowa, Kozłów, Hubenice
2.	0949_018	Piasek (KN)	osadowa – mechaniczna rzeczna	Okręg, Bieniaszowice

Źródło: <https://geolog.pgi.gov.pl/>

Uwarunkowania wynikające z występowania zasobów wód podziemnych zostały wskazane w podrozdziale „3.5. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne”.

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na obszarze gminy Gręboszów nie zostały wyznaczone obszary i tereny górnicze.

12. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy Prawo wodne – obszar gminy leży poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

Obszary chronione przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych stanowią grunty rolne I-III klasy oraz lasy. Wyżej wymienione obszary zostały opisane w „Podrozdziale 3.7. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna” oraz Podrozdziale „3.8. Lasy”.

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy o ochronie przyrody zostały opisane w „Podrozdziale 3.11. Ochrona Przyrody”.

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zostały opisane w „Podrozdziale 4.2. Zasoby ochrony konserwatorskiej”.

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze zostały opisane w „Rozdziale 10. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla”.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

13.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji

Wschodnią częścią gminy, z południa na północ na odcinku 10,2 km przebiega droga wojewódzka nr 973 relacji Żabno – Borusowa - granica województwa. Droga ta łączy się przeprawą mostową przez Wisłę, z drogą krajową relacji Kraków – Sandomierz. Droga ta ma duże znaczenie gospodarcze dla regionu i gminy.

Tabela 13.1.1. Wykaz dróg na terenie gminy Gręboszów

Numer drogi	Przebieg	Rodzaj nawierzchni
Droga wojewódzka		
973	Żabno-Borusowa	Utwardzona

Drogi powiatowe		
1301 K	Wola Żelichowska- Gręboszów - Otfinów	Utwardzona
1302 K	Ujście Jezuickie - Borusowa	Utwardzona
1303 K	Zawierzbie – Kozłów - Szczucin	Utwardzona
1303 S	Gręboszów	Utwardzona
1304 K	Gręboszów - Siedliszowice	Utwardzona
1305 K	Szczurowa - Żelichów	Utwardzona
1313 K	Dąbrowa Tarnowska – Żelichów	Utwardzona

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie Tarnowskiej

Tabela 13.1.2. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Gręboszów

L.p.	Numer drogi	Nazwa	Miejscowość i nr działki	Klasa drogi
1	K 180081	Bieniaszowice - Lubiczko, k/Cabajka	Bieniaszowice 68, Lubiczko	Dojazdowa
2	K 180082	Bieniaszowice - do Dunajca	Bieniaszowice 489/1, 489/2, 5, 490, 113	Dojazdowa
3	K 180083	Bieniaszowice - do wału	Bieniaszowice 491/1	Dojazdowa
4	K 180084	Bieniaszowice - przewiązka	Bieniaszowice 491/2	Dojazdowa
5	K 180085	Biskupice - k/Gądka	Biskupice 75/1, 75/2	Dojazdowa
6	K 180086	Biskupice - k/Remizy	Biskupice 436	Dojazdowa
7	K 180087	Borusowa - do Jungu	Borusowa 667	Dojazdowa
8	K 180088	Borusowa - Błonie	Borusowa 424, 687	Dojazdowa
9	K 180089	Borusowa - Stara droga	Borusowa 669/2	Lokalna
10	K 180090	Gręboszów - k/Surmana	Gręboszów 512	Dojazdowa
11	K 180091	Gręboszów - k/Banku	Gręboszów 847	Dojazdowa
12	K 180092	Gręboszów - Zaogrodzie	Gręboszów 505	Dojazdowa

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gręboszów

13	K 180093	Gręboszów - Karsy	Gręboszów 844, Karsy 357	Lokalna
14	K 180094	Gręboszów - Wola Gręboszowska - Karsy	Gręboszów 852,573/6, 573/7, 573/9, 573/10, 526/9,534/2, 546/2, Wola Gręboszowska 605/1, 185 Karsy 360	Lokalna
15	K 180095	Gręboszów - Uliczka	Gręboszów 848	Dojazdowa
16	K 180096	Hubenice - k/Remizy	Hubenice 288, 289	Dojazdowa
17	K 180097	Hubenice - do śluzy	Hubenice 507, 245/6	Dojazdowa
18	K 180098	Karsy - do wodowskazu	Karsy 358	Dojazdowa
19	K 180099	Karsy - uliczka	Karsy 186	Dojazdowa
20	K 180100	Lubiczko - Żelichów (Kopanina)	Lubiczko 156 Żelichów 69 Wola Żelichowska 167/2	Lokalna
21	K 180101	Lubiczko - Gręboszów - Wola Gręboszowska (przez Miłocin)	Gręboszów 856, 858, 859 Wola Gręboszowska 411, 190/2	Lokalna
22	K 180102	Lubiczko - przez wieś	Lubiczko 296	Dojazdowa
23	K 180103	Lubiczko - za Łosem	Lubiczko 518, 484	Dojazdowa
24	K 180104	Okręg - Lubiczko (do Dunajca)	Okręg 59,112 Lubiczko 342	Lokalna
25	K 180105	Okręg - błonie	Okręg 21	Dojazdowa
26	K 180106	Ujście Jezuickie - Lubiczko (k/Krzyża)	Gręboszów 851	Dojazdowa
27	K 180107	Ujście Jezuickie (skoska)	Ujście Jezuickie 385	Lokalna
28	K 180108	Ujście Jezuickie, k/Dudka	Ujście Jezuickie 202,366 Biskupice 255	Dojazdowa
29	K 180109	Ujście Jezuickie (do promu)	Ujście Jezuickie 79	Lokalna
30	K 180110	Wola Gręboszowska - Hubenice (koło Sambora)	Wola Gręboszowska Borusowa 673 Kozłów 620, 17	Dojazdowa
31	K 180111	Wola Gręboszowska (rybna)	Wola Gręboszowska 370	Dojazdowa

32	K 180112	Wola Gręboszowska	Wola Gręboszowska 605/1, 605/2	Lokalna
33	K 180113	Wola Gręboszowska - do Zaogrodzia	Wola Gręboszowska 602/1	Dojazdowa
34	K 180114	Wola Żelichowska - do Zalipia	Wola Żelichowska 569, 633	Lokalna
35	K 180115	Wola Żelichowska - Koło Gimnazjum i skoska	Wola Żelichowska 262, 556	Dojazdowa
36	K 180116	Wola Żelichowska - Uliczka	Wola Żelichowska 315	Dojazdowa
37	K 180117	Wola Żelichowska - koło sołtysa	Wola Żelichowska 543	Dojazdowa
38	K 180118	Zapasternicze - przez wieś	Zapasternicze 102, 157	Lokalna
39	K 180119	Zapasternicze, koło Gawła	Zapasternicze 37	Dojazdowa
40	K 180120	Zawierzbie do wału	Zawierzbie 15/1, 15/2 Biskupice 441	Dojazdowa
41	K 180121	Zawierzbie - Karsy - koło Brzysia	Karsy 16 Biskupice 333	Dojazdowa
42	K 180122	Żelichów - uliczka	Żelichów 591	Dojazdowa
43	K 180123	Żelichów - k/Dudka	Żelichów 606	Dojazdowa
44	dz. 126	Karsy - Na Bugaj	Karsy 126	Dojazdowa

Źródło: Urząd Gminy Gręboszów (stan na marzec 2023 r.)

Transport zbiorowy osób realizowany jest przez prywatne firmy przewozowe i nie obejmował następujących miejscowości: Lubiczka, Kars, Woli Gręboszowskiej oraz Zapasternicza. Liniami tymi można było bezpośrednio dostać się do Dąbrowy Tarnowskiej oraz Tarnowa przez Żabno. Gmina jest właścicielem 20 przystanków autobusowych, w tym 13 z wiatami przystankowymi. Gmina nie pobiera żadnych opłat za korzystanie z nich przez przewoźników.

System publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez gminę od września 2022 r. obejmuje wszystkie miejscowości gminy a funkcjonująca linia wynosi 34,5 km.

Długość ścieżek rowerowych na dzień 1 stycznia 2021 r. wynosiła 14,46 km i był to odcinek Wiślanej Trasy Rowerowej (Bieniaszowice – Hubenice) będącej we władaniu Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie. W ciągu roku na terenie Gminy oznakowano znakami R-4, R-4b i pochodnymi rowerowy Szlak Bursztynowy „Greenways” Budapeszt – Gdańsk na odcinkach dróg gminnych: m.in. w m. Wola Żelichowska K180114, w m. Gręboszów – Karsy K180093, w m. Karsy K180098 oraz w m. Borusowa K180089 (na odcinku tych dróg o łącznej długości 3 540 m.). Dodatkowo szlak biegnie też drogami powiatowymi 1303K i 1302K oraz drogą wojewódzką 973.

13.2. Zaopatrzenie w wodę

Na teren gminy Gręboszów woda przeznaczona do spożycia przez ludzi dostarczana jest dwoma wodociągami publicznymi, tj.:

- 1) wodociągiem publicznym Gorzyce, którego właścicielami jest gmina Gręboszów, a zarządcą i jednostką odpowiedzialną za jakość wody jest Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Dąbrowie Tarnowskiej, ul. Zazamcze 53, 33-200 Dąbrowa Tarnowska;
- 2) wodociągiem publicznym Mędrzechów, którego właścicielem jest gmina Gręboszów, a za jakość wody odpowiada Stacja Uzdatniania Wody w Mędrzechowie.

Wodociąg publiczny Gorzyce dostarcza wodę do miejscowości: Gręboszów, Bieniaszowie, Okręg, Ujście Jezuickie, Biskupice, Zawierzbie, Karsy, Lubiczko, Zapasternicze, Żelichów, Wola Żelichowska, Wola Gręboszowska, natomiast wodociąg publiczny Mędrzechów zaopatruje miejscowości: Borusowa, Hubenice i Kozłów.

W 2021 r. 75,4% mieszkańców gminy posiadało dostęp do sieci wodociągowej. Łączna długości sieci wynosiła 80,1 km i obsługiwała w 2021 r. 843 połączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Według stanu na 31 grudnia 2022r. w wodę zaopatrywanych jest 2344 osób. Sieć wodociągowa na terenie gminy Gręboszów ogólnie jest w stanie dobrym, przy czym część najstarszych odcinków sieci wodociągowej podlega wymianie.

Łączna aktualna wielkość produkcji wody pitnej wyniosła 232m³/dobę. Zużycie wody na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniosło 20,1 m³.

13.3. Gospodarka ściekowa

Gmina Gręboszów nie posiada własnej oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej. Brak skanalizowania gminy wynika głównie z jej typowo rolniczego charakteru, a więc zabudowy rozproszonej. Układ zabudowy uniemożliwia rozbudowę sieci kanalizacyjnej ze względów ekonomicznych.

Ścieki z ogółu domostw odprowadzane są do tzw. zbiorników bezodpływowych bądź przydomowych oczyszczalni ścieków. Ponieważ ścieki z większości gospodarstw niepoddawane są dalszej utylizacji, następuje ich wywóz w sposób zorganizowany, do oczyszczalni ścieków w Dąbrowie Tarnowskiej oraz do stacji zlewnej w Niedomicach podłączonej do oczyszczalni ścieków w Tarnowie.

13.4. Zaopatrzenie w gaz

Dystrybutorem sieci gazowej na terenie Gminy Gręboszów jest Polska Spółka Gazownictwa Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie. Do Gminy gaz doprowadzany jest gazociągiem o przekroju \varnothing 80, stanowiącym odgałęzienie od wysokoprężnego gazociągu \varnothing 300 relacji Podgórska Wola – Grzybów. Gazociąg ten dochodzi do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w Woli Gręboszowskiej, skąd gaz rozprowadzany jest do wszystkich sołectwach. Sieć średnioprężna wykonana jest z rur PE, z wyjątkiem sołectw: Wola Żelichowska, Zapasternicze, Żelichów, Hubenice oraz Borusowa, gdzie wykonana została z rur stalowych.

Stan techniczny sieci gazowej dystrybutor oceniła w 70 % jako dobry i w 30 % jako średni.

Na terenie gminy w 2021 r. było ogółem 623 odbiorców gazu ziemnego (gospodarstwa domowe). Roczne zużycie gazu ziemnego wg grup odbiorców za 2021 r. wyniosło 5717,9 MWh. Większość odbiorców stanowią gospodarstwa domowe. Na terenie gminy Gręboszów zapotrzebowanie na gaz ziemny na koniec 2021 r. na jednego mieszkańca wyniosło 1750,2 kWh.

Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Krakowie na chwilę obecną nie planuje na terenie gminy Gręboszów budowy nowych systemowych stacji gazowych oraz sieci gazowej wykraczającej poza zakres lokalnej rozbudowy sieci do nowo przyłączanych obiektów budowlanych.

Ponadto przez teren gminy na Gręboszów przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN1000 MOP 8.4MPa na odcinku Podgórska Wola – Tworzeń (woj. śląskie), którego zarządca jest Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

13.5. Elektroenergetyka

Dystrybutorem infrastruktury elektroenergetycznej na terenie gminy Gręboszów jest TAURON Dystrybucja S.A.. Na terenie gminy Gręboszów zlokalizowanych jest łącznie 32 stacji SN/nN, z czego 1 nie stanowi własności Spółki. Głównym punktem zasilania terenu Gminy jest stacja 110/15 kV Niedomice, stacja 110/15 kV Oleśnicka oraz stacja 110/15 kV Szczucin. Stacje te zlokalizowane są poza granicą administracyjną Gminy Gręboszów. Energia elektryczna dostarczana jest poprzez dystrybucyjną sieć średniego napięcia 15 kV, stacje SN/nN i sieć niskiego napięcia 0,4 kV. Zapotrzebowanie na energię elektryczną w Gminie jest w pełni pokrywane przez obecny system elektroenergetyczny.

Zapotrzebowanie na energię elektryczną w Gminie jest w pełni pokrywane przez obecny system elektroenergetyczny. Do roku 2032 w Gminie prognozowany jest znaczny wzrost zużycia energii elektrycznej u odbiorców indywidualnych. Szacuje się, iż wzrost wyniesie nawet 22%, w stosunku do roku bazowego. Zapewnienie odpowiednich parametrów jakościowych oraz zwiększenie dostaw niezawodności energii planuje się poprzez modernizację infrastruktury elektroenergetycznej. Budowa nowych urządzeń elektroenergetycznych SN i nN będzie, zgodnie prowadzona zgodnie z ustawą Prawo energetyczne i aktami wykonawczymi. Szczegółowe warunki określa TAURON Dystrybucja Oddział w Tarnowie, po wystąpieniu zainteresowanych z wnioskiem o określenie warunków przyłączenia. Zgodnie z ustawą „Prawo Energetyczne” przedsiębiorstwa zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej są obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie z odbiorcami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki dostarczenia, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru. Za przyłączenie do sieci pobierana jest opłata zgodnie z obowiązującą taryfą.

Przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania należy zabezpieczyć tereny pod budowę napowietrznych i kablowych linii średniego i niskiego napięcia, stacji transformatorowych oraz umożliwić rozbudowę sieci w pasach drogowych.

13.6. Zaopatrzenie w ciepło

Teren Gminy Gręboszów charakteryzuje się brakiem zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Brak jest także lokalnych kotłowni o dużej mocy cieplnej. Potrzeby energetyczne i grzewcze w Gminie są zaspokajane głównie przez małe kotłownie i kotłownie domowe. W Gminie energię ciepłą wykorzystuje się:

- 1) do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynkach mieszkalnych;
- 2) do przygotowania posiłków w gospodarstwach domowych;
- 3) do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania c.w.u., na potrzeby technologiczne (w kuchniach).

Jako paliwo wykorzystuje się głównie węgiel i drewno. Powszechne stosowanie węgla wynika z jego atrakcyjnej ceny w stosunku do innych paliw. Wykorzystanie pozostałych „ekologicznych” paliw (np. olej opałowy) w gminie, pomimo, że posiadają znikomy wpływ na środowisko w dalszym ciągu jest mało popularne w porównaniu do węgla i drewna.

Ze względu na znaczne rozproszenie zabudowy, realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego w gminie, byłaby ekonomicznie nieuzasadniona. Dlatego

należy przyjąć, że zaopatrzenie w ciepło, nadal odbywać się będzie poprzez indywidualne źródła ciepła. W przyszłości zmianie może ulec udział procentowy poszczególnych nośników energii, ze względu na trudne do przewidzenia zmiany cen paliw oraz przyjętą przez Sejmik Województwa Małopolskiego, tzw. uchwałę antysmogową dla Małopolski przyczyniają się do mniejszego zużycia paliwa oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska.

13.7. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej

W zakresie usług telekomunikacyjnych na terenie gminy Gręboszów znajdują się sieci telekomunikacyjne, linie światłowodowe oraz radiowe łącza telekomunikacyjne. Mieszkańcy gminy posiadają nieograniczony dostęp do telefonii stacjonarnej. Na terenie gminy usługi telekomunikacyjne w dużej mierze świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna stacja taka stacja w Gręboszowie nr 146, na dz.ewid. nr 613.

Stacje bazowe telefonii komórkowych są obiektami istotnymi z punktu widzenia ochrony środowiska. W otoczeniu anten stacji bazowych GSM, znajdujących się w gminie, pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych w praktyce występują w odległości do 25 metrów od anten na wysokości ich zainstalowania. Ponieważ anteny są instalowane na dachach wysokich budynków lub na specjalnie stawianych wieżach, nie stwarzają one zagrożenia dla mieszkańców.

13.8. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Gręboszów nie istnieje żadne zamknięte lub czynne składowisko odpadów komunalnych. Odpady komunalne z terenu gminy Gręboszów odbierane są przez wyspecjalizowaną firmę, która wyłoniona została do realizacji niniejszego zadania w drodze przetargu. Zebrane odpady przekazywane są następnie do instalacji przetwarzania odpadów. Wg."Planu gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego na lata 2016-2022 i 2023-2028" gmina Gręboszów należy do regionu małopolskiego gospodarki odpadami komunalnymi. W skład Regionu Małopolskiego wchodzi wszystkie powiaty oraz gminy województwa małopolskiego oraz dodatkowo z województwa śląskiego powiat miasto Jaworzno, gmina Miedźna (powiat pszczyński), Wilamowice (powiat bielski).

Dla Regionu Małopolskiego określa się instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych:

Instalacje regionalne:

- 1) instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, ul. Komunalna 20A, 33-100 Tarnów,
- 2) instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, ul. Komunalna 29, 33-100 Tarnów,

Do w/w instalacji trafiają odebrane od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Gręboszów zmieszane odpady komunalne.

Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionu w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn to: sortownia zmieszanych odpadów komunalnych, ul. Czysta, 33-101 Tarnów.

Odbiór nieczystości komunalnych od mieszkańców następuje według ustalonego harmonogramu. Na terenie gminy Gręboszów został również zorganizowany stacjonarny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów

Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w Gręboszowie w magazynie byłej Gminnej Spółdzielni w Gręboszowie pod adresem Gręboszów nr 164.

Na chwilę obecną (marzec 2023 r.) rozpoczęto konsultacje społeczne projektu Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY GRĘBOSZÓW

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7, w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:

- 1) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne;
- 2) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 3) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy;
- 4) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

14.1. Analiza ekonomiczna

14.1.1 Dochody i subwencje

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat gmina odnotowała systematyczny wzrost dochodów, które w 2021 r. osiągnęły poziom ponad 17,5 mln zł. Na dochód ogółem składają się subwencja ogólna, dochody własne, dotacje celowe z budżetu państwa oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej i inne środki określone w odrębnych przepisach.

Tabela 14.1.1. Dochody ogólne gminy Gręboszów w wybranych latach

Kategoria dochodu	2018 r.	2019r.	2020 r.	2021 r.
Dochody ogółem	11 281 939,44 zł	11 980 391,31 zł	18 358 285,17 zł	17 589 024,02 zł
Dochody własne	2 981 087,25 zł	3 129 093,61 zł	6 957 587,96 zł	4 991 680,89 zł
Subwencja ogólna	4 166 314,00 zł	4 433 247,00 zł	4 754 141,00 zł	7 890 914,00 zł
Dotacje celowe z budżetu państwa ogółem	305 139,67 zł	366 197,02 zł	367 120,12 zł	420 531,93 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2023.

Subwencje są przekazywane przez organy państwowe na zadania własne gmin i stanowią, łącznie z dochodami własnymi, podstawę do planowania wydatków budżetowych na dany rok. O przeznaczeniu środków przekazanych w ramach subwencji decyduje organ stanowiący – Rada Gminy Gręboszów.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, źródłami dochodów gminy są:

- 1) wpływy z podatków:
 - a) od nieruchomości,
 - b) rolnego,
 - c) leśnego,
 - d) od środków transportowych,
 - e) dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej
 - f) od spadków i darowizn,
 - g) od czynności cywilnoprawnych;
- 2) wpływy z opłat:
 - a) skarbowej,
 - b) targowej,
 - c) miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,
 - d) reklamowej,
 - e) eksploatacyjnej
 - f) innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Wykres 14.1.1. Struktura dochodów budżetu gminy Gręboszów za 2018-2021 r. w podziale na dochody

Budżet gminy Gręboszów w latach 2018 - 2021 w podziale na działy DOCHODY (w zł)					
Dział	Nazwa	2018	2019	2020	2021
010	Rolnictwo i łowiectwo	413 442,28	486 291,28	450 669,91	702 683,51
600	Transport i łączność	40 489,20	31 320,00	38 998,80	490 559,40
700	Gospodarka mieszkaniowa	109 302,36	54 784,93	98 424,99	78 764,69
750	Administracja publiczna	87 583,34	238 243,51	53 004,76	65 341,72
751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	52 007,62	40 450,00	38 402,00	900,00
752	Obrona narodowa	690,00	470,00	0,00	600,00
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 309,76	49 102,32	33 661,37	68 136,37
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek	2 531 069,55	2 730 530,19	2 765 858,67	2 934 415,60

	nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem				
758	Różne rozliczenia	4 170 807,86	4 434 658,45	7 965 528,47	8 342 638,81
801	Oświata i wychowanie	150 887,17	135 933,06	2 418 920,79	341 678,71
851	Ochrona zdrowia	100,00	0,00	462,96	23 409,84
852	Pomoc społeczna	273 112,68	351 953,11	370 451,54	354 484,21
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	5 100,00	0,00
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	30 327,00	38 000,00	30 275,00	36 275,00
855	Rodzina	2 572 012,14	2 988 348,62	3 172 910,90	3 028 461,83
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	714 228,92	399 624,27	874 869,32	920 961,69
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	132 000,00	0,00	40 000,00	30 000,00
926	Kultura fizyczna	0,00	0,00	0,00	168 966,06
RAZEM DOCHODY:		11 281 939,44	11 980 391,31	18 358 285,17	17 589 024,02

Źródło: BDL, marzec 2023 r.

Największą pozycję dochodów budżetu w podziale na działy w 2021 r., w skład których wchodzi m.in.: różne rozliczenia (Dział 758), w którym zawiera się m.in. część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin tj., 47,4% dochodów ogółem. Drugą co do wielkości pozycją dochodową jest Dział 855 Rodzina, co stanowi 17,22% dochodów ogółem. Trzecią pozycję stanowiły dochody od osób prawnych, od osób fizycznych (...) stanowiącej ok 16,7% dochodów ogółem. Czwartą pozycję stanowią dochody z gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (Dział 900) tj. 5,2%.

Wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczenia subwencji wyrównawczej na 2023 rok dla gminy Gręboszów wyniósł 1054,75, a średnia dla kraju – wskaźnik Gg– 2246,66. W 2022 r. Gmina Gręboszów zajęła 814 pozycję spośród 2447 gmin w Polsce w rankingu dochodów podatkowych.

14.1.2. Wydatki budżetu gminy

Wydatki ponoszone przez jednostki samorządu terytorialnego podzielić można pod względem przeznaczenia na dwie duże grupy:

- 1) wydatki bieżące – związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania poszczególnych obiektów jednostek samorządu terytorialnego i zaspokajaniem bieżących potrzeb wynikających z realizacji zadań;
- 2) wydatki inwestycyjne – służące podwyższaniu standardów i zakresu usług oraz szeroko rozumianemu rozwojowi jednostki samorządu terytorialnego.

Największą pozycję wydatków w 2021 r. stanowiły wydatki na oświatę, tj. 27,2% wydatków ogółem, drugie co do wielkości pozycja wydatków, to wydatki na Dział Rodzina (Program 500+) stanowiące 19,6% wydatków. Trzecia co do wielkości pozycja wydatków, bo stanowiąca prawie 15% w strukturze wydatków ogółem, to kwota wydatkowana na administrację publiczną - co w 2021 r. było spowodowane przebudową i rozbudową budynku Urzędu Gminy.

Tabela 14.1.2.1. Wydatki gminy Gręboszów w wybranych latach

Wydatki	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Wydatki ogółem	11 498 348,47 zł	11 615 565,13 zł	15 690 075,78 zł	15 759 738,52 zł
Wydatki na 1 mieszkańca ogółem	3 441,59 zł	3 463,20 zł	4 766,12 zł	4 823,92 zł
Wydatki bieżące	10 105 060,66 zł	11 228 642,71 zł	11 845 185,33 zł	13 324 492,44 zł
Wydatki inwestycyjne	1 393 287,81 zł	386 922,42 zł	3 844 890,45 zł	2 435 246,08 zł
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	12,1%	3,3%	24,5%	15,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2023.

Potrzeby, które gmina ma do zaspokojenia wymagają mniejszych nakładów, aniżeli jest ona w stanie zapewnić po stronie dochodów. W 2021 r. odnotowano nadwyżkę budżetową w kwocie 1 829 285,50 zł.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. Gmina Gręboszów obciążona jest trzema kredytami i pożyczką w NFOŚiGW. Całkowite zadłużenie na koniec 2021 roku, wynosi 1 262 201,00 zł (1 044 401,00 zł, rok wcześniej).

14.1.3. Wykonanie budżetu gminy Gręboszów

Tabela 14.1.3. Nadwyżki budżetowe gminy

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Nadwyżka	-216 409,03	364 826,18 zł	2 668 209,39 zł	1 829 285,50 zł

Źródło: Raporty o stanie gminy za 2019, 2020, 2021 r.

Wykazane w sprawozdaniu nadwyżki budżetowe gmina Gręboszów w części przeznacza na spłatę zadłużenia.

14.2. Podsumowanie analizy budżetu gminy Gręboszów

1. Wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczenia subwencji wyrównawczej na 2021 rok dla gminy Gręboszów wyniósł 1527,91, a średnia dla kraju-wskaźnik Gg- 2098,22. W gminie na 1 mieszkańca przypadało w 2021 r. ok. 72,8% średnich dochodów podatkowych w Polsce. Wysokość subwencji wyrównawczej w 2023 roku wyniosła natomiast 3 213 468,00 zł.
2. Gmina Gręboszów należy do średnio zamożnych gmin - wiejskich, w 2021 roku dochód na jednego mieszkańca wyniósł 5 383,85 zł na jednego mieszkańca, co usytuowało gminę na 814 pozycji na 2477 gmin w Polsce.
3. Dochody gminy Gręboszów w 2021 r. to w ok.47,4% subwencja ogólna. Drugą co do wielkości pozycją dochodową jest Dział 855 Rodzina, co stanowi 17,22% dochodów bieżących. Jest to zjawisko finansowania zewnętrznego, z budżetu państwa.
4. Za negatywne zjawisko należy uznać wysokie wydatki bieżące. W 2021 r. wydatki pochłonęły one ok. 90,5% dochodów ogółem. Istnieje więc konieczność podjęcia działań związanych ze wzrostem dochodów własnych (podatki) i ograniczeniem wydatków bieżących.
5. Pozytywnym zjawiskiem jest dodatni wynik budżetu (nadwyżka) w latach 2019 - 2021.

14.3. Analiza środowiskowa

Uwarunkowania wynikające z przeprowadzonej analizy stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, predyspozycji geograficzno-klimatycznych oraz wyników inwentaryzacji poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, które warunkują rozwój przestrzenny, pozwalają określić predyspozycje i ograniczenia dla rozwoju określonych funkcji związanych z nowymi terenami przeznaczonymi pod zabudowę w gminie Gręboszów.

- 1) Tereny wyłączone z zabudowy:
 - a) rzeki, mniejsze ciekі, kanały, rowy stałe lub okresowe,
 - b) zbiorniki wodne,
 - c) tereny podmokłe, zabagnione,
 - d) tereny izolowanych zagłębień bezodpływowych,
 - e) większe skupiska zadrzewień,
 - f) tereny łąk i pastwisk pełniących funkcje ekologiczne,
 - g) tereny w sąsiedztwie wałów przeciwpowodziowych.
- 2) Tereny z ograniczeniami w zagospodarowaniu:
 - a) tereny objęte prawnymi formami ochrony przyrody,
 - b) tereny charakteryzujące się płytkim poziomem wód gruntowych (do 1,0 m p.p.t.),
 - c) tereny predysponowane do wyznaczenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej o korzystnych warunkach glebowych (wysokie klasy bonitacyjne gleby – I-III),
 - d) tereny ochrony bezpośredniej oraz pośredniej ujęć wody,
 - e) tereny stanowisk archeologicznych,
 - f) grunty zmeliorowane,
 - g) obszary występowania złóż surowców naturalnych (w tym perspektywicznych),
 - h) tereny przeznaczone pod liniowe układy infrastruktury technicznej (drogi, strefy techniczne od linii energetycznych itp.).

3) Pozostałe tereny korzystne dla zainwestowania:

- a) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piasków luźnych i gliniastych) o dużym zróżnicowaniu warunków gruntowo-wodnych i geotechnicznych, korzystne dla zabudowy z ograniczeniami,
- b) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piasków gliniastych i glin), o warunkach gruntowo-wodnych umożliwiającym zainwestowanie oraz stosunkowo korzystnych warunkach geotechnicznych,
- c) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piaszczysto-żwirowych), bez ograniczeń geotechnicznych, bardzo korzystne dla zabudowy,
- d) tereny częściowo już zabudowane, w większości posiadające uzbrojenie techniczne, korzystne do kontynuowania na nich nowych inwestycji.

Obszar opracowania charakteryzuje się generalną zgodnością form zagospodarowania z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Największe konflikty powstają w tych częściach gminy, gdzie uwarunkowania hydrogeologiczne nie sprzyjają intensywnemu rozwojowi funkcji użytkowych, w tym przemysłowych i intensywnych rolniczych. Obszary cenne przyrodniczo na odcinkach doliny rzeki Wisły i Dunajca użytkowane są w sposób generalnie właściwy z zachowaniem podstawowych cech szaty roślinnej i ugrupowań faunistycznych. Przy wyznaczaniu nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie istotne jest jednak uwzględnienie wymagań wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, zwłaszcza o niekorzystnych warunkach hydrogeologicznych, lokalnych dolin, dawnych starorzeczy, trwałych użytków zielonych, zadrzewień oraz obszarów objętych formami ochrony przyrody. Należy również pamiętać, iż nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim na obszarach, które z obiektywnych przyczyn są najbardziej atrakcyjne dla zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.

14.4. Analiza społeczna

14.4.1. Liczba ludności i jej zmiany

Gmina Gręboszów należy do obszarów słabiej zaludnionych na tle powiatu dąbrowskiego. Wskaźnik gęstości zaludnienia kształtuje się ok. 38,5% poniżej średniej przypadającej na gminy powiatu i w 2021 roku wynosił 67 osób/km² (średnia dla powiatu dąbrowskiego to 109 osób/km²). Gęstość zaludnienia w gminie jest zdecydowanie niższa od średniej dla województwa (226 osób/km²) i od średniej krajowej wynoszącej 122 osoby/km². Analizując gęstość zaludnienia w gminie na przestrzeni ostatnich 15 lat obserwujemy tendencję spadkową.

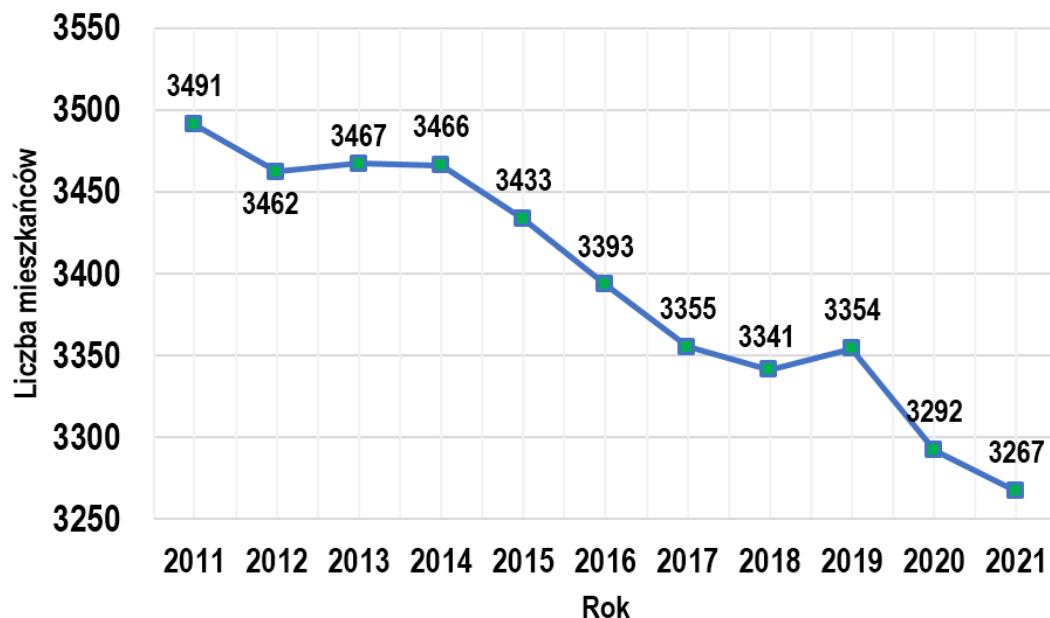
Tabela 14.4.1.1. Gęstość zaludnienia w os./km²

Jednostka	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
gmina Gręboszów	69	69	69	68	67
pow. dąbrowski	112	112	112	110	109
woj. małopolskie	223	224	225	226	226
Polska	123	123	123	122	122

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2023.

Według danych GUS na dzień 31.12.2021 r. gminę zamieszkiwało 3235 osób. W gminie obserwuje się zjawisko spadku liczby mieszkańców. W ciągu ostatnich lat 2011-2021 liczba ludności gminy zmniejszyła się o 246 osób (spadek o ok.7%). Spowodowane jest to zarówno ujemnym saldem migracji, jak i przyrostem naturalnym, który w latach 2011-2021 był ujemny.

Wykres 14.4.1. Liczba mieszkańców gminy Gręboszów w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2023

Tabela 14.4.1.2. Ruch naturalny i migracje ludności w gminie Gręboszów

Rok	Migracje na pobyt stały			Ruch naturalny		
	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem	Saldo migracji	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
2011	27	31	-4	15	43	-28
2012	14	25	-11	22	41	-19
2013	36	29	7	26	41	-15
2014	14	21	-7	19	32	-13
2015	0	0	0	25	45	-20
2016	22	37	-15	22	31	-9
2017	11	34	-23	27	44	-17

2018	27	23	4	29	32	-3
2019	13	25	-12	26	35	-9
2020	17	22	-5	19	41	-22
2021	17	38	-21	20	43	-23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2023

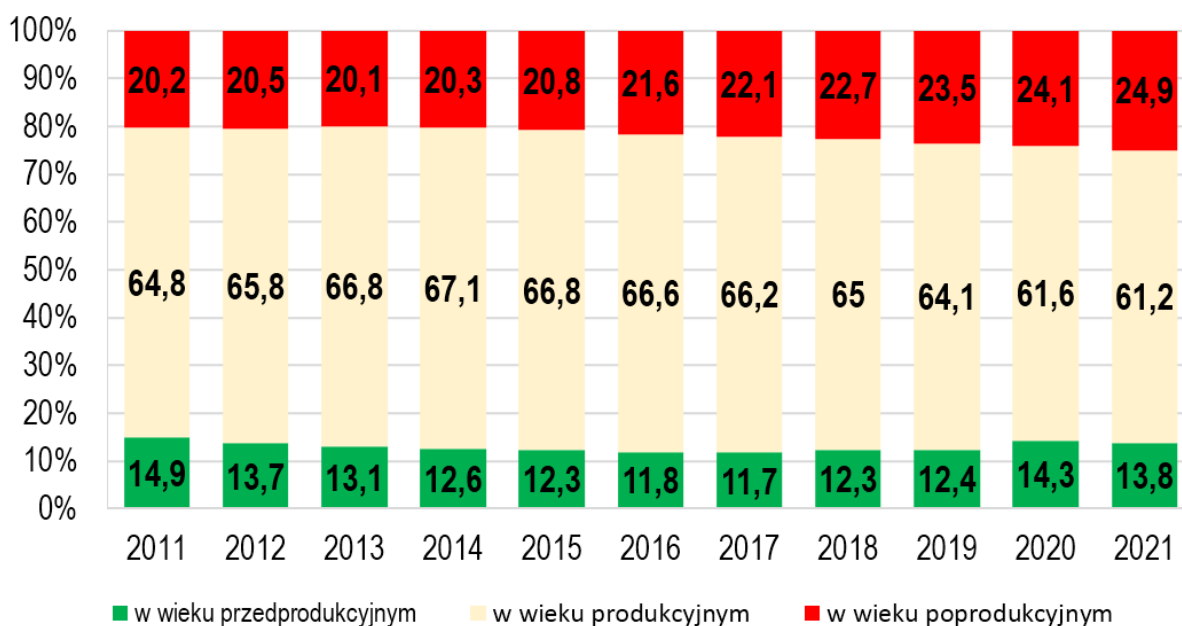
Analizując strukturę wieku mieszkańców pod kątem wieku produkcyjnego, i nieprodukcyjnego, okazuje się, że w wieku produkcyjnym w 2021 r. było w gminie Gręboszów 61,2% ogólnej liczby mieszkańców, zaś w wieku przedprodukcyjnym 13,8% i poprodukcyjnym 24,9% mieszkańców. Dla porównania w 2011 r. udział grupy przedprodukcyjnej był wyższy i wynosił 14,9%. Wyższy był udział grupy produkcyjnej - 64,8%. Niższy był natomiast udział grupy w wieku poprodukcyjnym 20,2%.

Tabela 14.4.1.3. Ludność według funkcjonalnych grup wiekowych w podziale na płeć

Przedział wiekowy	Podział ze względu na płeć	2011		2021	
		Liczba mieszkańców	Udział procentowy	Liczba mieszkańców	Udział procentowy
w wieku przedprodukcyjnym	ogółem	520	14,9	448	13,8
	mężczyźni	257	49,4	242	54,0
	kobiety	263	50,6	206	46,0
w wieku produkcyjnym	ogółem	2257	64,8	1981	61,2
	mężczyźni	1197	53,0	1070	54,0
	kobiety	1060	47,0	911	46,0
w wieku poprodukcyjnym	ogółem	704	20,2	806	24,9
	mężczyźni	252	35,8	288	35,7
	kobiety	452	64,2	518	64,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2023

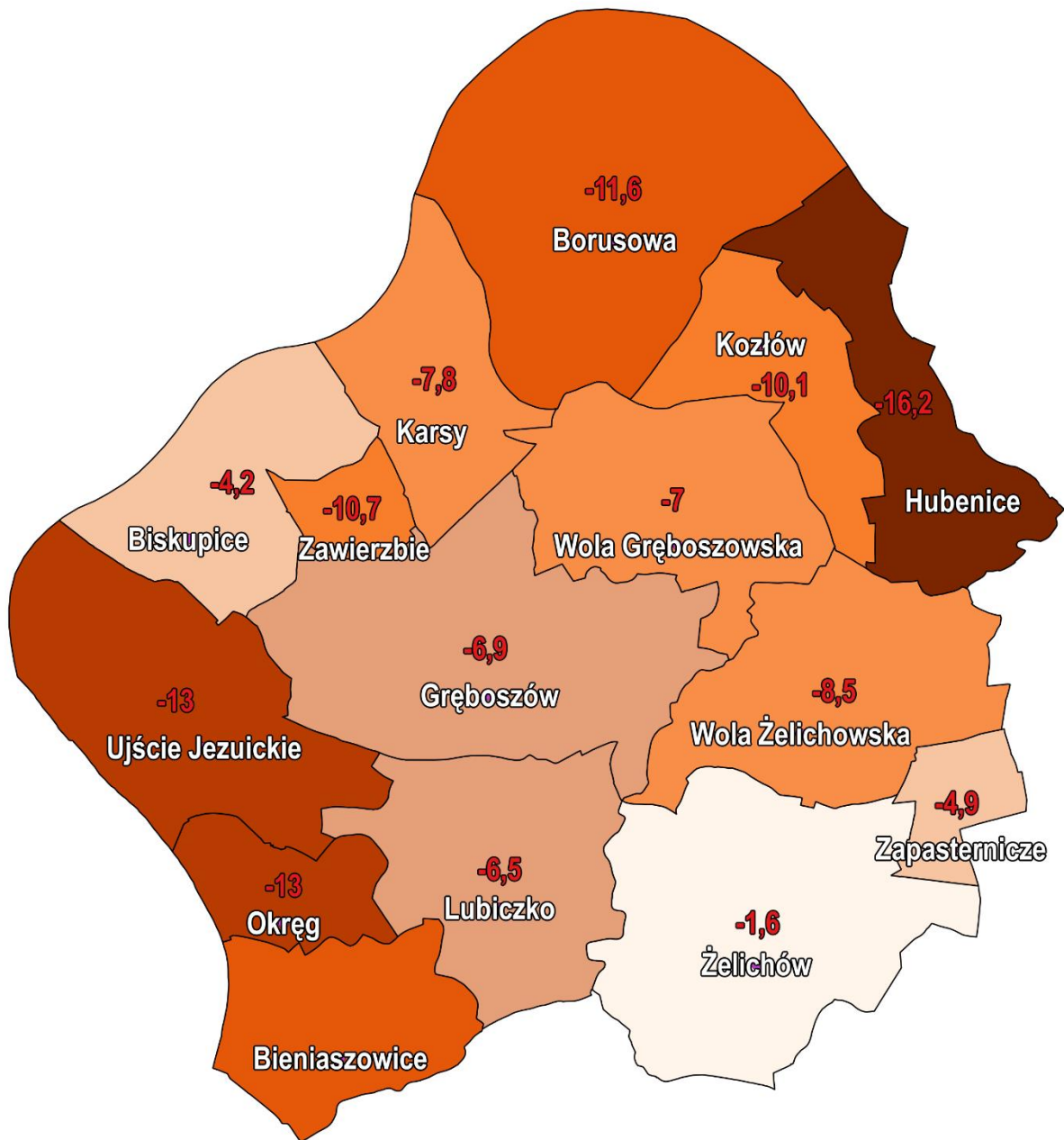
Wykres 14.4.2. Ludność według funkcjonalnych grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2023

Jak widać na powyższym wykresie obserwujemy tu spadający udział grupy wieku produkcyjnego co jest zjawiskiem negatywnym, bowiem to właśnie ta grupa generuje przychody. Grupa ta stanowi o potencjale gminy co może być wykorzystane w procesie promocji gospodarczej. Negatywny jest również wniosek, że grupa wieku poprodukcyjnego na przestrzeni dekady utrzymuje tendencję wzrostową. W tej sytuacji niepokojący jest również trzeci wniosek dotyczący grupy wieku przedprodukcyjnego. Tendencja spadkowa wskazuje kierunek niezbędnych działań w prowadzeniu lokalnej polityki rozwoju.

Rys.14.4.1 Zmiana procentowa liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w 2022 r. w stosunku do roku 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gręboszów

Tabela 14.4.1.4 Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Gręboszów z udziałem procentowym poszczególnych miejscowości w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w roku 2012 oraz 2022 wraz z procentową różnicą liczby mieszkańców w stosunku do roku 2012.

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	2012 r.		2022 r.		SPADEK/WZROST LICZBY MIESZKAŃCÓW W %
		LICZBA LUDNOŚCI	UDZIAŁ %.	LICZBA LUDNOŚCI	UDZIAŁ %	
1.	Bieniaszowice	145	4,1	129	4,1	-11,0
2	Biskupice	144	4,1	138	4,3	-4,2
3.	Borusowa	372	10,6	329	10,3	-11,6
4.	Gręboszów	393	11,2	366	11,5	-6,9
5.	Hubenice	272	7,8	228	7,2	-16,2
6.	Karsy	204	5,8	188	5,9	-7,8
7.	Kozłów	149	4,3	134	4,2	-10,1
8.	Lubiczko	185	5,3	173	5,4	-6,5
9.	Okręg	77	2,2	67	2,1	-13,0
10.	Ujście Jezuickie	370	10,6	322	10,1	-13,0
11.	Wola Gręboszowska	314	9,0	292	9,2	-7,0
12.	Wola Żelichowska	389	11,1	356	11,2	-8,5
13.	Zapasternicze	123	3,5	117	3,7	-4,9
14.	Zawierzbie	103	2,9	92	2,9	-10,7
15.	Żelichów	258	7,4	254	8,0	-1,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gręboszów

Dynamika zmian ludności gminy w podziale na poszczególne miejscowości (rys. 14.3.1) wskazuje, że następuje ogólny spadek liczby mieszkańców w skali gminy. Największy spadek liczby ludności nastąpił w miejscowości Hubenice.

14.4.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego

Analiza ruchu budowlanego w gminie Gręboszów została przeprowadzona na podstawie rejestru wydanych pozwoleń na budowę w latach 2016 – 2022. Z wyżej wymienionego rejestru wybrano pozwolenia na budowę oraz zgłoszenia budowy dotyczące budynków mieszkalnych, usługowych i produkcyjnych dotyczących realizacji nowej zabudowy. Wyniki uzyskanych badań przedstawiono w formie graficznej (rys. 14.3.2).

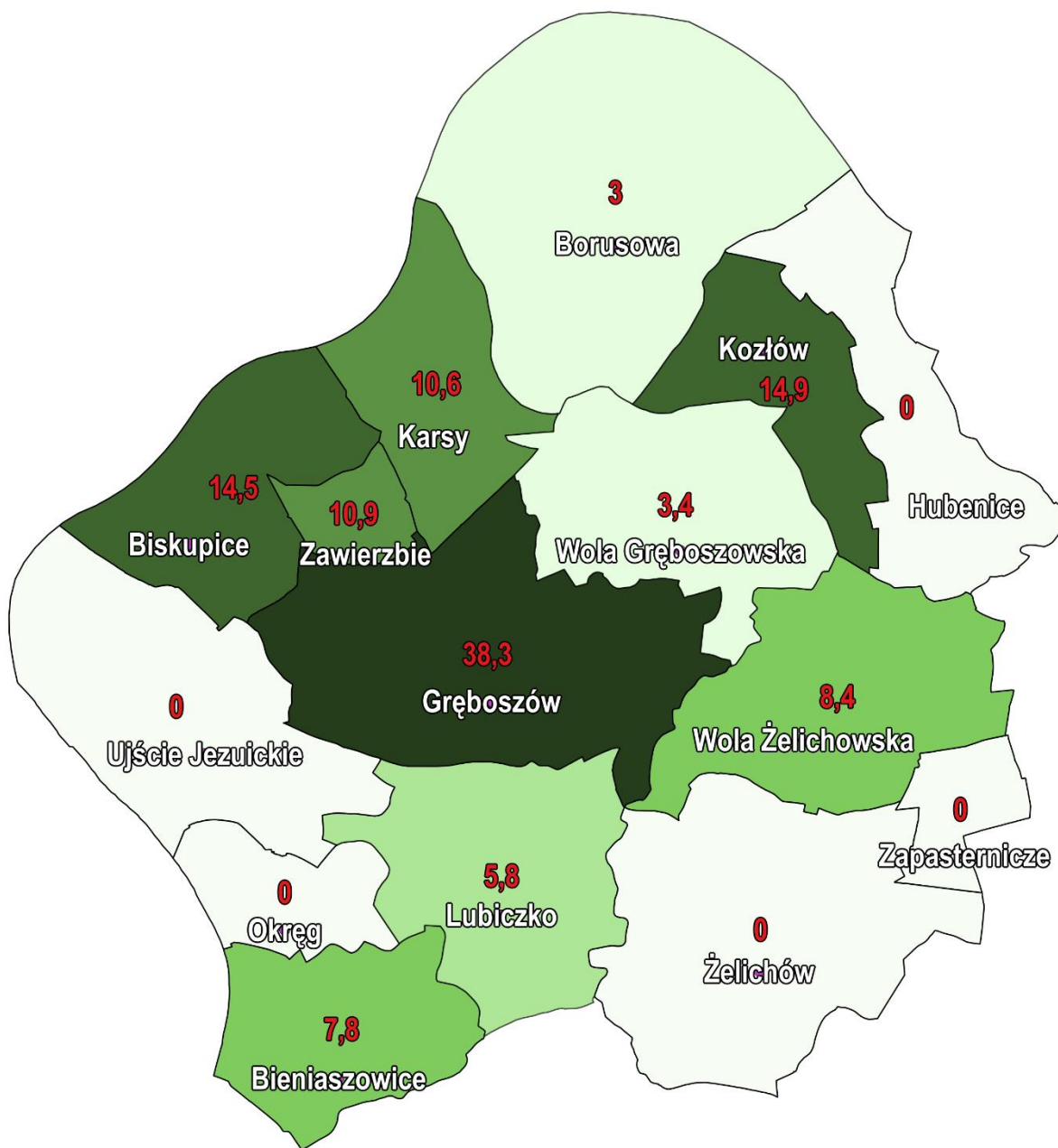
Opracowany rysunek analizujący rozwój budownictwa wskazuje, że nie tylko centralne, najludniejsze miejscowości gminy stanowią te w których ruch budowlany jest największy. Wprawdzie nasilenie ruchu budowlanego zależy w znacznym stopniu od rozwoju procesów osadniczych, ale nie można pominąć wielkości tych miejscowości (liczby mieszkańców). Większa liczba osób generuje odpowiednio większy ruch budowlany. Dlatego warto przyjrzeć się tym danym w odniesieniu do wskaźnika pozwoleń na 1000 mieszkańców.

Tabela 14.4.2. Porównanie liczby wydanych pozwoleń do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w latach 2016-2023.

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA LUDNOŚCI W 2022 r.	LICZBA POZWOLEŃ NA BUDOWĘ	UDZIAŁ WYDANYCH POZWOLEŃ NA BUDOWĘ W %	WSKAŹNIK POZWOLEŃ NA 1000 MIESZKAŃCÓW
1.	Bieniaszowice	129	1	3,6%	7,8
2.	Biskupice	138	2	7,1%	14,5
3.	Borusowa	329	1	3,6%	3
4.	Gręboszów	366	14	50,0%	38,3
5.	Hubenice	228	-	-	-
6.	Karsy	188	2	7,1%	10,6
7.	Kozłów	134	2	7,1%	14,9
8.	Lubiczko	173	1	3,6%	5,8
9.	Okręg	67	-	-	-
10.	Ujście Jezuickie	322	-	-	-
11.	Wola Gręboszowska	292	1	3,6%	3,4
12.	Wola Żelichowska	356	3	10,7%	8,4
13.	Zapasternicze	117	-	-	-
14.	Zawierzbie	92	1	3,6%	10,9
15.	Żelichów	254	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gręboszów oraz danych pochodzących ze strony <http://wyszukiwarka.gunb.gov.pl/>

Rys. 14.4.2 Rozwój budownictwa – wskaźnik wydanych pozwoleń na 1000 mieszkańców w latach 2016-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://wyszukiwarka.gunb.gov.pl/>

Analiza ruchu budowlanego pokazała, że niekoniernie największa jednostki osadnicze gminy Gręboszów mają zarówno największą liczbę, jak i największy udział ilościowy wydanych pozwoleń na budowę.

W w odniesieniu do wskaźnika pozwoleń na 1000 mieszkańców. Na pierwszym miejscu zestawienia również znalazła się miejscowość gminna Gręboszów, w którym mieszka 11,5% mieszkańców gminy, i wskaźnik pozwoleń jest największy – wynosi 38,3. Kolejna jest miejscowość Kozłów która przy udziale 4,2% ogólnej liczny mieszkańców w gminie otrzymał wskaźnik 14,9. Trzecie miejsce zajmuje miejscowość Biskupice ze wskaźnikiem 14,5 przy 7,1% ogólnej liczny mieszkańców gminy. Pięć miejscowości w gminie tj: Ujście Jezuickie, Okręg,

Żelichów, Zapasternicze i Hubenice uzyskało wskaźnik „0” ze względu na brak wydanych pozwoleń na nowe budynki mieszalne, usługowe, produkcyjne w latach 2016-2022.

Powyższa analiza wskazuje miejscowości w których zapotrzebowanie na tereny zabudowy jest największe.

14.4.3. Warunki mieszkaniowe

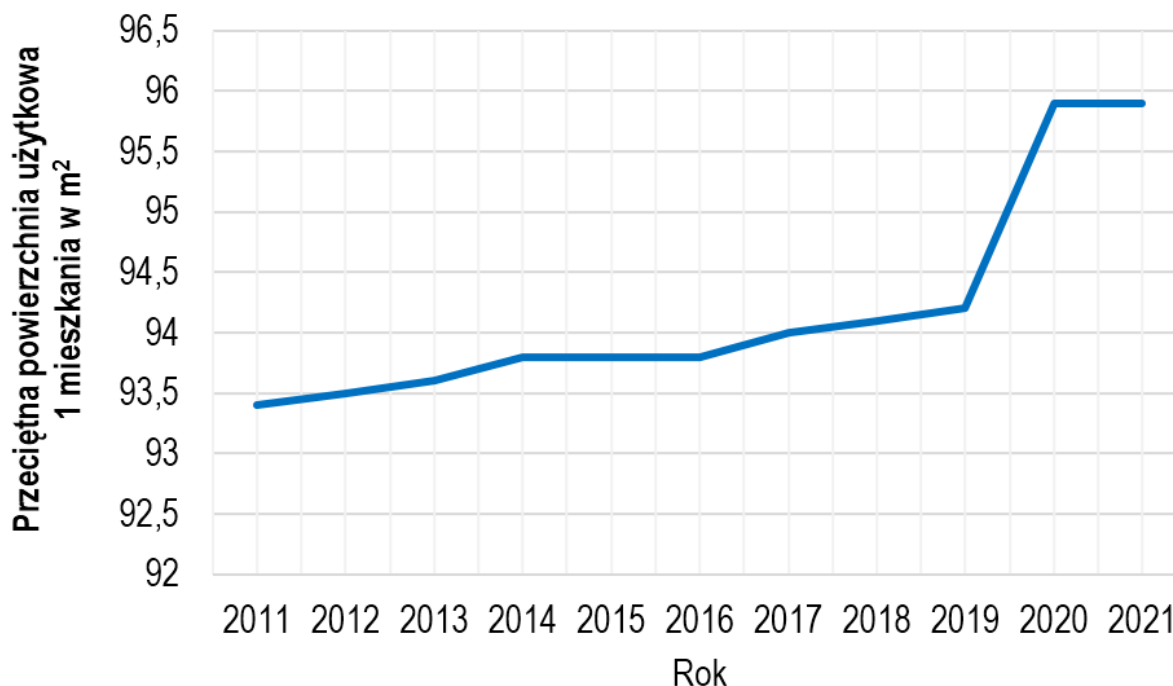
Zasoby mieszkaniowe gminie Gręboszów, według banku danych lokalnych GUS w 2022 r. obejmowały łącznie w 2021 r. 1020 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 95,9 m² i była większa o 2,5 m² w stosunku do roku 2011.

Tabela 14.4.3.1 Zasoby mieszkaniowe w gminie Gręboszów w latach 2011-2021 r.

Rok	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem (w m2)	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m2)
2011	1078	100 634	93,4
2012	1081	101 099	93,5
2013	1084	101 482	93,6
2014	1089	102 191	93,8
2015	1089	102 191	93,8
2016	1089	102 191	93,8
2017	1092	102 676	94
2018	1095	103 032	94,1
2019	1098	103 398	94,2
2020	1018	97 580	95,9
2021	1020	97 820	95,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2023

Wykres 14.4.3.1. Wzrost średniej powierzchni użytkowej mieszkania w gminie Gręboszów w latach 2011-2021 (wartości podane w m²)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2023

Na podstawie analizy zmian cech ilościowych zasobów mieszkaniowych w latach 2011 -2021, prognozuje się dalszy systematyczny przyrost liczby mieszkań, a także wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w założonej perspektywie planistycznej (do 2053 roku). Związane jest to przede wszystkim z bogaceniem się społeczeństwa i potrzebą poprawy warunków zamieszkania mieszkańców gminy.

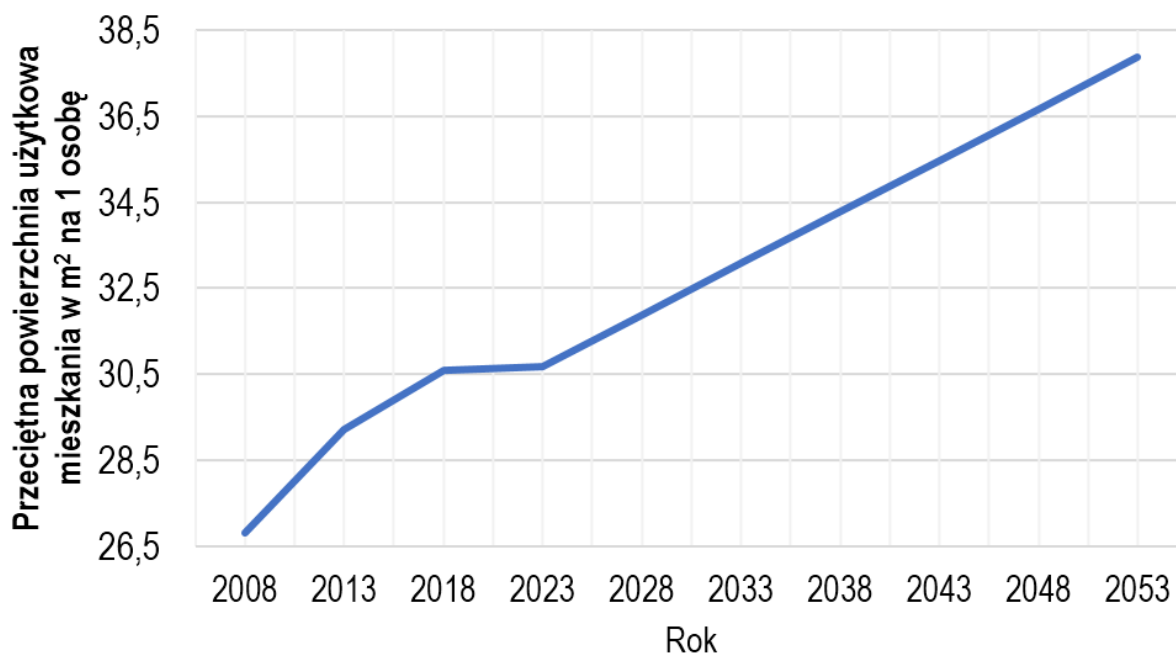
Istotna jest też zmiana wzorów życia rodzinnego – dotyczy ona problematyki zaniku domów wielopokoleniowych (obejmujących trzy lub więcej pokoleń), jako formy zamieszkania dla rodzin. Obecna przemiana modelu rodziny w której dzieci opuszczają dom, zostawiając rodziców na dużej powierzchni mieszkania, przyczynia się do wzrostu wymienionych w powyższej tabeli cech.

Do innych czynników wpływających na powyższy stan możemy zaliczyć:

- 1) starzenie się społeczeństwa;
- 2) samotność starszych ludzi;
- 3) migracje młodych ludzi;
- 4) większa liczba rodziców samotnie wychowujących dzieci;
- 5) wzrost liczby tzw. Singli;
- 6) pary bezdzietne.

Powyższe czynniki, w zdecydowanie większym stopniu, wpływają na wzrost wartości wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę.

Wykres 14.4.3.2. Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę w gminie Gręboszów z uwzględnieniem perspektywy do 2053 (wartości podane w m²)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2023

Jak widać na wykresie powyżej, wartość przeciętnej **powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę** w okresie 10 lat (lata 2012-2022) wzrosła z 29,2 do 30,44 m² – czyli o ok. 4,2%. Dla potrzeb analizy zakłada się utrzymanie tego trendu oraz, że **w 30-letniej perspektywie planistycznej** wartość ta wzrośnie do około **38 m²**.

Tabela 14.4.3.2 Mieszkania oddane do użytkowania (w powierzchni użytkowej mieszkań w m²)

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania	0	465	383	998	0	0	485	356	366	199	328

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2023

W latach 2017-2021 średnio rocznie oddawano do użytku 346,8 m² powierzchni użytkowej nowych mieszkań. Przy założeniu, że obecny trend się utrzyma przez najbliższe 30 lat można założyć, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w optymistycznym wariantcie wyniesie nie więcej niż 10,4 tys. m².

14.5. Prognoza demograficzna

Prognoza demograficzna obejmuje przewidywanie kształtowania się w przyszłości zjawisk i procesów demograficznych, ich kierunków oraz tempa rozwoju, jak również przemian strukturalnych. Przewidywanie przyszłych kierunków zmian procesów demograficznych zawsze jest obciążone dużą niepewnością.

Prognozę demograficzną dla gminy Gręboszów oparto na danych Głównego Urzędu Statystycznego z opracowania „Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030”. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014 – 2050 oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014 – 2050”.

Prognoza ludności gmin do 2030 r. jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31.12.2016 r. w obowiązującym wówczas podziale administracyjnym. Ze względu na dużą zmienność współczynników demograficznych w czasie w poszczególnych gminach, w GUS podjęto decyzję o skróceniu horyzontu prognozy. Ostatnim rokiem prognozy ludności gmin jest rok 2030, a nie 2050 jak we wspomnianych na wstępie prognozach opracowanych dla kraju, województw i powiatów.

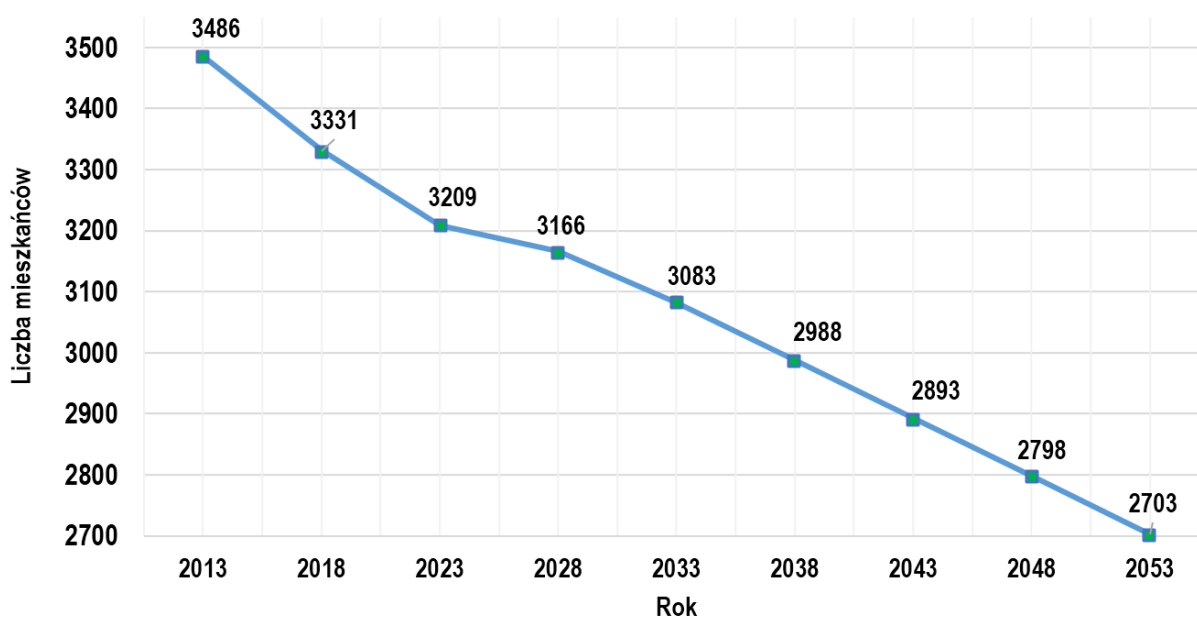
Tabela 14.5. Prognoza ludności gminy Gręboszów na lata 2022-2030 (opracowanie eksperymentalne GUS)

Rok	Ogółem	Ludność w wieku 0-14	Ludność w wieku 15-59	Ludność w wieku 60+
2022	3300	425	1963	942
2023	3 324	444	1 919	961
2024	3 318	453	1 870	995
2025	3 310	464	1 841	1 005
2026	3 303	488	1 800	1 015
2027	3 295	497	1 764	1 034
2028	3 281	506	1 735	1 040
2029	3 270	515	1 712	1 043
2030	3 255	517	1 681	1 057

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030”

Na potrzeby Bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę prognozę demograficzną rozbudowano tak aby obejmowała okres trzydziestoletniej perspektywy planistycznej. Na podstawie prognozy GUS określono trend prognozowanych zmian liczby ludności. Następnie zaprezentowano uzyskane wyniki dotyczące prognozowanej liczby ludności na obszarze gminy w 2053 roku.

Wykres 14.5. Prognozowana zmiana liczby ludności gminy Gręboszów w latach 2023-2053

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS oraz Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 - tablica zbiorcza, marzec 2023.

Prognozowana **liczba ludności** na obszarze gminy Gręboszów zmniejszy się w stosunku do 2023 r. o 506 osób i **w 2053 będzie wynosić 2703 mieszkańców.**

Uwarunkowania demograficzne stanowią istotny argument przemawiający za racjonalizacją polityki przestrzennej. Nowe tereny przeznaczone pod zainwestowanie, przede wszystkim pod zabudowę mieszkaniową, powinny uwzględniać faktyczne zmiany w zakresie przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, tendencje w zakresie wzrostu średniej powierzchni mieszkań i potrzebę poprawy warunków zamieszkania w zakładanej perspektywie planistycznej.

14.6. Zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod zabudowę

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - podstawą wyznaczenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów oraz kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz terenów wyłączonych z zabudowy jest bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zgodnie z wymogami ww. ustawy bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę obejmuje cztery główne etapy:

- 1) określenie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę - na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- 2) oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej - rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;

- 3) oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej - rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy (obszary rozwoju zabudowy w planach miejscowych – nie dotyczy, w Gminie Gręboszów nie obowiązuje żaden plan miejscowy);
- 4) porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

14.6.1. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkaniowej

W pierwszym etapie prac, maksymalne zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową należy określić w oparciu o prognozowaną liczbę ludności. Wymagany ustawowo sposób wymiarowania zapotrzebowania zakłada konieczność przejścia na m² powierzchni użytkowej zabudowy. W związku z tym, na podstawie analizy zmian zaobserwowanych w ostatnich latach prognozuje się dalszy wzrost ilości mieszkań oraz ich przeciętnej powierzchni użytkowej w założonej perspektywie planistycznej (do roku 2053).

Wykorzystując wyniki przeprowadzonych prognoz i analiz można szacunkowo określić wielkość zapotrzebowania na nowe budownictwo mieszkalne, wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy. Danymi wejściowymi do określenia zapotrzebowania są:

- prognozowana liczba ludności gminy **2 703** mieszkańców w **2053 r.**,
- prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę: **38 m²**,
- prognozowana powierzchnia użytkowa ogółu mieszkań w gminie: **102 714 m²** (wynikająca z dwóch ww. wartości).

Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m² w 2021 r.¹
97 820 m²

Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m² w 2053 r.
102 714 m²

Prognozowany wzrost ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań w 30 letniej perspektywie planistycznej
4 894 m²
(102 714 – 97 820)

W związku z prognozowaną zmianą liczby ludności gminy oraz przy uwzględnieniu rosnącej powierzchni użytkowej zabudowy na jednego mieszkańca do roku 2053 r., należy stwierdzić, iż w ciągu następnych 30 lat, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyniesie **4 894 m²** powierzchni użytkowej (tj. około 20,39 ha terenów zabudowy mieszkaniowej).

Ustalenia Studium powinny łącznie wyznaczyć około 432,57 ha terenów zabudowy mieszkaniowej (412,18 ha obecnie zabudowanych i zainwestowanych + 20,39 ha wynikających z prognozowanego zapotrzebowania).

¹ Brak dostępnych aktualniejszych danych statystycznych w bazie GUS- BDL, stan na maj 2020 roku.

14.6.2. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej

Podstawową potrzebę w zakresie terenów zabudowy stanowi zapewnienie dostępu do usług, w szczególności usług podstawowych. Usługi są niezwykle ważną gałęzią gospodarki, wpływającą na tworzenie nowych miejsc pracy, a tym samym na szeroko rozumiany rozwój. Poprawiając komfort życia mieszkańców, należy zadbać o łatwy dostęp do różnego rodzaju usług.

Biorąc pod uwagę wzrost zamożności społeczeństwa oraz stopień korzystania z różnego rodzaju usług, zapotrzebowanie na nowe tereny usługowe w aktualnej proporcji do terenów mieszkaniowych (zaledwie 3,83%) może okazać się niewystarczające dla zabezpieczenia potrzeb przyszłych mieszkańców, w szczególności z uwagi na zmiany w zakresie struktury zatrudnienia – rosnąca liczba jednoosobowych działalności gospodarczych oraz rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W ustaleniach Studium należy zapewnić odpowiednią podaż terenów przeznaczonych pod funkcje usługowe. Rozwój usług w gminie będzie również wynikał z dobrego połączenia komunikacyjnego z głównymi ośrodkami kraju i regionu (budowa obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 973).

W celu oszacowania zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej przeanalizowany został aktualny stosunek powierzchni terenów usługowych do powierzchni terenów mieszkaniowych, który wynosi około 3,83% (412,18 ha terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz 15,78 ha terenów istniejącej zabudowy usługowej).

Zakłada się, że powierzchnia terenów usług powinna posiadać możliwości rozwoju w sposób proporcjonalny do terenów zabudowy mieszkaniowej, a stosunek ten powinien wynosić do 6% powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.

$$6\% \times 432,57 \text{ ha} = 25,95 \text{ ha}$$

(6% x prognozowana powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej = prognozowana powierzchnia ogółu terenów o funkcji usługowej)

Zapotrzebowania na zabudowę usługową będzie wynikiem różnicy prognozowanej powierzchni ogółu terenów o funkcji usługowej w 2053 r. oraz powierzchni istniejącej zabudowy w 2023 r.

$$25,95 \text{ ha} - 15,78 \text{ ha} = 10,17 \text{ ha}$$

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wymagane jest przejście na m² powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb opracowania przyjęto wartość 0,5 jako wskaźnik intensywności zabudowy dla terenów o funkcji usługowej.

$$101\,700 \text{ m}^2 \times 0,5 = 50\,850 \text{ m}^2$$

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej ustala się w wysokości 50 850 m² powierzchni użytkowej (10,17 ha terenów zabudowy usługowej).

14.6.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcjach produkcyjnych

Funkcją inicjującą rozwój gminy będzie działalność produkcyjno-wytwórcza, której dalszy rozwój stymulować nowe inwestycje drogowe znacząco poprawiające powiązania komunikacyjne z regionem i krajem (budowa obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 973). Obecnie na obszarze pod funkcje produkcyjne

wykorzystywane jest zaledwie 5,54 ha gruntów. Jednym z podstawowych kierunków polityki przestrzennej gminy winno być tworzenie warunków dla rozwoju zakładów produkcyjnych i produkcyjno-usługowych pozwalających na powstawanie nowych miejsc pracy. W Studium należy wskazać obszary inwestycyjne pod przedmiotowe funkcje, zlokalizowane w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej oraz już istniejącej bazy produkcyjnej gminy.

Dla potrzeb bilansu zakłada się, że powierzchnia terenów produkcyjno-usługowych powinna wynosić nie więcej niż 15% powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.

$$20\% \times 412,18 \text{ ha} = 61,83 \text{ ha}$$

Zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjną będzie wynikiem różnicy prognozowanej powierzchni ogółu terenów o funkcji produkcyjnej i terenów istniejącej zabudowy w 2023 r.

$$61,83 \text{ ha} - 5,54 \text{ ha} = 56,29 \text{ ha}$$

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wymagane jest przejście na m² powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb opracowania przyjęto wartość 1,0 jako wskaźnik intensywności zabudowy dla terenów o funkcji produkcyjnej.

$$562\,900 \text{ m}^2 \times 1,0 = 562\,900 \text{ m}^2$$

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji produkcyjnej ustala się w wysokości 562 900 m² powierzchni użytkowej (tj. 56,29 ha).

14.6.4. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową związaną z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych

Gmina Gręboszów jest gminą rolniczą, w której gospodarstwa są ukierunkowane na produkcję roślinną. Występują tu nieliczne gospodarstwa specjalizujące się w hodowli zwierząt, produkcji mleka, mięsa lub innych produktów pochodzenia zwierzęcego. Ze względu na brak wniosków o wyznaczenie nowych terenów nie ustala się zapotrzebowania. Tereny zabudowy związanej z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych wyznacza się jedynie w granicach dotychczas funkcjonujących gospodarstw.

14.7. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę

Kolejnym etapem bilansowania terenów jest oszacowanie chłonności obszarów zabudowy. W celu przedstawienia chłonności obszarów, rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyznaczone zostały obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych.

Następnie przeanalizowano tereny leżące poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, przeznaczone w miejscowych planach pod zabudowę.

Podział na funkcje zabudowy wynika ze sposobu w jaki określono prognozowane zapotrzebowanie. Funkcje zabudowy podzielono na trzy podstawowe, według wiodącego przeznaczenia terenu:

- 1) **Zabudowę mieszkaniową** w skład której wchodzi następujące jednostki planistyczne Studium:
 - tereny zabudowy wielofunkcyjnej o wysokiej intensywności,
 - tereny zabudowy wielofunkcyjnej o niskiej intensywności,
- 2) **Zabudowę usługową** w skład której wchodzi następujące jednostki planistyczne Studium:
 - tereny zabudowy usługowej,

- tereny rekreacji i sportu,
- 3) **Zabudowę produkcyjno-usługową** w skład której wchodzi następujące jednostki planistyczne Studium:
- tereny produkcyjno-usługowe o niskiej intensywności,
 - tereny produkcyjno-usługowe,
- 4) **Zabudowę związaną z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych** reprezentuje teren obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych.

Tabela 14.7.1. Chłonność zabudowy w podziale na funkcje zabudowy o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o pizp (ha).

Wiodąca funkcja terenu	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (ha)
Zabudowa mieszkaniowa	106,8
Zabudowa usługowa	0,42
Zabudowa produkcyjna	0

Źródło: Opracowanie własne

W oparciu o powyżej wskazane powierzchnie oraz przyjęte współczynniki intensywności zabudowy, wyliczono wartość chłonności wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb bilansu założono następujące współczynniki intensywności zabudowy:

- 1) dla zabudowy mieszkaniowej: obliczono faktyczne współczynniki intensywności jedynie dla budynków mieszkalnych (bez zabudowy gospodarczej, garażowej i innej towarzyszącej). Współczynnik obliczono na podstawie dostępnych danych statystycznych z GUS – powierzchnia użytkowa mieszkań w m² w gminie. Wartość tą podzielono przez powierzchnię terenów zabudowanych i zainwestowanych o dominującej funkcji mieszkaniowej. Tak obliczony współczynnik intensywności (o wartości w przybliżeniu **0,024**) wykorzystano do przeliczenia chłonności zabudowy w m². Przyjęta wartość współczynnika zapewnia proporcjonalność i porównywalność uzyskanych obliczeń z wynikami analiz sporządzonych na podstawie danych GUS;
- 2) dla pozostałych funkcji zabudowy przyjęto współczynniki intensywności zabudowy zgodnie z określonymi w części określającej zapotrzebowanie tj.:
 - zabudowa usługowa: **0,5**,
 - zabudowa produkcyjno-usługowa: **1,0**,
 - zabudowa związana z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych: **0,5**.

Tabela 14.7.2 Chłonność zabudowy w podziale na funkcje zabudowy o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o pizp (w m² powierzchni użytkowej)

Wiodąca funkcja terenu	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (ha)	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (m ²)
Zabudowa mieszkaniowa	106,8	25 632
Zabudowa usługowa	0,42	2 100
Zabudowa produkcyjna	-	-

Źródło: Opracowanie własne

14.8. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy (sumy chłonności obszarów o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonności obszarów poza w pełni wykształconą zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną w granicach jednostki osadniczej, przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę)

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz zapobiec nadmiernemu wyznaczaniu terenów, dla których ustalenia Studium przewidują już wystarczającą do rozwoju powierzchnie zabudowy.

Tabela 14.8.1. Tok postępowania przy sporządzaniu bilansu objął kolejno następujące fazy pracy:

Oznaczenie w ustawie	Fazy pracy	Rodzaj czynności – określa się	Wymagany sposób wymiarowania
pkt 1	„A”	maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę wyrażone: - w liczbie ludności - w hektarach	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy
pkt 2	„B”	chłonność obszarów „o w pełni wykształczonej strukturze funkcjonalno-przestrzennej - obszary wymiarowane w hektarach	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy
pkt 3	„C”	chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych innych niż wymienione wyżej - obszary wymiarowane w ha	Nie dotyczy. W gminie Gręboszów nie obowiązuje żaden plan miejscowy
pkt 4	„D”	Wynik bilansu: A – (B+C) = wynik ujemny: nie przewiduje się nowej zabudowy A – (B+C) = wynik dodatni: przewiduje się nową zabudowę	konieczność przejścia na powierzchnię terenu zabudowy w ha

Tabela 14.8.2. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp

Wiodąca funkcja terenu	Suma chłonności obszarów „B”	Zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej „A”	Wynik bilansu A-(B+C)
Zabudowa mieszkaniowa	25 632 m ²	4 894 m ²	-20 738 m ²
Zabudowa usługowa	2 100 m ²	50 850 m ²	+48 750 m ²
Zabudowa produkcyjna	0 m ²	562 900 m ²	+ 562 900 m ²

Źródło: Opracowanie własne

Tabela Wynik bilansu przeliczony na hektary (powierzchnia terenów do wyznaczenia w Studium)

Wiodąca funkcja terenu	Wynik bilansu A-(B+C) w m ²	Wynik bilansu w ha (podzielony przez wskaźnik intensywności)
Zabudowa mieszkaniowa	-20 738 m ²	- 86,4 ha
Zabudowa usługowa	+48 750 m ²	+ 9,75 ha
Zabudowa produkcyjna	+ 562 900 m ²	+ 56,29 ha

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, nie przekracza sumy chłonności obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp (wynik ujemny). W związku z powyższym nie wyznacza się nowych terenów rozwoju zabudowy dla ww. funkcji poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Według powyższych obliczeń wynika, że gmina Gręboszów posiada znaczne rezerwy terenów, na których można lokalizować zabudowę mieszkaniową (86,4 ha ponad prognozowane zapotrzebowanie).

W przypadku terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę, przekracza sumy chłonności obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp (wynik dodatni).

Tabela 14.8.3. Zestawienie wyniku bilansu z powierzchnią terenów rozwoju zabudowy (wyznaczonych poza obszarami chłonności zabudowy o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 4 lit a i b ustawy o pizp)

Funkcja terenu	Obszary przeznaczone pod zabudowę poza chłonnością zabudowy	Wynik bilansu przedstawiający dopuszczalną powierzchnię nowych terenów	Wynik bilansu powiększony o tereny rozwoju zabudowy
Zabudowa usługowa	7,14 ha	+ 9,75 ha	+ 2,61
Zabudowa produkcyjna	48,22 ha	+ 56,29 ha	+ 8,07

Źródło: Opracowanie własne

Uwzględnienie powierzchni terenów rozwoju zabudowy, przeznaczonych w Studium pod usługi i produkcję, mieści się z założeniami przyjętymi w obliczeniach związanych z zapotrzebowaniem na nową zabudowę. Dla terenów zabudowy usługowej wyznaczono o 2,61 ha mniej niż wykazało określone zapotrzebowanie, w przypadku funkcji produkcyjnych o 8,07 ha.

Mając na uwadze, że prezentowane wartości zapotrzebowania na poszczególne rodzaje zabudowy mają charakter orientacyjny można przyjąć, że ustalenia Studium uzupełniają wskazane zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową i produkcyjną.

W świetle przedstawionych wyników rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Gręboszów powinien opierać się o dogęszczenie obszarów o już rozpoczętej urbanizacji, posiadających dostęp do sieci komunikacyjnej i wyposażonych w sieci infrastruktury technicznej. Nowe rezerwy terenu nie powinny nadmiernie ingerować w tereny aktywne przyrodniczo. Przyjęcie powyższego kierunku działań pozwoli na budowę sieci osadniczej o charakteryzującej się zwartą strukturą przestrzenną.

14.9. Potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji zadań własnych gminy oraz możliwości ich finansowania z budżetu gminy

Zadania własne gminy, determinujące możliwości rozwoju przestrzennego wynikają wprost z ustawy o samorządzie gminnym. Dotyczyć one będą przede wszystkim wydatków inwestycyjnych, związanych z przygotowaniem terenów pod nowe inwestycje oraz realizację zadań komunalnych, tj.:

- budowę dróg publicznych wraz z odwodnieniem i oświetleniem,
- budowę uzbrojenia technicznego,
- realizację inwestycji z zakresu podstawowej infrastruktury społecznej.

14.9.1. Koszty związane z budową nowych dróg gminnych

Wszystkie tereny przeznaczone pod zabudowę posiadają możliwość obsługi komunikacyjnej w oparciu o obecny układ drogowy (wymagane są jedynie remonty i modernizacja istniejącego układu drogowego).

14.9.2. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury technicznej

Uruchamianie przez gminę nowych terenów zabudowy wiąże się z koniecznością rozbudowy infrastruktury technicznej – sieci wodociągowej. Przy uwzględnieniu faktu, iż gmina posiada rozwiniętą sieć infrastruktury technicznej (z sieci wodociągowej korzysta 75,4% mieszkańców gminy), nie przewiduje się, aby wydatki na cele

własne gminy związane z wprowadzeniem nowej zabudowy w studium, w istotny sposób obciążą budżet. Każda miejscowość jest wyposażona w sieć wodociagową i jej rozbudowa będzie polegać jedynie na uzupełnianiu istniejącej sieci. Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową zostały wyznaczone wyłącznie w obszarze uzupełnienia zabudowy w granicach istniejących jednostek osadniczych. Rozbudowa sieci zostanie rozłożona w bardzo długim okresie wykraczającym poza założoną perspektywę czasową i będzie przebiegać etapowo. Gmina Gręboszów nie posiada sieci kanalizacji sanitarnej ani oczyszczalni ścieków. Odprowadzanie ścieków komunalnych do czasu realizacji sieci kanalizacyjnej będzie odbywało się do szczelnych zbiorników na szambo oraz do przydomowych oczyszczalni ścieków.

14.9.3. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury społecznej

Poza drogami i uzbrojeniem, gmina poniesie wydatki inwestycyjne związane z infrastrukturą społeczną i zagospodarowaniem przestrzeni publicznych. Dotyczyć to będzie głównie wykonania parkingów publicznych, zagospodarowania terenów sportu i rekreacji oraz terenów zieleni urządzonej. Co do inwestycji kubaturowych z zakresu oświaty, obecna baza szkolnictwa oraz opieki przedszkolnej jest wystarczająca. Ze względu na depopulację gminy, czyli sytuacji, w której liczba mieszkańców gminy spada, można założyć, że istniejąca infrastruktura społeczna zapewni potrzeby wynikające z prognozowanej - mniejszej liczby ludności.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

Określeniu kierunków zmian struktury przestrzennej powinna przyświecać zasada zrównoważonego rozwoju. Wprowadzane zmiany mają na celu zwiększanie konkurencyjności gminy w regionie, co przekłada się na szeroko rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy i podnosi jakość życia jego mieszkańców. Z tego powodu należy dążyć do porządkowania struktur przestrzennych poprzez tworzenie czytelnie wyodrębnionych stref zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej), terenów otwartych użytkowanych rolniczo oraz obszarów cennych przyrodniczo.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz w bilansie potrzeb i możliwości rozwoju gminy, pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Na podstawie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, Studium wyznacza zasięgi rozwoju przestrzennego osadnictwa w obrębie poszczególnych miejscowości, zobrazowany na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Rozwój zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjno-usługowej odbywać się będzie poprzez lokalizację zabudowy w obrębie obszarów:

- 1) w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych;
- 2) rozwoju zabudowy wynikających z określonego zapotrzebowania.

Ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w znacznej mierze uwzględniają dotychczasowy sposób użytkowania terenów. Z drugiej strony, przewiduje obszary na których nastąpi rozwój oraz zmiany istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. W największym stopniu zmiany te będą dotyczyć powiększania się terenów zabudowy kosztem terenów wykorzystywanych rolniczo.

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna będzie charakteryzować się następującymi obszarami:

Obszary przekształceń i rozwoju zabudowy w skład których wchodzi:

- 1) tereny zabudowy wielofunkcyjnej o wysokiej intensywności – MM,
- 2) tereny zabudowy wielofunkcyjnej o niskiej intensywności – M,
- 3) tereny zabudowy usługowej – U,
- 4) tereny usług rekreacji i sportu – US,
- 5) tereny produkcyjno-usługowe o niskiej intensywności – P,
- 6) tereny produkcyjno-usługowe – PP,
- 7) tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej – IT,
- 8) tereny cmentarzy – ZC,
- 9) tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych – RU,
- 10) tereny zieleni urządzonej – ZP.

Obszary otwarte i leśna przestrzeń produkcyjna:

- 1) Tereny rolnicze na glebach klasy I-III – RI,
- 2) tereny rolnicze na glebach klasy IV-VI – R,
- 3) Tereny lasów – ZL,
- 4) Tereny dolinne wykluczone z zabudowy – ZD,
- 5) Tereny wód powierzchniowych śródlądowych – W.

Określone w niniejszej edycji Studium kierunki zagospodarowania stanowią aktualizację polityki przestrzennej gminy. Przy wyznaczaniu terenów przeznaczonych do rozwoju zabudowy uwzględniono wymagania ładu przestrzennego, efektywnego gospodarowania przestrzenią oraz walorów ekonomicznych przestrzeni. Tereny przeznaczone pod zabudowę koncentrują się wokół historycznej zabudowy miejscowości z wykorzystaniem elementów istniejącego układu drogowego oraz istniejącej sieci infrastruktury technicznej.

2. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYTCIE KRAJOBRAZOWYM

Z uwagi na to, że prace nad audytem krajobrazowym dla województwa małopolskiego są w dalszym ciągu w toku, nie formułuje się rekomendacji i wniosków do niniejszego studium.

3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Regulacje zawarte w studium są wiążące dla organów gminy podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia określone w części graficznej i tekstowej wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, które nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i ostatecznym sposobie użytkowania terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania obszaru gminy. Oznacza to, że określone na planszy kierunków zagospodarowania przestrzennego przeznaczenie terenów oznacza funkcje wiodące

(dominujące), a nie wyłączone. Przeznaczenie może być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą wchodzić w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową oraz pogarszać warunków koegzystencji. Ostateczne uszczegółowienie zasad zagospodarowania terenów oraz granic terenów funkcjonalnych będzie dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub bez powiązania z niniejszym dokumentem – poprzez wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Niezależnie od określonego przeznaczenia oraz określonego sposobu zagospodarowania na etapie sporządzania miejscowego planu konieczne jest przeanalizowanie uwarunkowań przestrzennych w celu odpowiedniego uszczegółowienia zapisów i dostosowania podanych wielkości do konkretnych zamierzeń planistycznych. W związku z powyższym, uznając za zgodne z ustaleniami Studium, dopuszcza i ustala się:

- 1) korygowanie przebiegu granic między poszczególnymi funkcjami w przypadku konieczności dostosowania ich do:
 - a) faktycznych granic nieruchomości,
 - b) faktycznych granic użytków,
 - c) rzeczywistego sposobu zagospodarowania i użytkowania działek,
 - d) istniejącego i projektowanego przebiegu dróg,
 - e) ukształtowania terenu oraz innych fizycznych barier i ograniczeń przestrzennych,
- 2) określenie relacji między funkcją wiodącą, a dopuszczalną (ustalenie przewagi jednej z funkcji, bądź ich równorzędność);
- 3) w przypadku działek i budynków dotychczas użytkowanych zgodnie z prawem oraz działek, w stosunku do których wydano ostateczne pozwolenia na budowę, ustalanie przeznaczenia oraz sposobu zagospodarowania innego niż określony w studium – zgodnego ze stanem faktycznym;
- 4) funkcje uzupełniające i dopuszczalne można zrealizować w planach miejscowych poprzez wyznaczenie ich liniami rozgraniczającymi, w sposób zapewniający niwelację kolizji i konfliktów z funkcją wiodącą;
- 5) przyjęte wytyczne oraz wskaźniki są minimalnymi i maksymalnymi, a ich dokładna wartość będzie doprecyzowana na etapie miejscowego planu;
- 6) określone maksymalne wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, masztów oraz innych obiektów wynikających z technologii produkcji. Zaleca się ich maksymalną wysokość – do 50 m n.p.t. Dla obiektów i urządzeń o wysokości równej lub większej niż 50 m n.p.t. obowiązują przepisy odrębne;
- 7) ustalenia dotyczące zakazu lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie dotyczą inwestycji celu publicznego;
- 8) dopuszcza się możliwość ustalania w miejscowych planach dodatkowych zakazów ograniczających rozwój uciążliwego sposobu użytkowania oraz zagospodarowania terenu, w tym rezygnacji z planowanej funkcji na rzecz dotychczasowego użytkowania;
- 9) w sytuacji, w której na danym terenie występuje bądź realizowana jest funkcja mieszkaniowa lub mieszkaniowa z usługami przeznaczonymi do obsługi funkcji mieszkaniowej, zasadność wprowadzenia obiektów o nowej uciążliwej funkcji wymaga szczególnej analizy, tak aby nie doprowadzić do konfliktów przestrzennych (możliwość wykluczenia w zapisach planu niepożądanego sposobu zagospodarowania);
- 10) niezależnie od ustalonego w Studium sposobu zagospodarowania dopuszcza się wyznaczenie w miejscowych planach terenów lub funkcji uzupełniających związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa;
- 11) lokalizację nie wyznaczonych w studium funkcji uzupełniających, zapewniających możliwość użytkowania i zagospodarowania terenów zgodnie z ich przeznaczeniem, takich jak m.in.:
 - a) sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej związanych z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną, ciepło i gaz, gospodarką ściekową, gospodarką odpadami oraz telekomunikacją,

- b) dróg publicznych, wewnętrznych, dojazdów, szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych,
- c) miejsc postojowych, garaży,
- d) lokalnych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej i rekreacji (skwery i place zabaw),
- e) obiektów małej architektury,
- f) zabudowy gospodarczej,
- g) istniejącego sposobu zagospodarowania bądź aktualnego użytkowania terenu.

3.1. Karty terenów

Karta 1. Charakterystyka terenów zabudowy wielofunkcyjnej o wysokiej intensywności (MM)

TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ O WYSOKIEJ INTENSYWNOŚCI (MM)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- mieszkaniowa wielorodzinna, - mieszkaniowa jednorodzinna, - usługowa, - tereny zieleni urządzonej,
	Dopuszczalna	- obsługa komunikacji
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE PODSTAWOWE		
Funkcja mieszkaniowa wielorodzinna, mieszkaniowo-usługowa, oraz usługowa	Intensywność zabudowy	do 2,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	5%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Funkcja mieszkaniowa jednorodzinna	Intensywność zabudowy	do 1,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE DOPUSZCZALNE		
Funkcja obsługi komunikacji	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów

<p>Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla działek budowlanych o powierzchni 200 m² lub mniejszej, dopuszcza się powierzchnię zabudowy równą 100% oraz nie ustala się powierzchni biologicznie czynnej,
---	--

Karta 2. Charakterystyka terenów zabudowy wielofunkcyjnej o niskiej intensywności (M)

<p>TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ O NISKIEJ INTENSYWNOCI (M)</p>		
<p>Funkcja</p>	<p>Podstawowa/wiodąca</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mieszkaniowa jednorodzinna, - zagrodowa (siedliskowa), - usługowa, - tereny zieleni urządzonej,
	<p>Dopuszczalna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mieszkaniowa wielorodzinna, - zabudowa produkcyjna, składy i magazyny - letniskowa i rekreacyjna, - obsługa komunikacji
<p>WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE PODSTAWOWE</p>		
<p>Funkcja mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa (siedliskowa)</p>	<p>Intensywność zabudowy</p>	<p>do 1,0</p>
	<p>Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej</p>	<p>30%</p>
	<p>Maksymalna wysokość zabudowy</p>	<p>10 metrów</p>
	<p>Maksymalna wysokość budowli rolniczych</p>	<p>20 metrów</p>
<p>Funkcja usługowa i mieszkaniowo-usługowa</p>	<p>Intensywność zabudowy</p>	<p>do 1,5</p>
	<p>Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej</p>	<p>30%</p>
	<p>Maksymalna wysokość zabudowy</p>	<p>12 metrów</p>
<p>WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE DOPUSZCZALNE</p>		

Funkcja mieszkaniowa wielorodzinna	Intensywność zabudowy	do 1,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy	10 metrów
Funkcje produkcyjne, składowe i magazynowe	Intensywność zabudowy	do 2,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Funkcja letniskowa i rekreacyjna	Intensywność zabudowy usługowej	do 1,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	70%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów
Funkcja obsługi komunikacji	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, • rozgraniczenie zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, w sposób nie powodujący konfliktów przestrzennych, nastąpi na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, • dopuszczalna forma zabudowy produkcyjnej: <ul style="list-style-type: none"> – produkcja będąca kontynuacją istniejącego sposobu użytkowania terenu, – rzemiosło, drobna wytwórczość produkcyjna, składy i magazyny, – produkcja bazująca na nowych, wysokospecjalistycznych technologiach, kształtowana w sposób niekolidujący z zabudową mieszkaniową, • dla budynków lokalizowanych na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, a głębokości nie przekraczają 0,5m, wprowadza się zakaz stosowania podpiwniczeń oraz obowiązek wyniesienia poziomu posadzki parteru 0,5m powyżej rzędnej wody Q1%, przy jednoczesnym zabezpieczeniu fundamentów przed niszczącym działaniem wody poprzez zastosowanie ciężkiej izolacji przeciwwodnej do rzędnej zwierciadła wody Q1%, zastosowaniu na budynkach 	

	na poziomie parteru materiałów budowlanych odpornych na działanie wody (materiały ceramiczne, betony, materiały pochodzenia mineralnego, z dodatkami uszczelniającymi itp.) oraz zastosowaniu zabezpieczenia przed przepływem zwrotnym ścieków z sieci kanalizacyjnej
--	---

Karta 3. Charakterystyka terenów zabudowy usługowej (U)

TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ (U)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- usługowa, - tereny zieleni urządzonej,
	Dopuszczalna	- usługi sportu, rekreacji i turystyki - zabudowa produkcyjna, składy i magazyny - obsługa komunikacji,
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJA PODSTAWOWA		
Funkcja usługowa	Intensywność zabudowy	do 2,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy usługowej	15 metrów
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE DOPUSZCZALNE		
Funkcje usług sportu, rekreacji i turystyki	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	50%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Funkcje produkcyjne, składowe i magazynowe	Intensywność zabudowy	do 2,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
	Intensywność zabudowy	do 0,5

Funkcja obsługi komunikacji	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, • dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości dla budynków sakralnych, w szczególności dla takich jak dzwonnice, kościoły z wieżą, • dopuszczalna forma zabudowy produkcyjnej: <ul style="list-style-type: none"> – produkcja będąca kontynuacją istniejącego sposobu użytkowania terenu, – rzemiosło, drobna wytwórczość produkcyjna, składy i magazyny, – produkcja bazująca na nowych, wysokospecjalistycznych technologiach, kształtowana w sposób niekolidujący z zabudową mieszkaniową, • dopuszcza się wydzielanie lokali mieszkalnych w budynkach usługowych, • dopuszcza się lokalizację budynków mieszkalnych, gospodarczych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu (m.in. plebania, internat) • dopuszczone funkcje związane z obsługą komunikacji obejmują m.in.: myjnie, stacje paliwowe, • dopuszcza się lokalizowanie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, 	

Karta 4. Charakterystyka terenów usług rekreacji i sportu (US)

TERENY USŁUG REKREACJI I SPORTU (US)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- usługi sportu, rekreacji i turystyki,
	Dopuszczalna	- zabudowa usługowa, - obsługa komunikacji,
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE PODSTAWOWE		
Funkcje usług sportu, rekreacji i turystyki	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	50%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE DOPUSZCZALNE		

Funkcja usługowa	Intensywność zabudowy	do 1,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy usługowej	6 metrów
Funkcja obsługi komunikacji	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> nie ustala się 	

Karta 5. Charakterystyka terenów produkcyjno-usługowych o niskiej intensywności (P)

TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE O NISKIEJ INTENSYWNOŚCI (P)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- produkcyjna, składy i magazyny, - usługowa,
	Dopuszczalna	- obsługa komunikacji,
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE PODSTAWOWE		
Funkcje produkcyjne, składowe i magazynowe, usługowe	Intensywność zabudowy	do 2,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	15%
	Maksymalna wysokość zabudowy	20 metrów
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE DOPUSZCZALNE		
Funkcja obsługi komunikacji	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów

<p>Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz lokalizacji funkcji związanych z hodowlą i ubojem zwierząt. • na oznaczonych na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, • zakaz realizacji biogazowni i spalarni śmieci, • dopuszczone funkcje związane z obsługą komunikacji obejmują m.in.: myjnie, stacje paliwowe, • dopuszcza się lokalizowanie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, • dopuszcza się przetwarzanie wytworzonych na terenie zakładu produkcyjnego odpadów.
---	---

Karta 6. Charakterystyka terenów produkcyjno-usługowych (PP)

TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE (PP)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- produkcyjna, składy i magazyny, - usługowa,
	Dopuszczalna	- obsługa komunikacji,
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE PODSTAWOWE		
Funkcje produkcyjne, składowe i magazynowe, usługowe	Intensywność zabudowy	do 2,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	15%
	Maksymalna wysokość zabudowy	20 metrów
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE DOPUSZCZALNE		
Funkcja obsługi komunikacji	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów
Wytyczne i ograniczenia	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz lokalizacji funkcji związanych z hodowlą i ubojem zwierząt. • na oznaczonych na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy 	

dotyczące zagospodarowania	<p>przekraczającej 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu,</p> <ul style="list-style-type: none"> zakaz realizacji biogazowni i spalarni śmieci, dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie oraz zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dopuszcza się lokalizowanie zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii, dopuszczalne funkcje związane z obsługą komunikacji obejmują m.in.: myjnie, stacje paliwowe, dopuszcza się lokalizowanie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, dopuszcza się przetwarzanie wytworzonych na terenie zakładu produkcyjnego odpadów.
----------------------------	---

Karta 7. Charakterystyka terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych (RU)

TERENY OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH (RU)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich
	Dopuszczalna	- zabudowa produkcyjna, składy i magazyny - zabudowa zagrodowa dla właścicieli gospodarstw
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJA PODSTAWOWA		
Obsługa produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich	Intensywność zabudowy	do 1,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW – FUNKCJA DOPUSZCZALNA		
Funkcje produkcyjne, składowe,	Intensywność zabudowy	do 1,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%

magazynowe, usługowe	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Funkcja zagrodowa dla właścicieli gospodarstw	Intensywność zabudowy	do 1,5
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy	10 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> - na oznaczonych na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu - zakaz lokalizacji przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko, - zakaz realizacji biogazowni, 	

Karta 8. Charakterystyka terenów obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (IT)

TERENY OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (IT)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	<ul style="list-style-type: none"> - tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> - elektroenergetyka (np. GPZ) - gazownictwo - kanalizacja (oczyszczalnia ścieków) - wodociągi (ujęcia wód podziemnych) - gospodarowanie odpadami (PSZOK)
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	do 2,0
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> - dla obiektów budowlanych dopuszcza się zwiększenie maksymalnej dopuszczalnej wysokości - dla działek budowlanych o powierzchni 100 m² lub mniejszej, dopuszcza się powierzchnię zabudowy równą 100% oraz nie ustala się powierzchni biologicznie czynnej, 	

	- na oznaczonych na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu
--	---

Karta 9. Charakterystyka terenów rolniczych (RI, R)

TERENY ROLNICZE (RI, R)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- teren rolnictwa,
	Dopuszczalna	- teren zabudowy związanej z rolnictwem (realizacja obiektów gospodarczych związanych z produkcją rolną) - teren elektrowni słonecznej, - zalesienia,
WSKAŹNIKI I PARAMETRY URBANISTYCZNE – FUNKCJE PODSTAWOWE		
Funkcje rolnicza	Intensywność zabudowy	do 0,1
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	90%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
	Maksymalna wysokość budowli rolniczych	20 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> na oznaczonych na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu 	

Pozostałe tereny wyznaczone w Studium posiadają ograniczone możliwości zabudowy bądź stanowią grunty wyłączone spod zabudowy, w związku z czym nie określa się dla nich parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy.

3.2. Tereny wyłączone spod zabudowy i o ograniczonych możliwościach zabudowy dla których nie określa się parametrów i wskaźników urbanistycznych

Tereny wymagające ograniczeń lub ścisłego wyłączenia spod zabudowy obejmują kilka kategorii, wiążących się m.in. z koniecznością zachowania zasobów środowiska, wymogami ładu przestrzennego, uciążliwością obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, zagrożeniem bezpieczeństwem ludności jej mienia, czy brakiem przydatności gruntów dla zabudowy.

Wyżej wymienione tereny to m.in:

- 1) tereny występowania gruntów I-III klasy bonitacyjnej (za wyjątkiem gruntów dla których wydano już decyzję o wyłączeniu gruntów rolnych z produkcji rolnej);
- 2) tereny leśne (z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej);
- 3) tereny wód powierzchniowych śródlądowych (**W**);
- 4) tereny dolinne wykluczone z zabudowy (**ZD**);
- 5) strefy oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej;
- 6) strefy oddziaływania od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW;
- 7) strefy sanitarne od cmentarzy;
- 8) korytarze ekologiczne.

3.3. Tereny rolne - kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza przestrzeń produkcyjna jest dominującym sposobem użytkowania gruntów w gminie Gręboszów. Zakłada się kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez wydzielenie następujących kategorii terenów:

- 1) tereny rolnicze (**R**);
- 2) tereny rolnicze na glebach wysokich klas bonitacyjnych I-III (**RI**);
- 3) tereny dolinne wykluczone z zabudowy (**ZD**).

Główne kierunki kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej to:

- 1) ograniczanie wprowadzania nowej zabudowy na terenach otwartych;
- 2) wykorzystanie wyznaczonych terenów rolniczych wyłącznie na cele produkcji rolnej;
- 3) poprawianie ich wartości użytkowej oraz zapobieganie obniżania ich produktywności;
- 4) w miarę możliwości osłanianie istniejącej zabudowy uciążliwej dla środowiska, dysharmonijnej w krajobrazie pasmami zadrzewień i zakrzewień;
- 5) przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty;
- 6) dopuszcza się budowę obiektów budowlanych związanych funkcjonalnie z podniesieniem efektywności gospodarki rolnej;
- 7) dopuszcza się budowę obiektów budowlanych i urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarstw rolnych – z wykluczeniem budynków inwentarskich i zabudowy siedliskowej;
- 8) dopuszcza się realizację działań z zakresu retencji wodnej;
- 9) postuluje się utrzymanie istniejących zbiorników wodnych, łąk i pastwisk;
- 10) przeznaczanie pod zalesienie gruntów nieprzydatnych i mało przydatnych dla produkcji rolnej, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody według przepisów odrębnych oraz za wyjątkiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- 11) utrzymanie i wprowadzanie nowych zadrzewień śródpolnych oraz zachowanie w stanie naturalnym miedz w celu ograniczenia erozji wietrznej gleb;
- 12) utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie;
- 13) modernizacja systemu melioracji w nawiązaniu do systemu nawadniania i odwadniania użytków rolnych;

- 14) utrzymania istniejącej zabudowy niewskazanej na Rysunku Studium, z możliwością powiększenia jej powierzchni zabudowy o 20% poprzez przebudowę, rozbudowę, nadbudowę dla poprawy standardów mieszkaniowych;
- 15) modernizację i odtwarzanie sprawności systemu melioracyjnego prowadzi się z maksymalnym ograniczeniem strat przyrodniczych, w szczególności w roślinności biologicznej zabudowy dolin rzecznych, roślinności turzycowiskowej i szuwarowej;
- 16) kształtowanie korytarzy ekologicznych, w tym m.in.: utrzymanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość przyrodniczą, w tym m.in. przy wyznaczaniu ponadlokalnej infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej;
- 17) ochrona lub odtworzenie strefy buforowej wzdłuż cieków i rowów, stanowiących element lokalnego i regionalnego korytarza ekologicznego;
- 18) przeznaczenie części gruntów (oznaczonych na rysunku Kierunków) pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- 19) wymienione kierunki kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej realizowane na terenach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły muszą być zgodne z zapisami obowiązującej Uchwały w sprawie tego Obszaru.

3.4. Tereny lasów - kierunki i zasady kształtowania lasów i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zakłada się kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej poprzez wydzielenie terenów lasów oznaczonych symbolem **ZL**.

Proces osadnictwa i związany z nim rozwój rolnictwa doprowadził na omawianym terenie do całkowitego zaniku lasów, zniszczenia i redukcji wielu naturalnych zbiorowisk roślinnych, względnie ich zaniku. W miejsce ich pojawiły się zbiorowiska wtórne antropogeniczne. Ekologicznie krajobraz omawianej gminy to monofunkcyjny krajobraz rolniczy. Dominują w nim ekosystemy użytków rolnych. Monotonię rolniczego krajobrazu urozmaicają śródpolne i przydrożne zadrzewienia. Podstawową zatem rolę, decydującą między innymi o walorach środowiska przyrodniczego gminy, wobec braku lasów, odgrywają zadrzewienia, które stanowią ok. 6% powierzchni gminy, a większe zadrzewienia zachowały się jedynie w międzywale rzeki Wisły.

Określa się następujące zasady zagospodarowania terenów lasów oraz terenów na których dopuszczono zalesienia:

- 1) prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z obowiązującym Planem Urządzania Lasu sporządzonym dla Nadleśnictwa Dąbrowa tarnowska oraz obowiązującym uproszczonym planem urządzania lasu nie stanowiących własności Skarbu Państwa;
- 2) utrzymanie zadrzewień śródpolnych, kształtowanie granicy polno-leśnej;
- 3) wprowadzanie zalesień na gruntach słabszych klas bonitacyjnych za wyjątkiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- 4) zalesianie należy dostosować do lokalnych warunków siedliskowych i krajobrazowych, wykorzystując przy tym istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia;
- 5) przy zagospodarowaniu wyznaczonych w Studium obszarów leśnych, przyjmuje się zasadę utrzymania dotychczasowego leśnego przeznaczenia gruntów, które uznaje się jednocześnie, jako wyłączone z zabudowy (za wyjątkiem obiektów, budynków oraz urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej);
- 6) w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych;

- 7) eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów oraz zapewnienie lasom bezpieczeństwa pożarowego;
- 8) racjonalne udostępnienie lasów uwzględniające wymogi ochrony przyrody według przepisów odrębnych, dla celów rekreacji i turystyki;
- 9) rozwój urządzeń związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

3.5. Tereny cmentarzy (ZC)

Tereny przeznaczone na cmentarze obejmują tereny istniejących oraz projektowanych poszerzeń cmentarzy. Dla terenów czynnych cmentarzy obowiązuje - zgodnie z przepisami odrębnymi - wprowadzenie stref ochrony sanitarnej, obejmujących pas terenu wokół cmentarza o szerokości 50,0 m lub 150 m, w obrębie których obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu terenów określone w przepisach odrębnych.

3.6. Tereny zieleni urządzonej (ZP)

Tereny zieleni urządzonej obejmują różnego typu zieleni ogólnodostępną, urządzonej w formie parków, zieleńców lub skwerów. Ustala się zachowanie aktualnego użytkowania poprzez rewaloryzację istniejących założeń parkowych oraz możliwość rozbudowy, przebudowy, nadbudowy i remontu istniejących obiektów budowlanych. Ponadto dopuszcza się lokalizację placów zabaw, obiektów małej architektury oraz obiektów budowlanych niepołączony trwale z gruntem o wysokości do 5 metrów.

3.7. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (W)

Tereny wód powierzchniowych śródlądowych obejmują istniejące rzeki, cieki i zbiorniki wodne przeznaczone na cele gospodarki wodnej. Działania inwestycyjne ich dotyczące regulują przepisy Prawa wodnego. Tereny wód powierzchniowych wymagają zachowania i ochrony, w tym:

- 1) zapewnienia pasa gruntu wolnego od trwałych naniesień i nasadzeń od rzek oraz rowów melioracyjnych w celu umożliwienia prawidłowej eksploatacji;
- 2) użytkowanie wód otwartych do celów rekreacyjnych i sportowych, urządzenie łowisk komercyjnych i stawów hodowlanych musi być poprzedzone zgodą zarządcy wód i terenów przyległych;
- 3) możliwość lokalizacji urządzeń służących regulacji rzeki oraz ochrony przeciwpowodziowej;
- 4) dopuszczenie obiektów budowlanych służących gospodarce wodnej;
- 5) kolizje planowanego zagospodarowania z rzekami powinny być rozwiązane zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.

4. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska przyrodniczego

Przepisy o ochronie środowiska określają wytyczne odnośnie zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska. Z tego powodu należy dążyć do eliminowania i ograniczenia zagrożeń oraz podejmowania działań, które będą temu zapobiegać. Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych powinno uwzględniać racjonalne wykorzystanie przestrzeni co wiąże się z lokalizowaniem funkcji i odpowiednim sposobem zagospodarowania terenu zgodnym z jego predyspozycjami przyrodniczymi (walorami i wrażliwością na degradację). W związku z tym, rozwój układów zabudowy powinien

maksymalnie wykorzystywać już istniejące zainwestowanie (w szczególności sieć drogową i systemy infrastruktury technicznej) i zagospodarowanie terenów.

Podstawą do określania kierunków ochrony środowiska przyrodniczego jest zasada zrównoważonego i trwałego rozwoju wskazująca na konieczność określania kierunków zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów. Nadrzędnym celem środowiskowym polityki przestrzennej gminy Gręboszów jest zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez:

- 1) utrzymanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego wszystkich obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności tych objętych prawną ochroną przyrody;
- 2) zachowanie obecnego użytkowania terenów o wyraźnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 3) zachowanie lokalnej różnorodności biologicznej;
- 4) ochronę walorów krajobrazowych, zieleni we wsiach, w tym zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- 5) zachowanie i zwiększenie istniejących zasobów leśnych;
- 6) racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych poprzez ograniczanie wyłączenia z produkcji rolniczej gleb chronionych znajdujących się poza obszarami zwartej zabudowy;
- 7) ochronę wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę ich jakości;
- 8) wyłączenie spod zabudowy terenów położonych w zagłębieniach dolinnych cieków;
- 9) ochronę ciągłości przestrzennej lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych, tworzących system przyrodniczy gminy, stanowiących jego główne powiązania ekologiczne;
- 10) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- 11) zachowanie naturalnych warunków pokrycia terenu w granicach obszarów cennych przyrodniczo;
- 12) kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych w gminie;
- 13) zmniejszanie uciążliwości akustycznych dla mieszkańców i środowiska;
- 14) usprawnienie gospodarki odpadami;
- 15) sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest;
- 16) unikania wytyczania linii przesyłowych infrastruktury technicznej i dróg przez obszary chronione;
- 17) wprowadzanie zieleni izolacyjnej w strefach granicznych obszarów o różnych funkcjach, w których może wystąpić konflikt przestrzenny;
- 18) stosowanie zieleni izolacyjnej lub innej formy osłony zielenią elementów negatywnie oddziałujących na walory krajobrazowe środowiska.

Ochrona środowiska wyrażona poprzez ustalenia i rozwiązania planistyczne, które należy uwzględnić przy sporządzaniu Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego ma na celu poprawę warunków życia ludzi poprzez poprawę jakości środowiska oraz proekologiczny rozwój przestrzenny oparty o minimalizację konfliktów wywołanych w skutek postępującej urbanizacji. Cele te powinny być realizowane w szczególności poprzez ochronę niżej określonych elementów środowiska.

4.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych

Ochrona wód podziemnych jest jednym z najważniejszych kierunków działań, ze względu na wykorzystywanie ich do zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Ochrona wód musi być realizowana poprzez maksymalne ograniczenie zrzutu zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych.

W odniesieniu do wód podziemnych celem środowiskowym jest:

- 1) zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- 2) zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- 3) ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

W celu osiągnięcia dobrego stanu czystości ogółu wód podziemnych i powierzchniowych, umożliwiających ich wykorzystanie do celów użytkowych, przewiduje się następujące działania:

- 1) dążenie do konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną, służącą ochronie środowiska, w szczególności poprzez podjęcie działań w kierunku realizacji kanalizacji sanitarnej;
- 2) budowę przydomowych oczyszczalni na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych lub technicznych;
- 3) eliminowanie zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do gruntu i wód otwartych;
- 4) kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 5) dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych;
- 6) stosowanie rozwiązań zmierzających do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej o charakterze lokalnym oraz wdrażanie proekologicznych metod retencionowania wody m.in. prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach, poprzez wprowadzanie zalesień i zadrzewień;
- 7) ochronę obrzeży rzek i cieków przed gradzeniem i zabudową poprzez pozostawianie pasa terenu – bufora zieleni jako niezbędnego filtra biologicznego;
- 8) zakaz niszczenia lub uszkodzenia brzegów śródlądowych wód powierzchniowych, a także gruntów pokrytych śródlądowymi wodami powierzchniowymi;
- 9) zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie rzek i cieków nie może ograniczać ich administratorom możliwości wykonywania obowiązków w zakresie utrzymania ich w należytym stanie;
- 10) dla celów zaopatrzenia w wodę, oprócz głównego korzystania z gminnej sieci wodociągowej, dopuszcza się korzystanie z indywidualnych ujęć wód po spełnieniu warunków określonych w przepisach prawa w tym zakresie.

Działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przyczynią się do poprawy jakości wód, ale również do podniesienia jakości życia mieszkańców i wzrostu atrakcyjności terenów gminy.

4.3. Ochrona powierzchni ziemi

Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb przed degradacją studium ustala:

- 1) ograniczenie rozwoju zabudowy nie związanej z produkcją rolną na gruntach wysokich klas bonitacyjnych;
- 2) rekultywację gleb zdegradowanych;
- 3) kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 4) racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie;

- 5) przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych;
- 6) prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi;
- 7) przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne;
- 8) stosowanie naturalnych metod regulacji odczynu gleb.

4.4. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony atmosfery celem jest zachowanie norm czystości określonych stosownymi przepisami prawa. Według informacji z WSSE w Krakowie Filia w Tarnowie, o stanie zanieczyszczenia atmosfery w gminie Gręboszów decyduje przede wszystkim emisja napływająca spoza terenu gminy, tj. emisja z powiatów sąsiadujących z powiatem dąbrowskim, emisja z obszaru powiatu dąbrowskiego, a także nieznacznie z obszaru samej gminy.

Formułuje się następujące kierunki działań w zakresie ochrony warunków aerosanitarnych:

- 1) stosowanie niskoemisyjnych nośników energii cieplnej (np. gaz, olej opałowy, pompy ciepła) zwłaszcza w sektorze komunalnym oraz obiektach nowoprojektowanych;
- 2) realizacja przedsięwzięć związanych z modernizacją izolacji termicznej budynków;
- 3) wykorzystanie wymogu sporządzania ocen wpływu na środowisko przyrodnicze obiektów szczególnie uciążliwych i mogących pogorszyć stan środowiska;
- 4) wykonywanie pomiarów w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza oraz przekazywanie odpowiednim organom w formie ustalonej prawem;
- 5) zachowanie szczególnych warunków ochrony w zakresie lokalizacji obiektów mogących lokalnie negatywnie oddziaływać na stan czystości powietrza.

4.5. Ochrona klimatu akustycznego

Podstawowymi źródłami hałasu w gminie są drogi. W związku z tym, zasadniczym zadaniem, mającym na celu poprawę klimatu akustycznego gminy, jest zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych. Dlatego też przyjmuje się następujące kierunki podejmowanych działań ograniczających hałas u źródła poprzez:

- 1) wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszary zabudowane – realizacja obwodnicy Hubenic i Kozłowa w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 973;
- 2) poprawę stanu nawierzchni dróg;
- 3) w przypadku natężonego hałasu wywołanego ruchem komunikacyjnym należy przewidzieć realizację m.in. zieleni izolacyjnej, bądź w szczególnych przypadkach ekranów akustycznych;
- 4) sytuowanie budynków mieszkalnych z zachowaniem odpowiednich odległości od dróg publicznych w zależności od kategorii drogi;
- 5) rozbudowę ekologicznych form transportu - ścieżki rowerowe.

W przypadku pojawienia się uciążliwości, związanej z hałasem przemysłowym/produkcyjnym, potwierdzonej pomiarami natężenia hałasu, niezbędna będzie jej eliminacja poprzez zastosowanie zieleni izolacyjnej, osłon, ekranów i wyciszeń.

4.6. Ochrona zieleni urządzonej i zadrzewień

Zaleca się ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, poprzez wprowadzenie zakazu ich likwidowania lub niszczenia z innych powodów niż dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.7. Ochrona lasów

Dla ochrony zasobów leśnych przed niekorzystnymi zmianami w środowisku studium ustala:

- 1) ochronę i powiększanie zasobów leśnych poprzez wprowadzanie zalesień na gruntach wyłączanych z produkcji rolniczej, nieużytków i terenów zdegradowanych;
- 2) wdrażanie krajowego Programu Zwiększenia Lesistości;
- 3) użytkowanie zasobów leśnych przez prowadzenie funkcji gospodarczych na zasadzie racjonalnej gospodarki leśnej;
- 4) udostępnianie i zagospodarowanie lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej w porozumieniu z zarządcami gruntów leśnych, poprzez budowę obiektów związanych z turystyką, rekreacją;
- 5) dopuszczenie budowy dróg oraz obiektów i sieci infrastruktury technicznej dla potrzeb gospodarki leśnej.

4.8. Obszary występowania surowców mineralnych chronionych przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem

Na terenie gminy Gręboszów nie występują żadne udokumentowane złoża surowców mineralnych. Dopuszcza się możliwość przeprowadzania rozpoznania zasobów i dokumentacji złóż. Ustanowienie nowych obszarów i terenów górniczych dopuszcza się na glebach o niskiej przydatności rolniczej (gleby klas IV - VI) po przeprowadzeniu sporządzeniu wymaganych badań, zgodnie z przepisami odrębnymi. Lokalizację nowych obszarów górniczych ogranicza się w zasięgu obszarowych form ochrony przyrody.

4.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte

Na terenie gminy tworzą go korytarze ekologiczne dolin rzecznych i ich dopływów w postaci zarośli łąkowych oraz ekosystemy łąkowe. Obszary te winny być chronione przed zainwestowaniem, gdyż posiadają predyspozycje do pełnienia funkcji biotycznej – systemu terenów otwartych w gminie dla zapewnienia pożądanego przewietrzania, migracji gatunków, zachowania enklaw roślinności i ostoi zwierząt. Korytarze ekologiczne powinny zapewnić klimat niezbędny do bytowania i wędrówki zwierząt przez zachowanie ciągłości przestrzennej oraz zachowania naturalnych warunków pokrycia terenu.

4.10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustala się zasadę honorowania, określonych stosownymi przepisami obszarów ograniczonego użytkowania dla źródeł promieniowania, tj. linii energetycznych i punktów zasilania.

4.11. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych jest realizowana poprzez objęcie określonych obszarów i obiektów ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Na terenie gminy Gręboszów występują następujące obszary podlegające ochronie na mocy tej ustawy:

4.11.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły

Obszar chronionego krajobrazu (OChK) obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb

związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. OChK znajduje się w całości w korytarzu ekologicznym rz. Wisły o międzynarodowym znaczeniu „Puszcza Niepołomska KPd-4B”.

Na obszarze OCHK obowiązują ustalenia i zakazy zawarte w uchwale Nr XII/142/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 6538).

Ponadto w części graficznej Studium na zał. Nr 3 Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego wrysowana została „**Strefa zakazu budowania nowych obiektów budowlanych do linii brzegów rzek**” wg zał. nr 2 do ww. uchwały.

Na terenie Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły w ww. uchwale ustalono następujące działania:

Tabela 4.11.1. Ustalenia i zakazy zawarte w Uchwale Nr XII/142/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły przedstawiono w formie tabelarycznej.

Ustalenia i zakazy
§ 2 ust. 1 - na obszarze wprowadza się ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, w celu zachowania ich trwałości oraz zwiększania różnorodności biologicznej
<p style="text-align: center;">§ 2 ust. 2 - ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych obejmują:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych; 2) tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększenia bioróżnorodności; 3) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych, aż do całkowitego ich rozkładu; 4) utrzymanie ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, celem zachowania dróg migracji gatunków; 5) działania na rzecz czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 6) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.
<p style="text-align: center;">§ 2 ust. 3 - ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych obejmują:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przeciwdziałanie procesom zarastania łąk i pastwisk cennych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych; 2) kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie mozaiki pól uprawnych, miedz, płatów wieloletnich ziółorośli, a także ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych przydrożnych; 3) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków i owadów zapylających; 4) utrzymanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności; 5) pozostawienie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych, aż do całkowitego ich rozkładu; 6) utrzymanie ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, celem zachowania dróg migracji gatunków; 7) działania na rzecz czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 8) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

§ 2 ust. 4 - ustalenia w zakresie czynnej ochrony ekosystemów wodnych obejmują:
1) utrzymanie naturalnej obudowy biologicznej oraz stref buforowych wzdłuż cieków wodnych, a także wokół naturalnych zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia spływu substancji biogennych;
2) prowadzenie prac regulacyjnych cieków wodnych tylko w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o „Zasady dobrej praktyki w utrzymaniu rzek i potoków górskich”;
3) zwiększanie retencji wodnej w kontekście ograniczenia spływu powierzchniowego poprzez utrzymanie w dobrej kondycji roślinności w międzywalu;
4) pozostawienie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych, aż do całkowitego ich rozkładu;
5) utrzymanie ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, celem zachowania dróg migracji gatunków;
6) działania na rzecz czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.
§ 3. 1 Na Obszarze wprowadza się następujące zakazy:
1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
7) budowania nowych obiektów budowlanych w wyznaczonych strefach zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 2 do uchwały oraz w pasie szerokości 10 m od linii brzegów pozostałych rzek wyodrębnionych w ewidencji gruntów jako wody płynące w ich rzeczywistym przebiegu w terenie oraz od naturalnych zbiorników wodnych - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

*od ww. zakazów obowiązują odstępstwa wskazane w § 3 ust. 2-7 ww. uchwały.

Źródło: Opracowanie własne

4.11.2. Obszar Natura 2000 Doliny Dunajec PLH120085

W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do obszarów Natura 2000 należy brać pod uwagę zakazy określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz indywidualne zapisy dla każdego z obszarów zawarte w planach zadań ochronnych, ustanawianych w drodze zarządzenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz w planach ochrony ustanawianych w drodze

rozporządzenia przez ministra właściwego ds. środowiska. Plany zadań ochronnych oraz plany ochrony zawierają ustalenia konieczne do uwzględnienia w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla ostoi sporządzono plan zadań ochronnych - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 4 września 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolny Dunajec PLH120085 (Dz. Urz. Woj. Mało. z 2014 r. poz. 4920, z 2017 r. poz. 1366 i z 2022 r. poz. 4087)

W załączniku Nr 6 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 4 września 2014 r. przedstawiono **wskazania do zmian w istniejącym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gręboszów**, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

W przypadku zmian i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy:

- 1) uwzględnić w części rysunkowej granice obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolny Dunajec PLH120085;
- 2) wprowadzić opis obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolny Dunajec PLH120085 z wyszczególnieniem przedmiotów ochrony;
- 3) przytoczyć wskazany w planie zadań ochronnych katalog zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolny Dunajec PLH120085;
- 4) zweryfikować zapisy pod kątem zdiagnozowanych zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolny Dunajec PLH120085 oraz celów działań ochronnych określonych w planie zadań ochronnych;
- 5) nie wyznaczać terenów z dopuszczeniem poboru żwiru z koryta Dunajca. W połączeniu z brakiem dostawy materiału skalnego z górnego biegu rzeki, pobór żwiru z koryta Dunajca jest obciążony dużym prawdopodobieństwem znaczącego negatywnego wpływu na obszar Dolny Dunajec PLH120085;
- 6) nie wyznaczać terenów z dopuszczeniem realizacji elektrowni wodnych wykorzystujących nowe budowle piętrzące budowane wyłącznie na potrzeby energetyki wodnej. Realizacja nowych budowli piętrzących jest obciążona dużym prawdopodobieństwem znaczącego negatywnego wpływu na obszar Dolny Dunajec PLH120085.

Ustalenia ww. rozporządzenia są wiążące przy sporządzaniu studium i planów zagospodarowania przestrzennego.

W planie tym na obszarze tym w granicach gminy Gręboszów wskazano zadanie ochronne polegające na utrzymaniu naturalnego zróżnicowania substratu dennego (w tym form akumulacyjnych: łach, odsypisk) poprzez niewyznaczanie miejsc poboru żwiru i kamieni w ramach szczególnego i powszechnego korzystania z wód, w ilości oraz w sposób, które będą zagrażały zachowaniu równowagi hydrodynamicznej cieków, bądź będą wpływały negatywnie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Konieczne jest także podjęcie działań zapobiegających nieuprawnionemu korzystaniu z wód, tj. nielegalnemu poborowi żwiru i kamieni z koryt rzek i potoków (w tym m.in. blokowanie dojazdów do miejsc kradzieży żwiru). Przy likwidacji odsypisk i namulisk zwiększających zagrożenie powodziowe (erozji brzegu rzeki) należy uwzględnić konieczność:

- 1) ograniczenia zasięgu ingerencji wyłącznie do niezbędnego dla usunięcia powstałego zagrożenia;
- 2) zachowania równowagi hydrodynamicznej cieków (jeżeli w wyniku udroźnienia równowaga hydrodynamiczna cieków byłaby zagrożona należy dążyć do pozostawienia rumowiska rzeczno-ego w obrębie koryta);

- 3) prowadzenia robót poza okresem od 1 marca do 31 lipca, za wyjątkiem sytuacji nagłych związanych z bezpieczeństwem ludzi i mienia.

4.12. Krajobraz kulturowy

Ochrona krajobrazu przyrodniczo-kulturowego gminy Gręboszów następuje poprzez realizację zasad uwzględnionych w ramach obowiązujących:

- 1) form ochrony przyrody,
- 2) form ochrony zabytków.

Ustalenia studium dotyczące zasad zagospodarowania poszczególnych terenów, wraz z określeniem parametrów i wskaźników zabudowy rekomendowanych do wprowadzenia w planach miejscowych oraz w połączeniu z otoczeniem prawnym dotyczącym ochrony zabytków, zapewniających właściwą i wystarczającą ochronę krajobrazu kulturowego.

5. STREFY UZDROWISKOWE

Na obszarze gminy nie występują uzdrowiska oraz strefy ochrony związane z ich funkcjonowaniem.

6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Historyczne dziedzictwo kulturowe gminy Gręboszów wymaga odpowiednich działań konserwatorskich. Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wobec powyższego, w niniejszym studium zostały uwzględnione treści zawarte w „Programie opieki nad zabytkami gminy Gręboszów na lata 2018 –2021”.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w „Programie...” wskazuje on w rozdziale 7.1 trzy podstawowe priorytety, które poprzez realizowane w ich ramach działania, w całości wypełniają cele ustawowe dla opracowywania gminnych programów opieki nad zabytkami. Są to:

- 1) ochrona i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego Gminy;
- 2) ochrona i świadome zarządzanie krajobrazem kulturowym gminy;
- 3) badanie i dokumentacja oraz promocja i popularyzacja walorów dziedzictwa kulturowego Gminy.

Wytyczne programu odnoszą się w sposób pośredni do obszarów i obiektów związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych.

Poniżej wskazano wytyczne w sprawie zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego:

- 1) opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi;
- 2) uwzględnianie ochrony zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków, zasad ochrony odnoszących się do stref ochrony konserwatorskiej, w tym stref występowania zabytków archeologicznych w opracowywanych dla Gminy Gręboszów dokumentach studialnych dot. polityki przestrzennej - np. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, w dokumentach mających charakter prawa miejscowego np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a ponadto w decyzjach o warunkach zabudowy;

- 3) egzekwowanie zapisów określonych w dokumentach programowych gminy określających zasady działalności inwestycyjnej na obszarach i w strefach objętych ochroną konserwatorską odnoszących się do zabytków (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji);
- 4) podejmowanie działań eliminujących samowole budowlane oraz źle pojmowane prace remontowe zwłaszcza w odniesieniu do tradycyjnego budownictwa drewnianego (wymiana stolarki okiennej na PCV) oraz kapliczek przydrożnych: (obłożenie/wymiana płyt piaskowca na lastriko przyczyniające się do zatraceniem historycznej formy obiektów, wymiana pokrycia dachowego, niejednokrotnie przebudowa obiektu z przekształceniem pierwotnej formy i bryły), wzmożona kontrola stanu technicznego obiektów o wartości historycznej;
- 5) ochrona panoram oraz przedpoli widokowych jako najcenniejszych elementów krajobrazu i dziedzictwa kulturowego;
- 6) wystąpienie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych (np. figura przydrożna św. Jana Nepomucena przed UG oraz figura - krzyż z 1795 r. obok boiska Orlik w Gręboszowie, krzyż przydrożny w Borusowej i inne);
- 7) uzupełnianie gminnej ewidencji zabytków o obiekty przewidziane do ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także aktualizowanie ich o dane uzyskane w wyniku przeprowadzonych prac naukowo-badawczych;
- 8) uwzględnianie ochrony dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych przy planowaniu zadań inwestycyjnych gminy oraz w treści dokumentów planistycznych.

6.1. Obszary i obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego:

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami prawnymi, wynikającymi z przepisów odrębnych. W odniesieniu do obszarów i obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i inwestycyjnych. Wszelkie działania dotyczące obiektów i obszarów posiadających wpis do rejestru zabytków winny być prowadzone w oparciu o wytyczne właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków i zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją. Działania te regulują przepisy odrębne.

Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków zostały oznaczone na załącznikach graficznych jako:

- 1) „Obszary wpisane do rejestru zabytków”;
- 2) „Obiekty wpisane do rejestru zabytków”.

6.2. Ochrona zespołów budowlanych oraz obiektów architektury i budownictwa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Wszystkie obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ustalać ochronę zabytków architektury i budownictwa poprzez zapisy dotyczące m.in.:

- 1) określenia chronionych wartości zabudowy istniejącej (historyczna linia zabudowy, forma i gabaryt obiektów, forma dachów, opracowanie elewacji, kolorystyka, materiały, itp.) i ustalenie zakazu ich zmiany lub nakazu przywrócenia;
- 2) zasad zagospodarowania posesji - działki budowlanej (lokalizacja elementów zabudowy nie może pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszać jego wartości);

- 3) określenia dopuszczalnych zmian i warunków ich realizacji;
- 4) określenia gabarytów oraz parametrów estetycznych, technicznych i użytkowych dla zabudowy nowej (przebieg linii zabudowy, forma i gabaryt obiektów, forma dachów, opracowanie elewacji, kolorystyka, materiały, itp.);
- 5) utrzymania, przywrócenia lub zmiany podziału parcelacyjnego (podstawowego elementu organizacji i fizjonomii przestrzeni);
- 6) określenia innych elementów kontekstu krajobrazowego (w tym zieleni urządzonej, nawierzchni i towarzyszącej obiektowi małej architektury) dla utrzymania lub przywrócenia wartości chronionych.

Rozbiórkę budynków zabytkowych można dopuścić po wyłączeniu z ewidencji zabytków, jedynie w sytuacjach uzasadnionych ich stanem zachowania i przy braku możliwości technicznych dla ich remontu – Wojewódzki Konserwator Zabytków może nałożyć obowiązek wykonania dokumentacji inwentaryzacyjnej obiektu likwidowanego.

6.3. Stanowiska archeologiczne

Wprowadza się ochronę obejmującą zabytki archeologiczne zdefiniowane w art. 3, pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i objęte ochroną prawną na podstawie art. 6 ust. 1, pkt 3 cyt. ustawy, ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP).

W wyżej wymienionych obszarach przy realizacji robót ziemnych lub dokonaniu zmiany dotychczasowej działalności wiążącej się z naruszeniem struktury gruntu, należy przeprowadzić badania archeologiczne zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

Obszary stanowisk zostały przedstawione na zał.3 Kierunki zagospodarowania przestrzennego jako „**Stanowiska archeologiczne**”.

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej

Układ komunikacyjny oprócz pełnienia funkcji obsługi komunikacyjnej jest również elementem kształtującym strukturę przestrzenną obszaru gminy Gręboszów. Poprzez dostępność komunikacyjną wyznacza wartość terenu, a poprzez zapewnienie odpowiedniego standardu obsługi komunikacyjnej, stymuluje jego rozwój.

Generalnym celem polityki komunikacyjnej gminy winno być tworzenie poprawnych warunków podróżowania, zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej mieszkańcom gminy i miasta, stworzenie warunków do rozwoju przestrzennego i ekonomicznego gminy oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Celami tej polityki winny być:

- 1) utrzymanie istniejących powiązań zewnętrznych krajowych i regionalnych;
- 2) utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi);
- 3) zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie;
- 4) odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami;
- 5) poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania;
- 6) obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich;

- 7) preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych;
- 8) zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych.

7.1.1. Utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi)

W zakresie kształtowania systemu komunikacyjnego dróg publicznych w obszarze gminy planowane jest utrzymanie istniejącej hierarchii dróg. W zakresie inwestycji drogowych jest planowane rozbudowanie gminnego systemu dróg publicznych o nowe odcinki, przewidziane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Istniejący system dróg publicznych wymaga modernizacji oraz doposażenia. Działania w tym zakresie będą obejmować:

- 1) dla dróg publicznych utrzymanie lub poszerzenie istniejących pasów drogowych oraz przyjmowanie dla odcinków projektowanych parametrów technicznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2.03.1999r. w/s warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie;
- 2) rozbudowę o chodniki, ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe;
- 3) doposażenie w obiekty i urządzenia zagospodarowania dróg m.in. oświetlenie uliczne, chodniki, zatoki dla autobusów oraz inne elementy małej architektury użytkowej;
- 4) przy planowaniu przeznaczenia terenów w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych ograniczenie budowy nowych publicznych i indywidualnych zjazdów oraz respektowanie normatywnych odstępów między skrzyżowaniami, a także zasad rozbudowy skrzyżowań i zjazdów o dodatkowe pasy ruchu.

7.1.2. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie

Działania w zakresie rozwoju systemu komunikacji dotyczą terenów zainwestowanych lub planowanych do zainwestowania. Utrzymuje się dotychczasowe przebiegi dróg gminnych i zakłada się rozbudowę układu dróg gminnych wynikającą z potrzeb rozwoju przestrzennego. Główny system dróg publicznych uzupełniany będzie systemem dróg wewnętrznych, obsługujących zabudowę, w obszarach zwartych struktur zainwestowania. Szczegółowy przebieg dróg wewnętrznych określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Wytyczne do planów miejscowych:

- 1) klasyfikację techniczną dróg publicznych należy przyjmować zgodnie z przepisami odrębnymi, w uzgodnieniu z zarządcą drogi;
- 2) za dopuszczalne uznaje się korekty przebiegu drogi wynikające ze skali opracowania planu miejscowego, uwzględnienia uwarunkowań lokalnych jak również z przyjętych w nim rozwiązań przestrzennych;
- 3) dopuszcza się wyznaczanie nie wskazanych na rysunku studium dróg gminnych dojazdowych i lokalnych;
- 4) dopuszcza się odstępstwa od obowiązujących przepisów odrębnych dotyczących linii rozgraniczających jedynie w przypadku przebudowy istniejących dróg i ulic na terenach zainwestowanych.

- 5) układ podstawowy uzupełnić należy o układy bezpośredniej obsługi tworzone na bazie ulic lokalnych, dojazdowych, ciągów pieszo – jezdnych oraz dróg wewnętrznych z maksymalnym ograniczaniem obsługi komunikacyjnej terenów mieszkaniowych na zasadzie służebności przejazdu.

7.1.3. Zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym

Podstawowym priorytetem w polityce komunikacyjnej jest kształtowanie ładu komunikacyjnego zapewniającego sprawne i wygodne połączenia między różnymi obszarami gminy oraz obszarem zewnętrznym, minimalizujące kolizje między ruchem tranzytowym i lokalnym.

W ramach realizacji celu, działania skierowane będą na uzupełnianie luk w sieci drogowej i podnoszenie standardów technicznych dróg o niskich parametrach technicznych i zniszczonych nawierzchniach, poprzez ich budowę, przebudowę i modernizację.

Zewnętrzne drogowe powiązania krajowe i regionalne zapewnia się poprzez istniejącą drogę wojewódzką Nr 973 relacji Busko-Zdrój – Wierzchosławice.

7.1.4. Odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami;

Lokalizacja nowej zabudowy wzdłuż podstawowych ciągów drogowych winna być usytuowana w bezpiecznej odległości tak by umożliwić realizację docelowych parametrów i uzbrojenia oraz zapewnić bezpieczeństwo dla uczestników ruchu.

Przyłącza infrastruktury technicznej (energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe) winny być projektowane poza pasem drogowym, w szczególnie uzasadnionych przypadkach w pasie drogowym za zezwoleniem zarządcy drogi wydanym w drodze decyzji administracyjnej.

7.1.5. Poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania

Poprawa parametrów użytkowych dróg powinna być dostosowana do wielkości ruchu pojazdów. Zakłada się sukcesywną poprawę techniczną i funkcjonalną układu dróg gminnych (m.in. poszerzanie jezdni, przebudowy skrzyżowań).

W planach miejscowych należy zapewnić realizację dróg pożarowych zapewniających swobodny dojazd dla jednostek straży pożarnej w przypadku obiektów tego wymagających. Podczas modernizacji dróg zaleca się przebudowę poboczy gruntowych mającą na celu fizyczne oddzielenie ruchu pieszego od ruchu pojazdów.

7.1.6. Obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich

Działania w zakresie modernizacji istniejącego systemu dróg dotyczyć będą wprowadzania ograniczeń uciążliwości istniejących dróg dla obszarów zainwestowanych lub podlegających rozwojowi zainwestowania. Dotyczy to w szczególności dróg przebiegających przez tereny poszczególnych miejscowości, stanowiące zarazem główne przestrzenie publiczne dla zabudowy skoncentrowanej wzdłuż jednej drogi (wsie ulicowe). Przewidziane są działania w zakresie ograniczenia uciążliwości, w tym akustycznych drogi, poprzez poprawę stanu nawierzchni drogi, realizację zieleni izolacyjnej oraz infrastruktury rowerowej. Działania w tym zakresie będą realizowane na zasadzie etapowania inwestycji, w porozumieniu z zarządcą drogi.

7.1.7. Preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych;

Gmina dążyć będzie do uzupełnienia systemu komunikacyjnego o ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe, w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom przemieszczającym się rowerem oraz rozbudowy gminnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Ścieżki rowerowe należy uwzględniać przy przebudowie istniejących fragmentów układu komunikacyjnego.

7.1.8. Zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych;

Ważnym elementem sieci drogowej są miejsca wyznaczone dla postoju pojazdów samochodowych. Parkowanie pojazdów samochodowych ze względu na bezpieczeństwo ruchu powinno odbywać się na wyznaczonych do tego celu placach.

W pobliżu punktów usługowych, szkół, miejsc kultu religijnego, urzędów, itp. niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania tych obiektów jest zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych. polityka parkingowa powinna być zróżnicowana w zależności od rejonu miasta i gminy oraz występujących uwarunkowań komunikacyjnych.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wskazywać sposób urządzania miejsc postojowych lub budowy garaży oraz określać minimalne wskaźniki programowe miejsc parkingowych dla samochodów osobowych w poszczególnych kategoriach zainwestowania. Dopuszcza się lokalne odstępstwa od tej zasady, jeżeli obecne zagospodarowanie wyklucza taką możliwość.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

8.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

Źródłem zaopatrzenia w wodę gminy Gręboszów jest wodociąg grupowy, który zasięgiem swojego działania obejmuje wszystkie sołectwa omawianej gminy. Sieć wodociągowa zasilania jest częściowo z ujęcia wód głębinowych wraz ze stacją uzdatniania w Gorzycach oraz częściowo z ujęcia wody i SUW w Mędrzechowie. Wszystkie wsie gminy Gręboszów posiadają dostęp do sieci wodociągowej, która stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę. Dopuszcza się również realizację indywidualnych ujęć wody.

W miejscowości Gręboszów wykonano 5 studni wierconych o ustalonych zasobach eksploatacyjnych 80 m³/h i zatwierdzonym projekcie stref ochrony sanitarnej. W początkowym założeniu stanowić one miały ujęcie wody dla gminy Gręboszów. Eksploatacja pięciu w/w odwierconych studni została odłożona do realizacji bezterminowo, natomiast ujęcie to należy traktować jako awaryjne źródło zaopatrzenia wody dla gminy.

8.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych

Gmina Gręboszów nie posiada własnej oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej. Celem polityki rozwoju systemów kanalizacyjnych jest ochrona wód powierzchniowych i gleby oraz doprowadzenie do wyrównania standardów obsługi mieszkańców gminy. Funkcjonujące jeszcze na terenach szamba oraz w pełni nie oczyszczone ścieki stanowią znaczne zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

Podstawowym celem polityki w zakresie gospodarki ściekowej jest w miarę możliwości budowa, systemu kanalizacyjnego oraz oczyszczalni ścieków.

Przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju i sieci kanalizacji sanitarnej:

- 1) budowa oczyszczalni ścieków;
- 2) budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach zwartej zabudowy przy uwzględnieniu uwarunkowań ekonomicznych takich inwestycji;
- 3) budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązania alternatywnego;
- 4) wywóz nieczystości z szamb do oczyszczalni ścieków, za pośrednictwem wyspecjalizowanych firm;
- 5) zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych;
- 6) nieczystości pochodzenia zwierzęcego z budynków inwentarskich powinny być gromadzone w dostosowanych do tego zbiornikach.

8.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło

Na terenie gminy Gręboszów nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Na omawianym obszarze znajduje się kilkanaście niewielkich kotłowni lokalnych, które dostarczają ciepło na potrzeby budynków. Przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło:

- 1) zastosowanie technologii grzewczych pozwalających na zmianę obecnie stosowanego paliwa na przyjazne dla środowiska i energooszczędne;
- 2) docieplenie budynków;
- 3) modernizacja indywidualnych kotłowni węglowych;
- 4) likwidacja systemu ogrzewania piecami węglowymi;
- 5) systematyczna modernizacja systemu ciepłowniczego gminy wraz z ewentualnym wprowadzeniem proekologicznych źródeł energii.

8.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz

W zakresie ogólnych ustaleń dotyczących rozwoju sieci gazowej przewiduje się:

- 1) zaopatrzenie w gaz ziemny do celów gospodarczych i grzewczych z istniejących, jak i sukcesywnie projektowanych i realizowanych gazociągów średniego ciśnienia na podstawie przepisów odrębnych;
- 2) docelowo pełne zaspokojenie potrzeb odbiorców, w tym również w obszarze wiejskim, gdyż jedynym kryterium budowy sieci jest spełnienie ekonomicznej opłacalności przedsięwzięcia;
- 3) usytuowanie gazociągów zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe;
- 4) lokalizację gazociągów średniego i niskiego ciśnienia w liniach rozgraniczających dróg lub poza pasami jezdni, na podstawie przepisów odrębnych, w uzgodnieniu z właściwym zarządcą drogi; dopuszcza się lokalizację gazociągu średniego i niskiego ciśnienia poza pasami dróg w sposób nie kolidujący z istniejącym i projektowanym zainwestowaniem;
- 5) utrzymanie przebiegu istniejących gazociągów;
- 6) zachowanie odpowiednich stref kontrolowanych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Przy projektowaniu sieci gazowych należy uwzględnić obowiązujące przepisy prawa oraz normy branżowe. Lokalizacja obiektów budowlanych względem zarówno istniejącej, jak i planowanej sieci gazowej w/c, powinna być zgodna z wymaganiami zawartymi w przepisach. Ponadto doprowadzenie gazu ziemnego do potencjalnych odbiorców na przedmiotowym rejonie może nastąpić, jeżeli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczenia paliwa gazowego, zgodnie z zachowaniem przepisów odrębnych.

Warunki zagospodarowania terenu w bezpośrednim sąsiedztwie gazociągu wysokiego ciśnienia reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny

odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U z 2013 r. poz. 640 i z 2019 r. poz. 1696), które ma charakter aktu prawnego bezwzględnie obowiązującego.

8.5. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną

Rozwój sieci i urządzeń energetycznych, tzn. budowa nowych lub przebudowa istniejących sieci oraz stacji transformatorowych, jest uzależniona głównie od zapotrzebowania wynikającego ze szczegółowego zagospodarowania terenów gminy i przyłączeniem do sieci energetycznej nowych podmiotów.

Ustala się zasady rozbudowy i użytkowania sieci elektroenergetycznej w sposób niekolidujący z przeznaczeniem terenu, przy uwzględnieniu następujących ogólnych wytycznych:

- 1) budowa nowych urządzeń elektroenergetycznych SN i nN będzie wynikać z potrzeby przyłączenia odbiorców, zgodnie z ustawą Prawo energetyczne i aktami wykonawczymi oraz celem zaspokojenia wzrostu zużycia energii istniejących odbiorców;
- 2) zaopatrzenie w energię elektryczną nowych odbiorców odbywać się będzie z istniejących i planowanych sieci elektroenergetycznych oraz stacji transformatorowych SN/nN na podstawie warunków przyłączenia określonych przez zarządcę sieci;
- 3) zakaz nasadzeń trwałej zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi w odległościach wynikających z przepisów odrębnych;
- 4) budowa i rozbudowa budynków i budowli wymaga zachowania warunków bezpieczeństwa w tym minimalnych dopuszczalnych odległości od elementów znajdujących się pod napięciem oraz zachowania wymagań dotyczących dopuszczalnego natężenia pola elektromagnetycznego;
- 5) lokalizacja nowych budynków i budowli nie może ograniczać dostępu sprzętem budowlanym do stanowisk słupowych;
- 6) dla istniejących oraz planowanych urządzeń elektroenergetycznych należy zapewnić możliwość dojazdu oraz dostępu dla ich zarządcy celem prowadzenia eksploatacji, modernizacji i przebudowy;
- 7) dla istniejącej i projektowanej sieci elektroenergetycznej należy w miejscowych planach wyznaczyć strefy oddziaływania pól elektromagnetycznych dwustronnie od osi poszczególnych linii energetycznych, w których powinien obowiązywać zakaz lokalizacji zabudowy;
- 8) dla linii elektroenergetycznych w terenach przewidzianych do zalesienia przewidzieć pasy bez zadrzewień.

Przebiegające przez obszar gminy napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15kV. **Na zał. Nr 2 oraz zał. Nr 3 linie te zostały oznaczone jako „Linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV”.**

8.6. Kierunki rozwoju i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami

Zgodnie z obowiązującą ustawą o odpadach, wszelkie działania z zakresu gospodarki odpadami powinny zmierzać do:

- 1) zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko;
- 2) zapewnienia zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku surowców wtórnych.

Na terenie gminy Gręboszów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w Gręboszowie. Do punktu mieszkańcy miasta i gminy bezpłatnie mogą dostarczać odpady tj. zielone i ogrodowe, papier i tektura, tworzywa sztuczne, metal, szkło, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,

wielkogabarytowe, zużyte baterie i akumulatory, zużyte opony, przeterminowane leki i inne odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych.

Zbierane na terenie gminy odpady przekazywane są do regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych zgodnie z ustaleniami planu gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego.

8.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji

W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

W zakresie telekomunikacji zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, rozwój sieci bezprzewodowych - budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu np. za pomocą sieci Hotspotów.

Szczegółowe zasady lokalizacji obiektów infrastruktury sieciowej na terenach planowanej zabudowy zostanie określona w ramach stosownych pozwoleń administracyjnych. Linie telekomunikacyjne należy projektować jako podziemne z rozprowadzeniem w terenach przeznaczonych pod ciągi komunikacyjne. Dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę.

Rozwój obszarów zabudowy mieszkaniowej i terenów aktywności gospodarczej oraz przewidywany wzrost poziomu życia mieszkańców tworzy także dynamiczny rynek konsumentów usług dla systemów cyfrowej telefonii komórkowej. Lokalizacja, wiążących się z systemami telefonii komórkowej, systemów typowych bazowych stacji przekaźnikowych (BTS) będzie określona w ramach stosownych pozwoleń administracyjnych na wniosek zainteresowanych operatorów.

9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

W gminie Gręboszów istnieją i przewiduje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym (gminnym):

- 1) w zakresie komunikacji - modernizacji dróg gminnych;
- 2) w zakresie infrastruktury technicznej – sieci i urządzenia, służące do zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych, odprowadzenia wód opadowych, zaopatrzenia w energię elektryczną, obsługi telekomunikacyjnej, odzysku odpadów (np. punkt selektywnej zbiórki odpadów), czy gazyfikację gminy;
- 3) obiekty dla potrzeb oświaty, ochrony zdrowia, kultury, administracji i bezpieczeństwa publicznego;
- 4) tereny rekreacyjne i obiekty sportowe;
- 5) remonty obiektów użyteczności publicznej;
- 6) inne wg przepisów odrębnych.

Wymienione inwestycje nie wyczerpują katalogu możliwych do realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Przyjęto więc nadrzędną zasadę, że ewentualne nowe, obecnie trudne do przewidzenia, inwestycje celu publicznego mogą być zlokalizowane w granicach gminy pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z istniejącymi i docelowymi funkcjami terenów.

Z uwagi na ilość i skalę obszarów lokalizacji inwestycji celu publicznego nie wprowadza się oznaczeń graficznych na rysunku Studium.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Ustalenia dotyczące inwestycji ponadlokalnych przyjęto w Studium zgodnie z zapisem „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – przyjętego uchwałą XLVII/732/18 z dnia 26 marca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 3215).

Za zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uznano:

- 1) inwestycja w zakresie budowy mostu na rz. Wisła w m. Borusowa/Nowy Korczyn – inwestycja zrealizowana (**oznaczona na zał. Nr 3 symbolem ICP1**);
- 2) budowa gazociągu Tworzeń – Podgórska Wola – inwestycja zrealizowana (**oznaczona na zał. Nr 3 symbolem ICP2**).

Ponadto na obszarze gminy Gręboszów planowana jest inwestycja celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, realizowana w ramach w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład, wymieniona również w Małopolskim Planie Inwestycyjnym 2030 – w załączniku do uchwały Nr 1158/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 12 lipca 2022 r. Jest to budowa obwodnicy w m. Hubenice/Kozłów/Borusowa w/c DW 973 – inwestycja jest w trakcie realizacji (**oznaczona na zał. Nr 3 symbolem ICP3**).

11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W Studium nie wyznacza się obszarów wskazanych do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

W ramach gospodarowania przestrzenią, na terenie gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W Studium nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej z obowiązkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Studium nie wyznacza obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Uchwały w sprawie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) powinny być podejmowane w zależności od potrzeb, zgodnie z wnioskami mieszkańców i zainteresowaniem potencjalnych inwestorów oraz popytem na działki budowlane.

W procesie rozwoju gminy plany miejscowe są podstawowym narzędziem tworzenia reguł zagospodarowania oraz przygotowania terenów dla różnych nowych zamierzeń inwestycyjnych. Jednocześnie są narzędziem, które w świetle obowiązującego prawa może nakładać na gminę szereg zobowiązań o charakterze finansowym i inwestycyjnym. Określa się poniżej zalecane zasady polityki, odnoszące się sporządzania miejscowych planów:

- 1) warto obejmować planami miejscowymi obszary, dla których zaplanowano funkcje produkcyjno-magazynowe w takich sytuacjach plan miejscowy będzie narzędziem, które dopasuje zamierzenia inwestora do interesów gminy i uzasadnionych potrzeb sąsiadów;
- 2) wskazane jest przystępowanie do planów miejscowych na obszarach, na których będzie to skuteczną metodą ochrony określonych walorów przyrodniczych (np. dla obszarów otwartych, które warto zabezpieczyć przed wkraczaniem zainwestowania, w tym dla ochrony walorów krajobrazowych) oraz kulturowych (np. objętych ochroną konserwatorską);
- 3) sugeruje się także sporządzenie miejscowych planów dla terenów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW;
- 4) w sytuacji braku dostatecznej ilości terenów przeznaczonych pod dany rodzaj zabudowy dopuszcza się miejscowych planach lokalizację nowej zabudowy na gruntach wymagających zgody na przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 5) należy sukcesywnie dokonywać ocen aktualności planów, nie rzadziej niż raz w czasie kadencji rady i w razie stwierdzenia nieaktualności wprowadzać zmiany dla fragmentów lub całych planów. harmonogram sporządzenia zmiany planów należy dostosować do potrzeb i możliwości finansowych i organizacyjnych gminy;
- 6) istotne jest aby przed podjęciem decyzji o przystąpieniu do sporządzenia lub zmiany planu miejscowego dokonywać szczegółowej analizy ekonomicznej zasadności przystąpienia do sporządzenia lub zmiany.

Biorąc pod uwagę fakt, iż procedura uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest bardzo złożona, czasochłonna i dość kosztowna, istnieje prawdopodobieństwo, iż poszczególne plany będą opracowywane w dość dużej odległości czasowej, gdyż uzależnione będzie to przede wszystkim od budżetu, jakim będzie dysponowała gmina w danym roku. Nie zmienia to faktu, iż cele polityki władz gminy powinny być ukierunkowane nie tylko na dziedziny związane z zaspokojeniem podstawowych potrzeb mieszkańców, ale również na problem kształtowania przestrzeni gminy i zrównoważony rozwój poprzez narzędzia planistyczne, jakimi są MPZP.

Realizacja przyjętej w Studium polityki przestrzennej wiąże się z koniecznością wyłączenia części gruntów chronionych z produkcji rolnej. Wyłączenie gruntów chronionych z produkcji rolnej może nastąpić wyłącznie w trakcie procedury sporządzania miejscowego planu. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele i nieleśne - opisano na rysunku Studium zał. Nr 3 jako „**Granica obszarów wymagających zmian przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze**”.

13. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy Gręboszów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 Prawa wodnego, tj.:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- 2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- 3) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- 4) pas techniczny.

W granicach gminy Gręboszów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wisły oraz rzeki Dunajec, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%). Występują tu również obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące tereny między linią brzegu rzeki Wisły i Dunajca, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy (arkusze map: M-34-66-A-b-4, M-34-66-B-a-3, M-34-66-B-a-4, M-34-66-A-d-2, M-34-66-B-c-1). Dodatkowo zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego w granicach gminy występują obszary zagrożone zalaniem na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, a także obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%).

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy ograniczać rozwój zabudowy mogący doprowadzić do pogorszenia warunków ochrony przeciwpowodziowej. W obszarach tych sposób zagospodarowania terenów powinien spełniać wymogi przepisów odrębnych, tj. ustawy Prawo wodne, w szczególności w zakresie możliwych utrudnień w zarządzaniu ryzykiem powodziowym oraz zagrożeń dla zdrowia ludzi, jak i ich mienia. Zabudowa i zagospodarowanie terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w tym zakresie wymaga uzgodnienia z Wodami Polskimi.

W granicach administracyjnych gminy Gręboszów nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych

14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

W granicach administracyjnych gminy Gręboszów nie występują obszary i obiekty, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 r. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY

W granicach administracyjnych gminy Gręboszów nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne.

16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

W studium nie wyznacza się obszarów wskazanych do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

17. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Na terenie gminy Gręboszów nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Tereny wymagające rekultywacji to tereny, które uległy przekształceniu w wyniku eksploatacji górniczej lub wydobywczej podlegają obowiązkowej rekultywacji wynikającej z ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2126).

W granicach gminy Gręboszów nie wyznacza się obszarów wymagających rehabilitacji i remediacji.

19. OBSZARY ZDEGRADOWANE

W myśl ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. W gminie Gręboszów nie podjęto uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

20. WYMOGI OBRONNOŚCI I OCHRONY CYWILNEJ

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- 1) realizowanie zadań związanych z zapewnieniem ochrony i dostaw wody, produktów żywnościowych na terenie gminy uwzględniających sytuacje szczególne;
- 2) uzbrojenie istniejącej sieci wodociągowej w hydranty naziemne lub odpowiednie zbiorniki wodne z możliwością wykorzystania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów przeciwpożarowych;
- 3) rozwijanie łączności informatycznej i radiowej pomiędzy wszystkimi służbami technicznymi i ratowniczymi na terenie gminy;
- 4) współpracowanie jednostek organizacyjnych samorządu ze służbami, inspekcjami, strażami, instytucjami oraz organizatorami w celu zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych;
- 5) uwzględnienie możliwości wykorzystania terenów zielonych, pól, boisk, placów w sytuacjach szczególnych na cele obronności i ewentualne budowle ochronne w przypadkach szczególnych zagrożeń.

21. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE

Obszar funkcjonalny jest to obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

Na terenie gminy Gręboszów nie określono obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

22. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (W TYM O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 500 kW), A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU.

Studium zakłada możliwość rozwoju działalności związanych z pozyskaniem energii ze źródeł odnawialnych mocy przekraczającej 500 kW w granicach terenów oznaczonych na rysunku Studium (załącznik Nr 3) - „**Tereny przeznaczone pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania**”. Miejsce lokalizacji takiej inwestycji wraz ze strefą oddziaływania ponadnormatywnego, powinna zamknąć się w granicach ww. terenów.

Produkcja energii na w/w terenach odbywać się będzie z użyciem następujących typów instalacji:

- 1) ogniw fotowoltaicznych;
- 2) pomp ciepła.

Zakłada się prowadzenie działalności w tej dziedzinie poprzez budowę instalacji wymienionych typów jak i systemów hybrydowych, wykorzystujących więcej niż jedno źródło energii odnawialnej lub jako instalacji wspomagających systemy zasilane konwencjonalnie.

Na obszarze całej gminy wprowadza się zakaz realizacji biogazowni oraz elektrowni wiatrowych.

23. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY

Koncepcję rozwoju gminy Gręboszów określoną w niniejszym studium opracowano na podstawie uwarunkowań o zakresie problemowym wyczerpującym zagadnienia wyszczególnione w art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeanalizowano uwarunkowania przyrodniczo-ekologiczne, kulturowe, lokalne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, elementy infrastruktury technicznej i społeczno-gospodarczej, a także zamierzenia regionalnych organów administracji publicznej i wskazania władz samorządu lokalnego.

Wskutek rozwoju osadnictwa, obszar gminy uległ znacznym przemianom antropogenicznym. Ustalenia studium dążą do rozwoju nowej zabudowy w granicach istniejących struktur osadniczych charakteryzujących się najwyższym stopniem przygotowania do wprowadzenia nowej zabudowy, tj. posiadających dostęp do sieci komunikacyjnej oraz uzbrojenia terenu. Ogranicza się rozwój przestrzenny w kierunku terenów otwartych oraz

cennych przyrodniczo. Przy projektowaniu nowych elementów zagospodarowania uwzględniono występowanie cennych obiektów i obszarów, aby w możliwie najmniejszym stopniu naruszyć wartościowe elementy dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego.

Generalnie, jako zasadę naczelną przyjęto ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących procesów i zjawisk. Rozproszenie terenów przeznaczonych do zabudowy na obszarze gminy, głównie o funkcjach osadnictwa wiejskiego o niskiej intensywności nakazuje przyjąć dążenie do ich koncentracji i tworzenia zwartych przestrzennie zespołów tej zabudowy z obowiązkiem ich sukcesywnego wyposażania w urządzenia infrastruktury technicznej. Jest to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być procesem celowym i podporządkowanym określonym zasadom.

Wyznaczone kierunki rozwoju przestrzennego zakładają sukcesywny rozwój istniejących funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych w sąsiedztwie terenów już zainwestowanych przy założeniu równoczesnej rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

24. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają jedynie kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów.

Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i dopuszczalnych rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne uzupełniające formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawiania w sprzeczności z podstawowymi funkcjami określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zieleń publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu. Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym dokumencie.

V. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest wyznaczenie kierunków rozwoju przestrzennego gminy Gręboszów. Studium stanowi podstawowy dokument systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy mimo, iż nie jest ono aktem prawa miejscowego.

W określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego dążono do utrzymania pozytywnych cech dotychczasowego zagospodarowania przy usprawnieniu funkcjonowania układów, możliwości ich rozwoju przestrzennego oraz stworzeniu warunków eliminujących niekorzystne przejawy tego zagospodarowania, w szczególności w środowisku przyrodniczym i krajobrazie. W rozwiązaniach funkcjonalno-przestrzennych przyjęto podstawową zasadę nie rozpraszania zabudowy (tak pojedynczych obiektów, jak i większych ich zespołów) poza ukształtowane, skupione zespoły osadnicze. Dalszy rozwój przestrzenny osadnictwa polegać ma głównie na dopełnieniu (intensyfikacji) istniejących terenów zabudowanych lub na dodawaniu nowych terenów bezpośrednio przylegających do granic układów osadniczych (utrzymanie kontinuum tych układów).

VI. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Opracowany dokument zawiera informacje wynikające z inwentaryzacji aktualnego stanu zagospodarowania i funkcjonowania gminy, istniejących uwarunkowań ekologicznych, społecznych, gospodarczych, kulturowych i przestrzennych oraz barier i ograniczeń rozwoju. Dokument wyznacza kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowe zasady polityki przestrzennej. Jednocześnie stwarza podstawy do koordynacji sporządzania planów miejscowych, integruje politykę przestrzenną państwa i województwa z interesami samorządu gminy, a także promuje walory i możliwości inwestycyjne gminy.

Podczas kolejnych etapów sporządzania studium analizie poddano istniejące dokumenty planistyczne i strategiczne, opracowania statystyczne oraz wnioski złożone przez mieszkańców, lokalnych inwestorów i zawiadomione instytucje. W ten sposób zidentyfikowane zostały potrzeby społeczności lokalnej, przedsiębiorców i organów władzy publicznej.

Zebrane informacje posłużyły do ustalenia stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną, potencjału demograficznego, ekonomicznego i gospodarczego gminy.

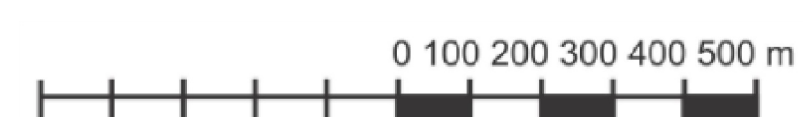
Przeprowadzona analiza uwarunkowań rozwoju gminy pod kątem możliwości kształtowania zagospodarowania przestrzennego stanowiła podstawę do określenia kierunków rozwoju. Wyznaczone nowe tereny inwestycyjne stanowią spełnienie potrzeb mieszkańców w zakresie zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, usługowe, rekreacyjne oraz produkcyjne. Wprowadzenie planowanych funkcji uwzględnia uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów ochrony wszystkich elementów środowiska. Studium poza ustaleniami z zakresu rozwoju zabudowy określa również wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów pełniących istotne role w systemie przyrodniczym gminy i regionu, zapewniając ich ochronę przed degradacją.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRĘBOSZÓW

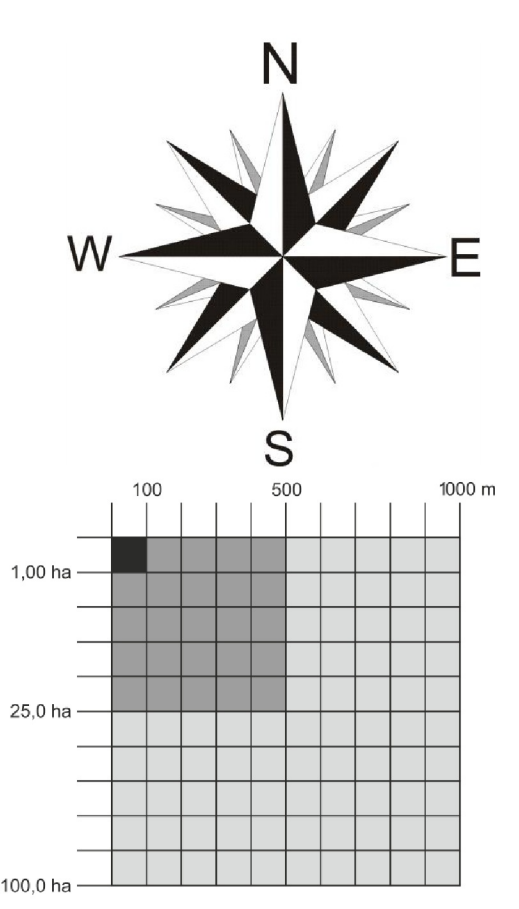
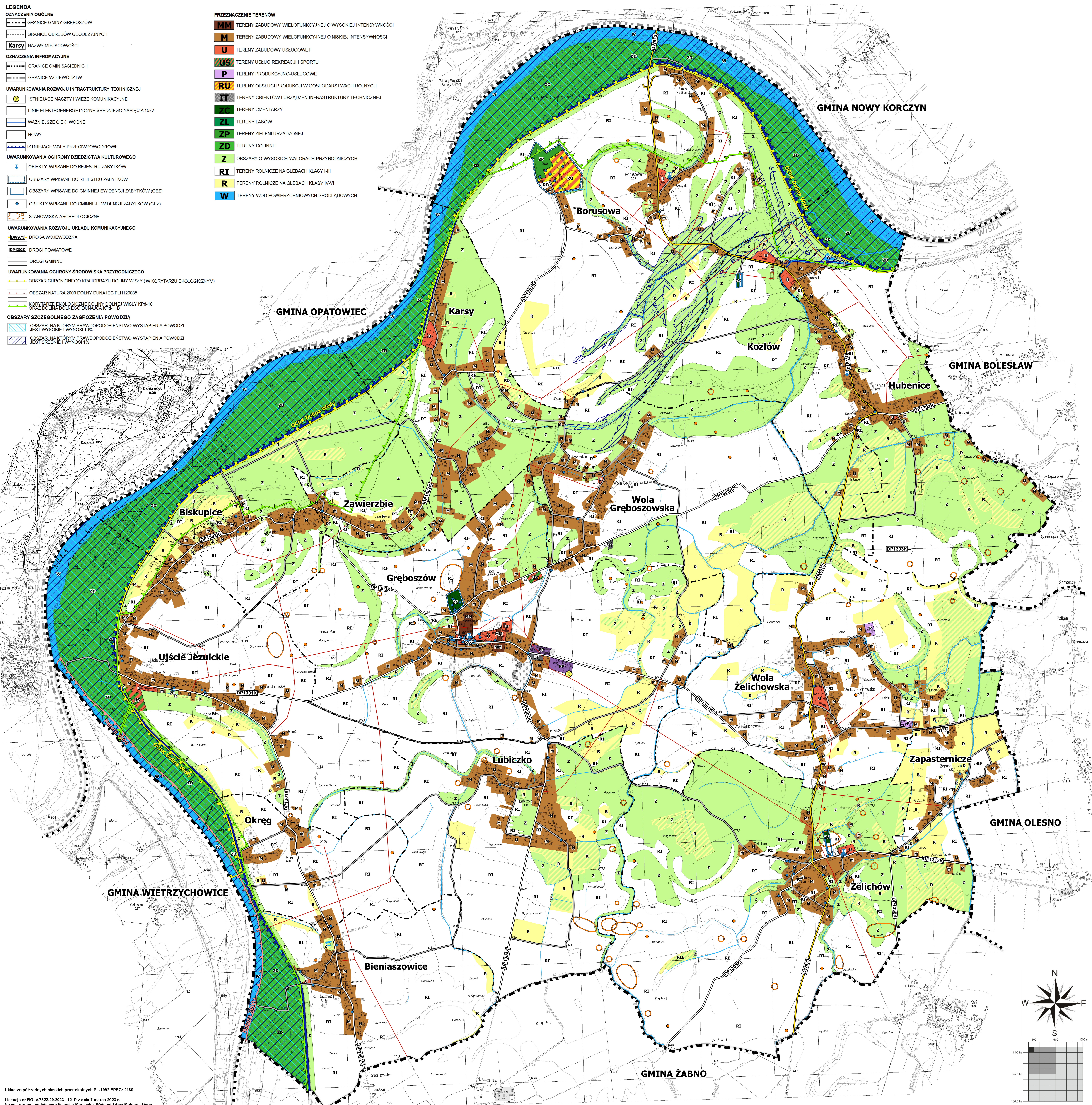
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:10 000

- LEGENDA**
- OZNACZENIA OGÓLNE**
- GRANICE GMINY GRĘBOSZÓW
 - GRANICE OBRĘBÓW GEODEZYJNYCH
 - Karsy** NAZWY MIEJSCOWOŚCI
- OZNACZENIA INFORMACYJNE**
- GRANICE GMIN SĄSIĘDNIICH
 - GRANICE WOJEWÓDZTWA
- UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**
- ISTNIEJĄCE MASZTY I WIEŻE KOMUNIKACYJNE
 - LINIE ELEKTROENERGETYCZNE ŚREDNIEGO NAPIĘCIA 15kV
 - WAŻNIEJSZE CIĘKI WODNE
 - ROWY
 - ISTNIEJĄCE WĄLY PRZECIWPÓWODZIOWE
- UWARUNKOWANIA OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
- OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
 - OBSZARY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
 - OBSZARY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW (GEZ)
 - OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW (GEZ)
 - STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE
- UWARUNKOWANIA ROZWOJU UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO**
- DRUGA WOJEWÓDZKA
 - DRUGI POWIATOWE
 - DRUGI GMINNE
- UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**
- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINY WISŁY (W KORYTARZU EKOLOGICZNYM)
 - OBSZAR NATURA 2000 DOLNY DUNAIEC PLH120085
 - KORYTARZE EKOLOGICZNE DOLINY DOLNEJ WISŁY KP4-10 ORAZ DOLINA DOLNEGO DUNAJCA KP4-11B
- OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROZENIA POWODZIĄ**
- OBSZAR, NA KTÓRYM PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST WYSOKIE I WYNIOSI 10%
 - OBSZAR, NA KTÓRYM PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST ŚREDNIE I WYNIOSI 1%

- PRZEZNACZENIE TERENÓW**
- MM** TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ O WYSOKIEJ INTENSYWNOSCI
 - M** TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ O NISKIEJ INTENSYWNOSCI
 - U** TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ
 - US** TERENY USŁUG REKREACJI I SPORTU
 - P** TERENY PRODUKCJI USŁUGOWEJ
 - RU** TERENY OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH
 - IT** TERENY OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
 - ZT** TERENY CMENTARZY
 - ZL** TERENY LASÓW
 - ZP** TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ
 - ZD** TERENY DOLINNE
 - Z** OBSZARY O WYSOKICH WAŁORACH PRZYRODNICZYCH
 - RI** TERENY ROLNICZE NA GLEBACH KLASY I-III
 - R** TERENY ROLNICZE NA GLEBACH KLASY IV-VI
 - W** TERENY WÓD POWIERZCHNIOWYCH ŚRÓDLĄDOWYCH

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 EPSG: 2180
Licencja nr RO-IV/7522.29.2023_12_P z dnia 7 marca 2023 r.
Nazwa organu wydającego licencję: Marszałek Województwa Małopolskiego

ZAŁĄCZNIK NR 2
DO UCHWAŁY NR LV/439/2023
RADY GMINY GRĘBOSZÓW
Z DNIA 27 LISTOPADA 2023 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRĘBOSZÓW

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:10 000

0 100 200 300 400 500 m

LEGENDA

OZNACZENIA OGÓLNE

GRANICE GMINY GRĘBOSZÓW

GRANICE OBRĘBÓW GEODEZYJNYCH

Karsy
NAZWY MIEJSCOWOŚCI

GRANICE GMIN SĄSIEDNICH

GRANICE WOJEWÓDZTWA

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

ISTNIEJĄCE MASZTY I WIEŻE KOMUNIKACYJNE

LINIE ELEKTROENERGETYCZNE ŚREDNIEGO NAPIĘCIA 15KV

GAZOCIĄGI WYSOKIEGO CIŚNIENIA

TERENY PRZEZNACZONE POD LOKALIZACJĘ URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY POWYŻEJ 500 kW WRAZ Z MAKSYMALNĄ DOPUSZCZALNĄ STREFĄ ODDZIAŁYWANIA

WAŻNIEJSZE CIEKI WODNE

ROWY

ISTNIEJĄCE WAŁY PRZECIWPÓDZIOWE

KIERUNKI OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

OBZASYR WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

OBZASYR WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW (GEZ)

OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW (GEZ)

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

KIERUNKI ROZWOJU UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO

DRUGA WOJEWÓDZKA

PROJEKTOWANA OBYWODNICA HUBENIC I KOZŁOWA W CIĄGU DRUGI WOJEWÓDZKIEJ NR 973

ODCINKI DODATKOWYCH JEZDNI DRUGI WOJEWÓDZKIEJ NR 973

DRUGI POWIATOWE

PROJEKTOWANA BUDOWA I PRZEBUDOWA DRÓG POWIATOWYCH

DRUGI GMINNE

KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

OBZASYR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINY WISŁY (W KORYTARZU EKOLOGICZNYM)

OBZASYR NATURA 2000 DOLINA DUNAIEC PLH120085

STREFA ZAKAZU BUDOWANIA NOWYCH OBIEKTÓW BUDOWLANYCH OD LINII BRZE-GÓW RZEK

OBZASYR SZCZEGÓLNEGO ZAGROZENIA POWODZI

OBZASYR, NA KTÓRYM PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST WYSOKIE I WYNIOSI 10%

OBZASYR, NA KTÓRYM PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST ŚREDNIE I WYNIOSI 1%

OBZASYR PROBLEMOWE

GRANICA OBZASYR WYMAGAJĄCYCH ZMIAN PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH NA CELE NIEROLNICZE

STREFY OCHRONNE

STREFY OCHRONY SANITARNEJ OD CMENTARZY

POZOSTALE OZNACZENIA

ICP1 OZNACZENIE ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM WRAZ Z NUMEREM WSKAZANYM W TEKŚCIE STUDIUM

PRZEZNACZENIE TERENÓW

MM TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ O WYSOKIEJ INTENSYWNOŚCI

M TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ O NISKIEJ INTENSYWNOŚCI

U TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ

US TERENY USŁUG REKREACJI I SPORTU

P TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE O NISKIEJ INTENSYWNOŚCI

PP TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE

RU TERENY OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH

IT TERENY OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

TC TERENY CMENTARZY

ZL TERENY LASÓW

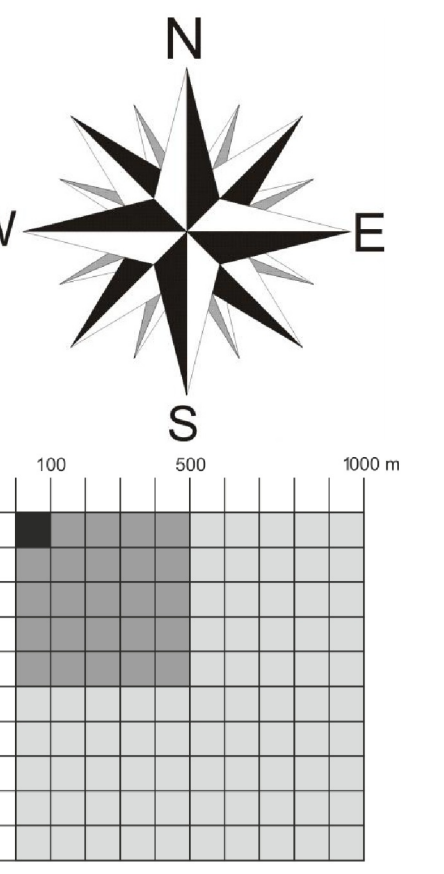
ZP TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ

ZD TERENY DOLINE WYKLUCZONE Z ZABUDOWY

RI TERENY ROLNICZE NA GLEBACH KLASY I-III

R TERENY ROLNICZE NA GLEBACH KLASY IV-VI

W TERENY WÓD POWIERZCHNIOWYCH ŚRÓDLĄDOWYCH

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr LV/439/2023

Rady Gminy Gręboszów

z dnia 27 listopada 2023 r.

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gręboszów wniesionych podczas wyłożenia do publicznego wglądu

Ze względu na brak nieuwzględnionych uwag do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gręboszów podczas wyłożenia do publicznego wglądu oraz w terminie obligatoryjnym na oczekiwanie na uwagi, Rada Gminy Gręboszów nie dokonuje rozstrzygnięć wynikających z art. 11 pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506 i 1597) w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688).

Przewodniczący Rady Gminy
Gręboszów

Marek Mosio

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr LV/439/2023

Rady Gminy Gręboszów

z dnia 27 listopada 2023 r.

Dane przestrzenne aktu

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506 i 1597) w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688), stanowią elektroniczny załącznik w postaci pliku GML dołączony do uchwały.

Przewodniczący Rady Gminy
Gręboszów

Marek Mosio

Uzasadnienie

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym, określającym politykę zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Gminy Gręboszów.

Pierwotna wersja studium z 2001 r. została opracowana według nieaktualnej na dzień dzisiejszy ustawy o planowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r., wg której ranga studium była inna. Opracowując niniejsze studium uznano, że zmiany nie mogą dotyczyć jedynie poszczególnych ustaleń. Mają one równocześnie uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz w rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej. Konsekwencją tego było opracowanie tekstu i rysunków studium stanowiących nowe opracowanie, w którym wykorzystano część zapisów ze studium z 2001 r.

Podstawę prawną do sporządzenia niniejszego studium stanowi uchwała Nr XXXVI/308/2022 Rady Gminy Gręboszów z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Gręboszów.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sformułowano nowe zasady polityki przestrzennej oraz zintegrowano dokumenty programowe i wizje związane z rozwojem gospodarczym i społecznym Gminy Gręboszów. Studium stanowi zbiór zapisów ustalonych i uzgodnionych jako obowiązujące uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przyjęte za podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Struktura funkcjonalno – przestrzenna wskazana w studium uwzględnia istniejący stan zagospodarowania terenu Gminy Gręboszów oraz prognozowane potrzeby związane z zagospodarowaniem przestrzennym.

Niniejsze studium spełnia wymogi zawarte w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.). Projekt studium poddany został procedurze formalno-prawnej związanej z jego uzgodnieniem, opiniowaniem i konsultacją społeczną, określonymi w art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Podczas procedury rozpoczętej uchwałą Nr XXXVI/308/2022 Rady Gminy Gręboszów z dnia 28 marca 2022 r. projekt dokumentu planistycznego został wyłożony do publicznego wglądu. Na etapie wyłożenia do publicznego wglądu nie wpłynęły żadne uwagi do projektu studium.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie przez Radę Gminy Gręboszów przedmiotowej uchwały.